

Namminersorlutik Oqartussat

**Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik
aniatitsineq annikillisinniarlugu
sunniiniutissat pillugit nassuiaat
2008-2012**

2009-mi septemberimi

UKA 2009/127

IMAI	QUPP.
AALLAQAASIUT.....	5
EQIKKAANEQ.....	7
1 KALAALLIT NUNAATA GASSINIK SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUNIK ANIATITSINEQ ANNIKILLISINNIARLUGU SUNNIINIUTISSAT PILLUGIT NASSUIAATAANI TUNNGAVIUSUT.....	11
1.1 SIUNERTAQ KILLILERSUINERLU.....	11
1.2 KYOTOMI ISUMAQATIGIISSUT.....	11
1.3 KALAALLIT NUNAATA AAMMA DANMARKIP AKORNANNI SINAAKKUTISSATUT ISUMAQATIGIISSUT.....	12
1.4 PISSUTSIT ALLAT.....	13
2 1990-IMIIT 2007-IMUT GASSIT SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUT ANIATINNEQARTUT.....	15
3 GASSIT SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUT ANIATINNEQARTUT SIUMUT MISSILIORNEQARNERAT.....	17
3.1 MALINNEQARSINNAASUTUT SIUNNERSUUTIT INNERSUUSSIVIUSUT TASSANILU TUNNGAVIGINEQARTUT. 17	17
3.2 PIFFISSAMI KYOTOMI ISUMAQATIGIISSUTIP ATUUFFISSAANI 2008-2012-IMI MALINNEQARSINNAASUNUT INNERSUUSSIVIUSOQ MALILLUGU ANIATINNEQARTUSSAT.....	20
4 GASSINIK SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUNIK ANIATITSINERMIK KILLILERSUINIARLUNI NUNAP ILUANI SULINIUTIT.....	23
4.1 NALINGINNAASUT.....	23
4.2 PIFFISSAMI 2008-MIIT 2012-IMUT ANIATITASSATUT MISSILIUKKAT NAATSORSORNERI.....	23
4.3 ANINGAASAQARNIKKUT SUNNIINIUTISSANUT TAKUSSUTISSIAQ.....	25
4.3.1 <u>Akitsuutit</u>	25
4.3.2 <u>Akiliutit</u>	26
4.3.3 <u>Tapiissutit</u>	26
4.4 KIASSARNERMIK PILERSUINERMI KIASSARNERMILLU ATUINERMI SUNNIINIUTISSAT.....	26
4.4.1 <u>Nalinginnaasut</u>	26
4.4.2 <u>Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik pisoqqanik taarsersuineq</u>	27
4.4.3 <u>Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik misissuineq</u>	28
4.4.4 <u>Pissisarsuarni initt immikkut kiassarnermut uuttuusersorneqarnissaat</u>	30
4.4.5 <u>Pissusilersornernik allannguinikkut inissiani kiassarnermi sipaarutegarnissaq</u>	32
4.4.6 <u>Immikkoortortani allani nammineq atorlut ingerlanneqarnerisa pitsaanerulersinneqarnissaat</u> ... 34	34
4.4.7 <u>Immikkoortuni allani pissusilersuutunik allannguinikkut kiassarnermi sipaagaqarnissaq</u>	35
4.4.8 <u>Ungasianiit kiassaaneq atorlut annertunerulernissaq</u>	37
4.4.9 <u>Ungasianiit kiassaateqarfinni aammalu ungasianiit kiassaateqarfinnit kissamik siaruarterinermi sipaarutissat</u>	39
4.4.10 <u>Inissianik illunilla pigineqartunik iluarsaassineq</u>	39
4.5 INNAALLAGISSAMIK PILERSUINERMI SUNNIINIUTISSAT.....	40
4.5.1 <u>Erngup nukinganic annertusaaneq</u>	40
4.5.2 <u>Angerlarsimaffinni innaallagissamik sipaarniarnissaq</u>	41
4.5.3 <u>Immikkoortuni allani innaallagissamik sipaarniarnissaq</u>	43
4.6 AALISARNERMI ASSARTUINERMILU SUNNIINIUTISSAT.....	44
4.6.1 <u>Nalinginnaasut</u>	44
4.6.2 <u>Aalisarnermi gasoliamik benziinamillu sipaarniarnissaq</u>	45
4.6.3 <u>Imaatigut assartuinermi gasoliamik benziinamillu sipaagaqarnissaq</u>	46
4.6.4 <u>Silaannakkut angallassinermi sipaarutissat</u>	47
4.6.5 <u>Aqqusinikkut assartuinermi gasoliamut benziinamillu sipaarutissat</u>	47
4.6.6 <u>benziinamut bioethanolimik akulimmut ikummatissanullu pinngortitameersunut allanut taperseeqatigiisitsisarneq</u>	49
5 SUNNIINIUTISSANIK ATULERSITSINISSAQ.....	51
5.1 NALINGINNAASUT.....	51
5.2 NAAMMASSINNINNISSAMUT AKIMMIFFISSAT.....	51
5.3 INATSISIT AAQISSUUSSINERILLU PINNGITSOORANI ATUUTTUSSAT.....	52

5.4	PISSUTSIT SULIANUT TUNNGASUT.....	53
5.5	TEKNIKKIMIK NUTAAMIK ATUILERNISSAQ SIOQQULLUGU MISISSUEQQAARNERIT MISISSUEQQAARNERILLU	54
5.6	ORSUSSANIK NUTAANIK ATUUTSITSILERNISSAQ.....	54
5.7	NUKISSIORNERMI SIUNNERSORTIT	55
5.8	NUKISSIORNERMUT NAATSORSUKKAT.....	56
5.9	AALISARNERUP IMAATIGULLU ASSARTUINERUP ILUANI SULINIUTINIK IMMIKKUT ITTUMIK INGERLATSINISSAQ	56
5.10	KILLIFFIK AAMMA INASSUTEQAATIT	57
6	NUKISSIUUTEQARNERMI NAATSORSUKKANIK ATUISARNEQ.....	59
7	ATUAKKAT TUSARFILLU TUNNGAVIGINEQARTUT ALLATTORSIMAFFIAT	61
8	ILANNGUSSAQ 1 : 2007-IMI SEPTEMBARIMI KYOTOMI ISUMAQATIGIISSUTIP ATUUTTUSSANNGORTINNEQARNISSAA PILLUGU NAALAKKERSUISUP ALFRED JAKOBSENIP AAMMA AVATANGIISINUT NUKISSIUUTEQARNERMULLU MINISTERIP SVEND AUKENIP AKORNANNI SINAAKKUTISSATUT ISUMAQATIGIISSUT.....	63
9	ILANNGUSSAQ 2: KIASSAATINIK UULIATORTUNIK MISISSUISARNERNI DANSKIT AAQQISSUUSSINERAT KIISALU INATSISIT ATUUTTUT PILLUGIT NASSUIAAT	65
10	ILANNGUSSAQ 3: KALAALLIT NUNAANNI ANIATITSINERMIK ANNIKILLISITSINIARNERMI PERIUSISSAT – KIASSARNERMUT SULIASSAQARFIMMI SUNNIINIUTISSANIK TOQQARTUKKANIK ANINGAASARTUUTISSANUT NALILIINEQ, INUPLAN A/S-IMIT SOCIOLOG AAMMA SIUNNERSORTAANEQ MARGRETHE SØRENSEN SULEQATIGALUGU SULIARINEQARTOQ	67

AALLAQAASIUT

Nukissamik pilersuinerup aamma nukissamik atuinerup avatangiisinut ajoqusiinngitsumik aningaasaqarnikkullu atorluanaanartumik, aammalu ikummatissanik nunap ilua-neersunik eqqussuinerup pisariaqartinneqarneranik annikillisisitsumik siuarsaanissaq nukissiuuteqarnermut naalackersuinikkut anguniakkat pingaarnersaraat. Nukissiuuteqarnermut naalackersuinikkut anguniakkat aamma inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaaneq ilaalu ilanngullugit pillugit naalackersuinikkut anguniakkanut tapertaassapput.

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu sunniiniutisat pillugit nassuiaat, Kalaallit Nunaata qanoq iliorluni Danmarkimut sinaakkutissatut isumaqatigiissutiminik naammassinnissinnaanerani paasinarsitsinissamut ilaavoq. Taamaattumik nassuiaat gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartunik piffissami 2012 tikillugu annikillisisiniarluni suliniutinut allattuiffiuvoq sakkutullu atorneqartussaalluni.

Nassuiaammi aamma siunnersuisartut suliffeqarfiat ECON A/S-ip Namminersornerulutik Oqartussat sinnerlugit Silap pissusaanut periusissat 2008-mi maajimi suliarimasai tunngavigneqarput. Kiisalu 2004-miit 2007-imut Kalaallit Nunaanni nukimmik atuneq pillugu nassuiaat Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartoq tunngavigalugu nukimmik atuinissamut aamma gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartussanik, atukkanut assigiinngitsunut immikkoortitikkanik siumut missiliuutit iluarsineqarput. Nukissiornermi atukkanut assigiinngitsunut siumut missiliuutit malinneqarsinnaasutut siunnersuutitut innersuussiviusutut taagorneqarput. Tamatuma kingorna malinneqarsinnaasutut siunnersuutitut innersuussiviusutut saqqummiunneqartut aamma gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartunik annikillisisiniarluni immikkut ittumik suliniutit, suliniutitut nutaatut arlalittut ilusillit, inernissaattut naatsorsuutigineqartut assigiinngissutaat naatsorsorneqarput.

Nalunaarsuutini paasissutissanillu peqarsimatillugu taakkualu atorneqarsinnaasimatillugit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisisiniaanermut sunniiniutissat, ilaatigut aningaasaqarnermut takussutissianut, sunniiniutinut allanut ilanngullugit atorneqartussatut siunnersuutigineqartunut aamma aningaasaqarmik aqutsissutinut, atuutsitsilernissamut akimmisaarfiusinnaasunut allanullu naleqqiullugit sukumiinerusumik nassuiarneqarput.

Nassuiaatip suliarineqarnerata ingerlanerani suleqataasut assigiinngitsut uku oqaloqatigineqarneri ilassutigineqarput:

Nunamut namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik

Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik

- Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik

- Illuutinut Upalungaarsimanermullu Aqutsisoqarfik

Aningaasaqarnermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoqarfik

- Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik

- Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalackersuisoqarfik

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik

KANUKOKA

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat

Nukissiorfiit

Royal Greenland

Royal Arctic Line A/S

KNI A/S
Polaroil
INI A/S
Air Greenland

Soqutigisaqartut attuumassuteqartut nassuiaatip piviusunngortinneqarnissaanut suleriaqqinnermi akuutinneqarnissaat aalajangiisuulluinnartumik suleriaqqinnissamut pingaaruteqarpoq.

Kiisalu innuttaasut, suliffeqarfiit, sullissiviit allallu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillitsiniarluni suliniuteqarnermut tunniusimanissaat ilaatinneqarnissaallu angusassanut annertuumik pingaaruteqarpoq.

Danmarkimi nukissiuuteqarnermut aqutsisoqarfik DANCEA-mit aningaasaliissutit atorlugit nassuiaammumut matumunnga tapiissuteqarpoq. Taamatut tapiissuteqartoqarneratigit tunngaviummik naatsorsukkat, tassungalu ilanngullugit malinneqarsinnaasutut siunnersuutitut innersuussiviusut, immikkut ittumik suliniuteqarnikkut angusassatut naatsorsuutigineqartut, sunniiniutissat naliliinerillu allattorsimaffiat, naatsorsuinerimi missiliuinermilu tunngavissat siunertallu aammalu missiliuinerit siunnersortinit suleqatigiinnit suliarineqarput.

EQIKKAANEQ

Siunertaq killilersuinerlu

Nassuiaammi matumani Kyotomi isumaqatigiissummut piffissarititaasup 2008-2012-ip iluani sunniiniutit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillitsisniarluta atorsinnaasavut sammineqarput. Taamaalilluni nassuiaammi silap pissusaata allangoriartornera qanoq iliorluta unikaallatsissinnaaneripput pillugu siunnersuutit allaaserineqarput.

Nassuiaammi sunniiniutit pineqartut amerlanersaat Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaa qaangerujussuarlugu sunniuteqartussaapput.

Sunniiniutitik toqqartuinermi ullumikkut nunatsinni pissutsit atuuttut aallaavigineqarput, ilanngullugu silap pissusaa nillertoq aammalu nunasseriaatsit siamasissut. Nassuiaat avatangiisitigut suliniuteqarnermut, assersuutigalugu mingutsitsinermik akiuniarnermut, tunngatinneqassanngilaq.

Killiffik aamma inassuteqaatit

Suliniutitik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillitsisussanik ingerlasoqareerpoq. Tamatumani assersuutigineqarsinnaapput nukissiuutitik sipaarnissamik paasititsiniaaneq, nukissiuutitik atuinermut naatsorsuutit aammalu erngup nukinganik nukissiorfinnik piorsaaneq. Suliniutit ingerlareersut, tamanna nalequttoq naliliisoqartillugu, ingerlatiinnarneqassapput inerisarneqassallutillu.

Naatsorsukkat INUPLAN A/S-imit suliarineqartut (ilanngussaq 3) takutippaat kiassarnermut suliaasaqarfiup iluani sunniiniutissat piviusunngortinneqarnissaat akisoorujussusoq, naak tassani piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu annikillitsisinnissamut periarfissat annertunerpaajugaluartut. Taamaattumik inassutigineqarpoq kiassarnermut suliaasaqarfiup iluani sunniiniutissat nutaat aallartinneqassanngitsut.

Suliniutinut nutaanut tunngatillugu inassutigineqarpoq sunniiniutit makkua aallartinneqassasut

- Sunniiniutit piviusunngortinneqarneranni aningaasartuutaasussanik naatsorsuineq
- Nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiittussanik pilersitsineq
- Akitsuuseeriaatsip akileraaruseeriaatsillu allangortinneqarnerat

Siullermik sunniiniutissat erseqqinnerusumik paasinarsisinnissaannut, annikillitsisinnaassuseqarnerannut aammalu sunniiniutissat nassuiaammi matumani taaneqartut, taamaattorli aalisarnermut, assartuinermut ineqarnermullu suliaasaqarfiit aallarniutigalugit, piviusunngortinnissaannut aningaasartuutaasussanut aningaasanik immikkootitsisoqassasoq inassutigineqarpoq. Naliliisoqarpoq suliaasaqarfinni taakkunani pingasuusuni, nassuiaammi matumani qulaajarneqarsinnaasimanngitsunik piffissaq akunnattumik sivilissusilik piffissarlu ungasinnerusoq isigalugit annertuumik annikillitsisinnissamut periarfissaqartoq. Suliaasaqarfinni taaneqartuni taakkunani sunniiniutissat imminnut akilersinnaassanersut maannakkorpiaq oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Aappassaannik inassutigineqarpoq nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiittussanik pilersitsininissamut piffissamut iliussissanullu pilersaarusiortoqassasoq, tassani ilaasallutik aningaasartuutissat aamma aaqqissuussaana. Nukissiornermut siunnersortinik suleqatigiittussanik pilersitsineq ilaatigut kiassarnermut aamma innaallagissamik atuineri gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup annikillisinneqarnissaanut periarfissanik atuinnissamut ilisimasaqarnerulersitseqataasinnaallunilu paasisutisseeqataasinnaavoq.

Pingajussaannik siunnerfilimmik akileraaruseeriaatsimi akitsuuseeriaatsimilu allannguuteqartitsinerit nukissiuutinik atuisarnermik allanngortitsisinnaapput. Taamaattumik Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiissitap pissusilersortarnerup allanngortinnissaanut aningaasaqarnikkut pilerilersitsisinnaasunik akitsuusiisarnermut akileraartarnermullu suliasaqarfimmi inassuteqaateqarnissamik suliakkerneqarsimane neriulluarnaateqarlunnarpoq.

Kyotomi isumaqatigiissut aamma Danmarkimut sinaakkutissatut isumaqatigiissut

2001-imi Kyotomi isumaqatigiissutip akuerineqarnissaa pillugu Danmarkimut sinaakkutissatut isumaqatigiissut (Takuuk ilanngussaq 1) Kalaallit Nunaata atsiortaa. Sinaakkutissatut isumaqatigiissummi Kalaallit Nunaat atsiortarnermigut, nunap iluani gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik annikillisaaniarluni suliniuteqarnissamut imminut pisussaattippoq. Kalaallit Nunaat danskit/kalaallit aniatitaannut naatsorsuutitut ilaavoq.

Sinaakkutissatut isumaqatigiissummi allassimavoq, Kalaallit Nunaat gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerimik annikillitsiniarluni suliniuteqarniarpoq. Kyotomi isumaqatigiissut piffissamut 2008-miit 2012-imut atuuppoq. Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerimik naatsorsuineri 1990 ukiutut aallaavittut atornerqarpoq. Naatsorsuineri taaguut CO₂-ip nalinga atornerqarpoq, CO₂e¹, tassani gassit silaannarmik kissatsitsisartut sinneri CO₂-ngorlugit naatsorsorneqartarlutik.

Gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut pillugit paasisutissat Danmark aqqutigalugu FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaarutigineqartussaapput. Ukiumi tunngaviumi 1990-imi ukunilu tulluuttuni gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut tamakkerlutik katinneri aalajangersarniarlugit Kalaallit Nunaat suliniuteqarsimavoq.

Sinaakkutissatut isumaqatigiissummi Kalaallit Nunaata Danmarkillu suliffeqarfiit anertuumik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsitsisut aniatitaasa qanoq aniatitanut naatsorsuutitut ilanngunneqarnissaat pillugu isumaqatiginninniarnissaat siunnerfigineqarpoq. Kisitsisitaliussat annertupput, suliffissuit annerusut, soorlu aluminiumik aatsiterivissaq aatsitassarsiornermilu suliaqarnerit 2008-miit 2012-imut aataasimut aniatitassaat annertungaatsiartussaammata.

¹ CO₂e gassinut silaannarmik kissatsitsisartunut aniatinneqartunut tunngasuuvoq, tassanilu suliffissuit gassi aniatitaat CO₂-mik naatsorsueriaatsimut nuutaavoq. Amerlanertigut gassinut silaannarmik kissatsitsisartunut aniatinneqartunut arfiniliusunut CO₂ kimisi atornerqartarpoq.

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik naatsorsuineq siumullu missiliuineq

1990-imi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunit aniatitat 655.000 tonsit missaannik annertussuseqarput. Aniatitat 8 procentimik appartinneqassappata, 2008-miit 2012-imut CO₂e-t aniatinneqartut annerpaamik katillugit 3.012.000 tonsiusussaapput². 2008-miit 2012-imut 3.012.000 tonsit annerpaaffissatut taaneqarput.

Nukissamik atuineq annertusiartorsimavoq, aammalu 8 procentimik appaaniarnerup nukissamik sipaarniuteqarnerup annertusinginnissaanut naleqqiullugu pingaaruteqarnera takutinnaarlugu naatsorsuusiornissaq pisariaqartussaavoq. Matuma kinguliani naatsorsuinerit 1990-imi aniatitsinerup naleqqiullugu 2012-imi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 8 procentimik annikillisinneqarnissaanut naleqqiuneqarput, tassani 8 procentimik annikillisitsineq EU-ip Kyotomi isumaqatigiissut malillugu agguaqatigiissillugu annikillisitsinissamut pisussaaffiata annertoqqatigiissallugu.

Taamatut naatsorsuineri siullertut appaaniarluni suliniutissanik nutaanik aallartitsisoqassanngippat, tamatuma Kyotomi isumaqatigiissutip atuunnerani aniatitassatut naatsorsuutigineqartut naatsorsorneqassapput. Aniatitassatut naatsorsuutigineqartut naatsorsornerini gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartussat atuinerup immikkoortiterlugu 2004-miit 2007-imut ineriartornermi pissusiviusut, aamma siunisami ineriartornissamut naatsorsuutigisat arlallit tunngavigalugit naatsorsornerisigut nassaarineqassaaq. Siumut missiliuineq malinneqarsinnaasut siunnersuutitut innersuussiviusumi takutinneqarpoq. Siumut missiliuineri Kalaallit Nunaata 2008-miit 2012-imut, suliniutinik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup killillisussanik aallartitsisoqassanngippat, CO₂e katillugit 3.334.000 tonsit aniatissagai naatsorsuutigineqartoq takutinneqarpoq.

2007 ilanngullugu pissusiviusut tunngavigalugit kisitsisitaliussat aammalu piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffiani 8 procentimik annikillisitsinissaq anguneqassappat, gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatitat annertussusaanni assigiinngisutissaa 322.000 tonsit missaanniippoq. Matuma kinguliani assigiinngisut taanna killissatut taagorneqassaaq. Killissaq taanna ineriartornissamik naatsorsuuteqarnermit missiliugaavoq, taamaalillunilu kisitsisitaliussat aalajangersimasutut atorineqartussaananani.

Killissap inaarutaasussap annertussusissaanut, 2008-miit 2012-imut piffissami tassani ineriartornermi pissusiviusunut naatsorsuutit inernissaat apeqqutaassapput. Taamaattumillu kisitsisitaliussat taakku matumani killissatut atorineqartunit allaanerusinnaapput. malinneqarsinnaasut siunnersuut innersuussiviusoq aamma appaasinnaanermut naatsorsukkat sumut missiliuineqarput. Taakkunanani isummat missiliuinerillu arlallit, ilaatigut paasisutissanut tunngaviusut tamakkiisuusinnaannginnerat pissutigalugu nalorninarloqarsinnaasut tunngavigineqarput.

Sunniiniutissat aamma annikillisitsinissamut periarfissat

Nassuiaammi matumani sunniiniutit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup annikillisitsinissaanut arlallit, kiisalu aningaasaqarneq, atuutsitsilernissaq, inatsisit allallu eqqarsaatigalugit isumaliutersuutit pingaarnerit arlallit nassuiarneqarput.

² Ukioq tunngaviusoq x 5, 8%-imik ilanngarlugu, tamatumalu kingorna akunnaallisarlugu.

Nassuiaammi matumani sunniiniutit tamarmik naammassineqarpata, aniatitsinermi appaatissat katinneri, tassalu CO₂e 180.000 tonsit missaanniittussatut naatsorsorneqassapput. Sunniiniutinit amerlasuut imminnut tapertariipput. Sunniiniutit ilaanni aningaasartuutissat ilaat inuiaqatigiinnit iluanaarutaanngitsumik akilerneqassapput. Assersuutigalugu siunnersortit suleqatigiit qaammarsaanernut, nukissiuutit pillugit siunnersuineranut allanullu akisussaaffik tigummissavaat, tamannalu atuisunut ingerlatseqatigiiffinnullu pilersuinermik suliaqartunut sipaarutaassaaq, tamannali oqartussaasunut, siunnersortinik atugassiisunut sipaarutaasariaqanngilaq.

Piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffiani appaaffiusinnaasut amerlanersarujusui kiassanermi, tassalu angerlarsimaffinni, pisortani inuussutissarsiuutinilu inissisimapput. Kiassarnermi siparniutit nukissamillu atuinerup pitsanngorsarneqarnera nukissamik atuinermi pissusilersornerit allanngortinneqarnerisigut aammalu ingerlatseqatigiiffiit pilersuisuusut kiassarnermik pilersaarusionik nutarterinerisigut tapertaqartinneqarluarput.

Ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinerup annikillisinniarneqarnera sullinniakkat attaveqaatillu toqqaannartumik siunnerfigigalugit taamatuttaarlu amerlanerpaat siunnerfigalugit ingerlanneqartariaqarpoq. Nukissaq nukissiorfiillu pillugit paasissutissinissamat piumasaaqatit suliniutinut, siunnersuinermut, inatsisini, akuersisarnerit suliarineqartarnerini, siunnerfinnut pilersaarutini pilersaarusionernilu, akileraartarnerup akitsuusiisarnerullu ilusaanni, allanngortiterinerni aaqqissuusseqqinnernilu aammalu allani toqqaannartumik ilaatinneqarsinnaapput. Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup aningaasaqarnikkut tunngavissanut pingaarutilittut inissinnissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq, taamaattumillu innuttaasut ataasiakkaat inuiaqatigiilluunniit eqqarsaatigalugit sutigut tamatigut ilaatinissaa eqqarsaatigineqassalluni.

2008-miit 2012-imut appaatissat anguneqarsinnaasut annertussusissaat tunngavigalugit appaataasinnaasut naatsorsorneqarput. Taamaattumik sunniiniutit amerlanersaat 2008-imiit 2012-imut piffissaq sinningaatsiarlugu iluaqutigineqartussaammata eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq.

Sunniiniutinik piviusunngortitsineq amerlanertigut innuttaasunut ataasiakkaanut inuiaqatigiillu ataatsimut isigalugit pitsanngorsaanernik kinguneqartussaavoq. Assersuutigalugu tassaasinnaapput inissiat pitsaanerusut mingutsitsineq annikinnerusoq aammalu innaallagissamik imermillu atuinerup annikinnerunerani aningaasatigut sipaarutissat.

1 KALAALLIT NUNAATA GASSINIK SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUNIK ANIATITSINEQ ANNIKILLISINNIARLUGU SUNNIINIUTISSAT PILLUGIT NAS-SUIAATAANI TUNNGAVIUSUT

1.1 Siunertaq killilersuinerlu

Nassuiaammi matumani Kyotomi isumaqatigiisummut piffissarititaasup 2008-2012-ip iluani sunniiniutit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisitsinialrluta atorsinnaasavut sammineqarput. Taamaalilluni nassuiaammi silap pissusaata allanngoriartornerata unikaallatsinnissaanut qanoq iliorluta peqataasinnaanersugut pillugu siunnersuutit allaaserineqarput.

Nassuiaammi sunniiniutit amerlanersaat Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaa qaangerujussuarlugu sunniuteqartussaapput.

Sunniiniutinik toqqartuinermi ullumikkut nunatsinni pissutsit atuuttut aallaavigineqarput, ilanngullugu silap pissusaa nillertoq aammalu nunasseriaatsit siamasissut. Nassuiaat avatangiisitigut suliniuteqarnermut, assersuutigalugu mingutsitsinermik akiuniarnermut, tunngatinneqassanngilaq.

1.2 Kyotomi isumaqatigiissut

Kyotomi isumaqatigiissut 1997-imi decembarip 11-ani Kyotomi Japanimiittumi akuersissutigineqarpoq, tassanilu nunat suliffissuaqarfiusut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik annikillisitsinissamut aalajangersimasunik anguniagaqarnissamut imminnut pisussaaffilerput. Gassit silaannarmik kissatsitsisartut tassaapput kuldioxid (CO_2), metan (CH_4), lattergas (N_2O) kiisalu gassit suliffissuarnit aniatinneqartut HFC, PFC aamma SF_6 . Gassit silaannarmik kissatsitsisartut sunniutaat nalinginnaasumik CO_2 -p nalingisaannut (CO_2e) annertussusilerlugit eqikkarneqartarput, tassalu CO_2 -p nalinga, gassimi pineqartumi akuusut silaannarmut sunniutaannut illuatungiu-soq.

Kyotomi isumaqatigiissut silap pissusaata allanngoriartornera pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit sinaakkutissatut isumaqatigiissutigaat. Silap pissusaa pillugu isumaqatigiissutip aamma Kyotomi isumaqatigiissutip assigiinngissutaat pingaarneq tassaavoq, nunat silap pissusaa pillugu isumaqatigiissut aqqutigalugu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisitsinissamik kaammattorneqarmata, kiisalu Kyotomi isumaqatigiissut aqqutigalugu aniatitaminnik annikillisitsinissamik pisussaaffilerneqarlutik.

2002-mi maajimi danskit Folketingiat aalajangerpoq Kyotomi isumaqatigiissut atuutslerniarlugu. Danmark taamaalilluni isumaqatigiissutip atuutlerneraniit inatsisitigut isumaqatigiisummut pituttorsimalerpoq, gassinillu silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitaminik annikillisitsisussanngorluni. Kyotomi isumaqatigiissut nunat suliffissuaqarfiusut ikinnerpaamik 55-it isumaqatigiisummik atuutslernerisa kingorna ullut 90-it qaangiuttut atuutlernasinaalerpoq, tamatumalu peqatigisaanik nunat 55-it taakku nunat suliffissuaqarfiusut gassinit silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitaannit tamarmiusunut minnerpaamik 55 procentinik aniatitsitsuupput.

2004-mi novembarimi Ruslandip isumaqatigiisummik akuersineratigut isumaqatigiisutip atuutlernissaa aqutissiuunneqarpoq, tamannalu 16. februar 2005-imi pivoq. Ulumikkumut nunat katillugit 183-t Kyotomi isumaqatigiisummik atuutsitsilerniarlutik akuersisimapput. Nunat ineriartorfiusut annikillisisinissamut imminnut pisussaaffiler-simangillat.

Nunat suliffissuaqarfiusut 37-it Kyotomi isumaqatigiisummik atuutsitsilersimapput. Taakkua Kyotomi isumaqatigiisutip atuuffiani piffissami piffissami siullermi, tassalu 2008-miit 2012-imut ukiut tallimat ingerlanerini, ukiumut tunngaviumut 1990-imut naleqqiullugu aniatitaminnik ukiumut agguaqatigiissillugu katillugit 5 procentinik annikillisisartussaapput. Gassinut suliffissuarnit aniatinneqartunik taaneqartartunut tunngatillugu ukioq tunngaviusoq 1995-iusinnaavoq. Tamanna Danmarkimut aamma Kalaallit Nunaannut atuuppoq.

Nunat assigiinngitsut appaatissaasa agguarneqarnerat Kyotomi isumaqatigiisummi aalajangersarneqarput – EU-ili iluani 1998-imi nammagassanik agguaanissamut isumaqatigiissusiarineqartumi aatsaat aalajangersarneqarlutik. EU ataatsimut isigalugu aniatitaminik 8 procentinik annikillisisusaaavoq. EU-mi nammagassanik agguaanissamut isumaqatigiisut malillugu Danmark 2008-miit 2012-imut ukiumut tunngaviumut, tassalu 1990-imut naleqqiullugu ukiumut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitaminik agguaqatigiissillugu 21 procentinik annikillisisinissamut EU-mut pisussaaffilerneqarpoq. Oqaatigineqassaaq Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaangimmat. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaat nunanut EU-mi ilaasortaasunut naleqqiullugu, aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamut, silap pissusaanik sunniinissamut ataveqarnermullu il.il. allaanerusunik atugassaqaqtitaavoq.

Nunat Kyotomi isumaqatigiisummi pisussaaffimminnik malinninnissaat qulakkeerniarlugu *ataatsimiititaliamik malinnitsitsisussamik* (Compliance Committee) pilersitsisoqarpoq, taassumalu nunat gassinut silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitaminnut naatsorsuutaat annikillisisissutissaallu eqqarsaatigalugit pisussaaffimminnik malinninersut nakkutigisusaaavaa. Nunap ataatsip pisussaaffini naammassisimangippagit pineqaatissiissutaasinnaasut assigiinngitsut arlaqarput.

Sunniiniutit assigiinngitsut, naalagaaffeqatigiinnerup/nunap iluani suliniutinut agguarneqarsinnaasut atorlugit, aammalu aniatitassanik pisinikkut akiitsornikkullu Danmarkip appartitsinissamut pisussaaffii malinneqartussaapput.

Kalaallit Nunaata aniatitanik appartitsiniarluni suliniutissai matuma kinguliani nunap iluani suliniutissatut taagorneqarput.

1.3 Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni sinaakkutissatut isumaqatigiisut

Kalaallit Nunaata 2001-imi Kyotomi isumaqatigiisutip atuutsinneqalernissaa pillugu Danmarkimut sinaakkutissatut isumaqatigiisut atsiorpaa (Tak. ilanngussaq 1). Sinaakkutissatut isumaqatigiisut tunngavigalugu Kalaallit Nunaat nunap iluani gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartunik annikillisisinissap suliniutiginissaanut imminut pisussaaffilerpoq.

Kalaallit Nunaat danskit/kalaallit ataatsimoorlutik aniatitanut naatsorsuutaannut ilaattinneqarpoq.

Danmarkip Naalagaaffeqatigiit sinnerlugit, tassalu Kalaallit Nunaat ilanngullugu, Kyotomi isumaqatigiisummut akuersivoq. Kalaallit Nunaat Kyotomi isumaqatigiisummut tunngatillugu nammineerluni immikkut suleqatissatut inissisimangilaq. Aamma Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaangilaq, taamaattumillu Kyotomi isumaqatigiisummi Danmarkimut naleqqiulluni allaanerumik inissisimalluni.

Nassuiaatip matuma suliarineqarnera Kalaallit Nunaata Kyotomi isumaqatigiisuttip atuuffiani 2008-imiit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq killilersimaarniarlugu suliniuteqarnissaa pillugu sinaakkutissatut isumaqatigiisummi nalunaarutip eqquutsinneqarneranut ilaavoq.

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitat pillugit paasissutissat FN-ip Silap Pissusaanut Allattoqarfianut nalunaarutigineqartassapput. Tamatumunnga atatillugu Kalaallit Nunaat ukiumi tunngaviusumi 1990-imi ukiunilu tulliuutuni aniatitat katinnerinik aalajangersaalluni suliniuteqarsimavoq. Missiliuinerit sinaakkutissatut isumaqatigiisummik tassanilu anguniakkanik naammassinninniarluni iliuseqarnermut tunngavigineqarput.

Suliffeqarfiit annertuumik aniatitsisartut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitaat aniatitanut naatsorsuutitut qanoq ilillutik ilanngunneqarsinnaanersut Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatiginninniutigisassagaat sinaakkutissatut isumaqatigiisummi siunnerfigineqarpoq. Tamanna pingaaruteqarpoq, tassami suliffissuarnit annerusunit, soorlu aluminiumik aatsiterivimmit imaluunniit aatsitassalerinermik suliaqarfimmit aniatitat aniatitanit tamarmiusunit annertungaatsiartumik annertussuseqartussaapput. Maannarpiarli 2012 sioqqullugu suliffeqarfinnik annertuumik aniatitsisunik pilersitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqangilaq.

Siunissami Kalaallit Nunaata aniatitat nukissamillu atuinert pillugit paasissutissanik saqqummiussisarnini ingerlatiinnassavaa, tassunga tamatumunnga piumasaqaatit naapertorlugit FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaaruteqartarneq ilaalluni. Naatsorsueqqissaarnermut paasissutissanullu piumasaqaatit suli annertusiartortut paasineqarpoq. Naatsorsuutigineqarsinnaavoq gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanut naatsorsuinernik suliaqarnerit siunissamissaaq naammassineqarsinnaassappata, annertunerumik suliaqarnissaaq suliassaqarfinnilu tamani paasissutissanik pisariaqartinneqartunik katersinermut immikkut ilisimasalinnik amerlisaanissaaq pisariaqartussaasoq.

FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaartarnermi Danmark aqutiginneqartartussaavoq, tassanngaanniillu tamatumunnga, aammalu naatsorsuutit pitsaassusaanik qulakkeerisarnissamut ilinniartitsinissaaq neriorsuutigineqarsimavoq. Namminersornerlutik Oqartussaniit nalunaaruteqartarnermi suliassat annertunerat aammalu piumasaqaatinut amerliartortunut naammassinninniarnissaaq soorunami aningaasartuuteqarfiussaaq.

1.4 Pissutsit allat

Kalaallit Nunaat nunanut issittunut ilaavoq, taamaattumillu silap pissusaata allanngoriartornerani sunniutinik takusaqarfiusartunut malugisaqarfiusartunullu ilaalluni. Kalaallit Nunaat ukiuni kingullerni pisartut arlallit aqutigalugit nunani allani politikert, aalajangiisartut allallu, isumasioqatigiinnernut ataatsimiittarnernullu atatillugu sermer-suup aakkiartorneranik takunnissinnaasimasut "isaannik uititsisutut" atuussimavoq.

1990-imili erngup nukinganik innaallagissiorfiit pingasut illoqarfinnik pilersuisussanngorlugit pilersinneqarsimapput. Erngup nukinganik innaallagissiorfiit sisamassaata sananeqartussavoq, erngullu nukinganik innaallagissiorfiit annersaata pisinnaasai annertusineqaqqammerput. Erngup nukinga minguitsuuvoq nukissiuutitullu ataavartulluni, taannalu ikummatissanik nunap iluaneersunik annikillisimaartitseqataangaatsiartarpoq taamaalillunilu gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut annikillisinneqartarlutik. Innaallagissiorfinnik allanik nukissiuutinik ataavartunik imaluunniit ikummatissanik mingutsitsinngitsunik, assersuutigalugu brintinik atuisussat sulit teknikkikkut ingerlanneqarput, aammalu 2008-miit 2012-mut annertunerusumik sunniuteqarnaviarnatik.

Kalaallit Nunaata ilusaa pissutaalluni suliaqarfiit sumiiffillu amerlasuut ikummatissanik nunap iluaneersunik pinngitsuuisinnaanngillat. Taamaattumik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikilliseqqinneqassappat nukissamik sipaarnissaq pingaaruteqarpoq. Amerlasuunut sunniuteqartussamik suliniuteqarnikkut nukissamik sipaarnissaq anguneqarsinnaavoq. Qaammarsaaneerit ingerlasut, illuliornermut male-ruagassat nutaat imaluunniit silap pissusaanik ilisimatusarnissamut sinaakktissanik neqerooruteqartarneq maannarpiaq atorneqartutut taaneqarsinnaapput. Inuit pilersitaannik ulorianaatilinnik aniatitsinerup annikillisinniarneqarneranut peqataanissaq Kalaallit Nunaanniit kissaatigineqarpoq, aammalu tamatuma pinissaanut sinaakktissatut isumaqatigiissummi suliniuteqarnissamik nalunaaruteqarsimalluni.

Kalaallit Nunaat siunnerfilimmik suliniuteqarnermigut nunanut/sumiiffinnut issittunut allanut maligassiuisutut inissinnissamut periarfissaqarpoq, taamaalillunilu aamma assersuutigalugu nunani issittuni teknologiimik nutaamik ineriartortitsinermut, silap pissusaata allanngoriartornerata sunniutaanik uuttortaanermut allanullu tunngatillugu qitiusutut inissinnissamut periarfissaqarluni. Ingerlaavartumik isumaliutigineqartassaaq nunatut maligassiuisutut inissisimanissamut aningaasaliinerit iluanaarutaasunut naleqqiunneqarsinnaanersut.

2 1990-IMIIT 2007-IMUT GASSIT SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUT ANIATINNEQARTUT

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermit appaanissamut piffissaq Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffia 2008-miit 2012-imut aalajangerneqarpoq.

Matuma kinguliani naatsorsuinerit 1990-imi aniatitsinermit naleqqiullugu 2012-imi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 8 procentimik annikillisinnissaata angunissaanut naleqqiunneqarput.

1990-imi gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut CO₂e 654.734 tonsiupput, taakkulu akunnaallisarlugit 655.000 tonsit missaanniillutik. Piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffiani 8 procentinik annikillisitsinissaq anguneqassappat, 2008-miit 2012-imut CO₂e-t aniatinneqartut annerpaamik 3.012.000 tonsiussapput. Piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffiani aniatitassat annerpaaffilerneqarnerat annerpaaffissatut taaneqarpoq.

Takussutissiaq 1-imi ukiumi tunngaviusumi 1990-imi gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut aammalu 2007³ tikillugu aniatinneqartunut naatsorsuutit takutinneqarput.

1993-ip naanerani Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni erngup nukinganik innaallagissiorfiup atorneqalernerata kingunerisaanik 1994-imi aniatitat 1990-imut naleqqiullugu 20 procentit missaannik annikillipput. Tamatuma kingorna ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinerup annertusinerani aniatitat qaffaqqippup, ukiorlu 2000-imi annerpaagamik 700.000 tonsit sinnilaarlugit annertussuseqalerlutik. Ukiuni tulliuuttuni marlunni gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut CO₂e-nut 600.000 tonserpianut annikillipput, kisiannili 2003-miit 2007-imut CO₂e-t aniatinneqartut allanngoratik 650.000-675.000 tonsit akornanniissimallutik. Ukiut akornanni allanngorarnerit pingaartumik uuliap toqqortaatineqartup annertussutsimikkut nikittarneranik pissuteqassasoq ilimagineqarpoq.

2007-imi aniatitat 673.000 tonsiupput, tassalu gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut 8 procentimik annikillisitsinissamut naleqqiullugu CO₂e-t 71.000 tonsit missaannik annertuallaarlutik.

Assigiinngissutip taassuma ukiuni tulliuuttuni pingaartumik aatsitassarsiornermi suliat annertusinerat peqqutaalluni qaffaqqinnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Tamatuma saniatigut aluminiuliorfissap sananeqarnissaa gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup, pingaartumik CO₂-p aniatinneqartup qaffangaatsiarneranut pisooqataasussaavoq. Kisiannili suliassat taakku 2012 sioqqullugu aallartinneqanissaat naatsorsuutigineqanngilaq.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CO ₂ e) Aniatitat (1000 tons)	655	640	626	575	524	564	627	648	608	624	697	648	609	669	652	638	678	674
1990-imut naleqqiullugu procentinguineq		-2,3	-4,4	-12,2	-20,0	-13,9	-4,3	-1,1	-7,2	-4,7	6,4	-1,1	-7,0	2,1	-0,4	-2,6	3,5	2,9
Killissaq(1000 tons)		37,4	23,4	-27,6	-78,6	-38,6	24,4	45,4	5,4	21,4	94,4	45,4	6,4	66,4	49	35	75	71

³ 1990-imiit 2003-mut uppersaait Danmarks Assigned Amount Report-imit, 2007-imi marsimeersumit pissarsiarineqarput, aammalu 2004-miit 2007-imut aniatitanut 2004-miit 2007-mut nukissiuutitut naatsorsuutigineqarput..

Takussutissiaq 1: 1990-imiit 2007-imut gassit silaannarmik kissakkiartortitsitsartut Kallaallit Nunaanni aniatinneqartut, CO₂e-nngorlugit.

(1995-imiit aamma gassit suliffissuarnit aniatitaasut gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisartunut ilanngunneqarput. Gassit suliffissuarnit aniatinneqartut ukiumut 5.400-6.000 CO₂e tonsit missaannik annertussuseqartarput, aniatitat tarmarmiusut 1 procentiata missaanni annertussuseqartarlutik. Gassit suliffissuarnit aniatinneqartut nassuiaammi matumani immikkut ittumik sammineqanngillat).

3 GASSIT SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUT ANIATINNEQARTUT SIUMUT MISSILIORNEQARNERAT

3.1 Malinneqarsinnaasutut siunnersuutit innersuussiviusut tassanilu tunngavigineqartut

Piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffiani annikilliliissutissat qanoq annertutigis-sanersut naatsorsuutigineqarnerisq naatsorsussallugit pisariaqarpoq. Taassuma malitsigisaanik ukiuni tulliuuttuni aniatitassat naatsorsuusiorneqarput. Tupinnanngitsumik siumut missiliuinerit naliliinerillu ilimagisanik arlalinnik tunngaveqassapput.

Siullermik annikillitsiniarluni suliniutissanik nutaanik aallartitsisoqanngippat piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaani aniatitassatut naatsorsuutigineqartut naatsorsorneqarput.

Gassit silaannarmik kissatsitsisartut CO₂e-nngorlugit aniatitassatut naatsorsuutigineqartut 2004-miit 2007-imut ineriartornermi pissusiviusut tunngavigalugit piffissami pissusaaffiusumi siumut missiliorlugit naatsorsorneqarput. Immikkut ittumik suliniuteqartoqarani aniatinneqartussat missiliorneqarneri malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusunik taaneqarput. Malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusumi takussutissiaq 2-mi takutinneqartumi 2008-miit 2012-imut aniatinneqartussat katillugit 3.334.000 CO₂e-t tonsiussasut takutinneqarpoq.

Malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusumi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartunik annikillitsinissaq imaluunniit taakkununnga annertuumik pingaarutilimmik iliuuseqarnissaq siunertaralugu, pioreersut pilersaarutaareersullu⁴ saniatigut iliuusissanik nutaanik sunniiniutinillu allanik aallartitsisoqannginnissaa tunngavigineqarpoq. Tassanissaaq suliffissuaqarnermi immikkoortortanilu allanik aaqqissuussaananermi nukissamik pisariaqartitsinermik annertuumik allannguiffiusumik annertuunik allannguisoqannginnissaa tunngavigineqarpoq.

Malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusumi siumut missiliuinerit atuisunut assigiinngitsunut agguarlugit naatsorsuisoqarpoq, tassanilu FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaaruteqartarnermi naatsorsueriaatsip assinga atorneqarpoq.

Atuisut matuma kinguliani immikkoortiterneqarput, atuisunilu tamani immikkut malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusuni siumut missiliuineri tunngaviusut nassuarneqarput.

⁴ Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfik sananeqartoq, aammalu 2010-mi ingerlalersussatut naatsorsuutigineqartoq malinneqarsinnaasutut siunnersuutitik innersuussiviusunut ilanngunneqarpoq.

Angerlarsimaffiit kiassarnermik toqqaannartumik atuinerat⁵

Inissianik ingerlaavartumik sanaartortoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq taamaalillunilu aamma 2012-p tungaanut, kisiannili inissianit taakkunanit ikittuinnaat ataatsimoortumik uuliatortunik kiassarneqarnissaat imaluunniit toqqaannartumik uuliatortunik kiassaateqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. 2008-mi uuliamik atuinerup agguaqatigiissinneqarnerata naatsorsorneqarnerani 2004-miit 2007-imut atugaq 3 procentimik annertusineqarpoq, kiisalu 2012-imi atugassat 2008-mut naleqqiullugu 3 procentimik ilasussatut siumut missiliorneqarlutik. 2012-ip tungaanut ukiuni sisamani piffissaliusami 3 procentimik qaffaasarnissap ingerlaannarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Angerlarsimaffiit Diesel Fuel Arctic-imi atuinerisa taamatuttaaq ingerlaannarnissaa, kiisalu petrolumik atuinerup annikilliaruinnarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. 2008-mi atukkat 2007-imi atukkanit 2 procentimik annikinnerunissaat naatsorsuutigineqarpoq. 2008-miit 2012-imut atukkat 10 procentimik apparnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Pisortat ungasianiit kiassaateqarfiinit kiassarnermut atukkat⁶

Ungasianiit kiassaateqarfiinit atukkat 2008-miit 2012-mut allannguuteqannginnissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu 2004-miit 2007-imut agguaqatigiissitsinermi annertussuserititaasimasut assigiinnassallugit. Pisortat ungasianiit kiassaateqarfiini gasolia atorpeqartoq 2012-ip tungaanut siumut missiliuinermi 2004-miit 2007-imut ukiumut agguaqatigiissitat assigiinnassagaat naatsorsuutigineqarpoq, tassanili Sisi-miuni erngup nukinganik innaallagissiorfiup illoqarfimmi uulia atorlugu ungasianiit kiasaanermut taartigineqarnissaa/annikillisinneqarnissaa eqqarsaatigineqassaaq. Ungasianiit kiassaateqarfinni uulia atorpeqartoq innaallagissiorfinni eqqakkanillu ikuallaavinni kissap sinneranik atuinermut tapertariinneqartarpoq.

Pisortat innaallagissiorfiisa pilersuineranni atuneq

Nunaqarfinni stationinilu innaallagissamik atuinerit malinneqarsinnaasunut innersuusiviusumi maannatut iinnartussatut naatsorsuutigineqarput. Ukiunili kingullerni innaallagissamik atuneq ukiumiit ukiumut allanngorartarsimavoq, taamaattumillu 2008-miit 2012-mut nunaqarfinni ukiumut atuinerit agguaqatigiissillugit 2004-miit 2007-imut atukkat assigiinnassagaat naatsorsuutigineqarpoq.

Illoqarfinni innaallagissamik atuinermit tunngatillugu illoqarfinnut ataasiakkaanut imikkut naatsorsuutigisat tunngavigineqarput. Missiliuilluni naatsorsuinerup inernerisaanik paasineqarpoq, illoqarfiit tamaasa ataatsimut isigalugit innaallagissamik atuneq 2004-miit 2012-mut 25 procentimik annertusissasoq. Qorlortorsuarmi (2008) Sisi-miunilu (2010) erngup nukinganik innaallagissiorfiit atulernerisa kingunerisaanik 2012-imi gasoliamik atuinerup 2007-imut naleqqiullugu 10.000 m³-nik apparluni 23.900 m³-inngornissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Diesel Fuel Arctic, Kangerlussuarmi pisortat innaallagissamik kissamillu tunisassiornerannut atorpeqartoq 2008-mi naatsorsukkat malillugit 2004-miit 2007-imut agguaqatigiissillugu 5 procentinik annertusisimavoq. Taanna malillugu atuneq 2012-p tungaanut ukiuni sisamani 5 procentimik annertusisartussatut siumut missiliorneqarpoq.

⁵ Kiassarnermik atuneq eqqarsaatigalugu ineriartorneq, nutaanik sanaartornissaaq, ilami allaat illunik pioreersunik iluarsaassinissaaq missiliuinermit ilaatinngit imaluunniit missiliuinerit toqqaannartumik atornagit ataatsimut missiliuinerit tunngavigineqarput, tassungalu aamma illuliornermut malittarisassat nutaat illuutini nukissamik pisariqartitsinermut toqqaannartumik naliliiffigineqarneri ilaatinneqanngillat.

⁶ Nassuiaat 4 takuuk

Suliffissuit sanaartortut kiisalu niuernerq sullissinerlu

Suliffissuarni sanaartortuni kiisalu niuernermi sullissinermilu 2008-imi gasolia ator-neqartoq 2004-miit 2007-imut ukiumut agguaqatigiissitsinerit tunngavigalugit naatsor-sorneqarpoq, piffissallu taassuma kingorna 2012 tikillugu ukiuni sisamani atuinerup 5 procentimik qaffattarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Suliffissuarni sanaartortuni kiisalu niuernermi sullissinermilu 2008-mi Diesel Fuel Arctic ator-neqartoq 2004-miit 2007-imut ukiumut agguaqatigiissitsinerit tunngavigalugit 3 procentimik qaffassimasutut naatsorsorneqarpoq. Tassalu atuneq 2012 tikillugu ukiuni sisamani 5 procentimik qaffattussatut siumut missiliorneqarpoq.

Nunalerineq, orpippassuaqarneq aalisarnerlu

Aalisarnermi gasolia ator-neqartoq 2008-mi 2004-miit 2007-imut naleqqiullugu 1 procentimik qaffasinnerusutut nalilerneqarpoq, tamatumalu kingorna 2012 tikillugu allan-guuteqannginnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aalisarnermi, pingaartumik umiatsiaa-rarsorluni aalisarnermut ikaarsaarfiusimasumi benziinamik atuneq ukiumut agguaqatigiissillugu 2004-miit 2007-imut naleqqiullugu 2012-p tungaanut allannguuteqartus-saangitsutut nalilerneqarpoq.

Assartuineq

2012-p tungaanut assartuineri suliat amerlingaatsiarnissaat naatsorsuutigineqar-poq.

Nunakkut imaatigullu assartuinerit ikummatissat suut ator-neqarnersut apeqqutaatin-nagu amerlaqatigiittussatut missiliorneqarput. Taamaalilluni 2008-mi Diesel Fuel Arc-tic-imik, benziinamik aamma gasoliamik atuneq 2004-miit 2007-imut ukiumut agguaqatigiissitanit 3 procentimik annertunerunissaa, aammalu 2020-p tungaanut ukiut si-samakkaarlugit 10 procentinik qaffattarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Inuinnaat silaannakkut angallanneqarneranut 2008-mi petroliu ator-neqartoq 2007-imi atuineri naleqqiullugu 3 procentimik qaffattussatut siumut missiliorneqarpoq, tama-tumalu kingorna ukiuni sisamani 10 procentimik qaffassalluni.

Sakkutooqarfiit

Danskit sakkutuuni Kalaallit Nunaanni suliat Kalaallit Nunaata FN-ip Silap pissusaa-nut allattoqarfianut nalunaarutiginninnissaannut ilaapput, taamaattumilu uani ilan-ngunneqarlutik.

2008-mi ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinerup 2004-miit 2007-imut ukiu-moortumik agguaqatigiissinneqartutut annertussuseqarnissaa naatsorsuutigineqar-poq. Tamatuma kingorna atuinerup 2012 tikillugu ukiuni sisamani 10 procentinik ap-parnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tassani petroleumik, Diesel Fuel Arctic-imik aam-ma gasoliamik, taamatullu benziinamik atuinerit pineqarput.

Eqqagassalerineri gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut

Eqqagassalerineri gassit aniatinneqartartut tassaapput metan, lattergas aamma kul-dioxid.

Plastikkinik tunisassianillu allanik ikuallaasarneq, kiisalu unerartitanit aniasut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsiviusarput. Eqqagassalerineri kissaq iluaquti-giniarnagu ikuallaasarnerit aniatitsiviusutut naatsorsuutigineqartarpoq, aammalu kis-samik iluaquteqarneq pisortat kiassaanerimi pilersuineranni aniatitsinertut naatsorsuu-tigineqartarpoq.

Eqqagassalerinermi aniatinneqartussanut siumut naliliinermi FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaarutigineqartut kingullit tunngavigineqarput. 2004-mi naatsorsukkat 2012-p tungaanut ukiuni sisamani 5 procentimik annertusisussatut siumut missiliorneqarput.

Nunalerinermi gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut

Nunalerinermi metan lattergas-ilu aniatinneqartoq piffissaq tamakkerlugu allannguuteqartussaangitsutut naatsorsuutigineqarpoq, tassalu FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianut nalunaarutigineqartut malillugit 2004-mi naatsorsorneqartutut annertussuseqaannassallutik. Aniatitsineq pingaartumik savaateqarnermeersuuvoq.

Suliffissuarniit gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut

2004-mi gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut (HFC, PFC og SF₆) suliffissuarni atornerarneri nalunaarutigineqartut naapertorlugit 2012-p tungaanut allannguuteqartussaangitsutut nalunaarsorneqarput.

3.2 Piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaani 2008-2012-imi malinneqarsinnaasunut innersuussiviusoq malillugu aniatinneqartussat

Matuma siuliani malinneqarsinnaasunut innersuussiviusuni tunngavissatut taaneqartut aallaavigalugit piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaani 2008-2012-imi aniatitassat 3.334.000 CO₂e-t tonsinut missiliorneqarput. Siumut naliliineq takussutisiaq 2-mi atuisunut agguarlugu takutinneqarpoq. Aniatitassanut naatsorsuutininut qummut killissarititaasoq 3.012.000 CO₂e tonsit missaanniitussatut tunngavigineqarpoq.

2007-ip tungaanut pissusiviusut tunngavigalugit kisitsisitaliussat siumut nalilerneqassappata CO₂e-t aniatinneqartut piffissamilu Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaani 8 procentimik annikillisisinissaq anguneqassappat aniatinneqarsinnaasut annertussuserisinnaasaasa assigiinngissutaat 322.000 tonsit missaanniippoq (CO₂e-t 3.334.000 tonsit, CO₂e-nik 3.012.000 tonsit missaanniittunik ilanngarlugu). Matuma kinguliani assigiinngissut taanna killiliussatut taagorneqassaaq. Killiliussaq taamaalilluni aalajangersimasumik atuuttussatut kisitsisitaliussaangilaq.

Killiliussassaq inaarutaasoq 2008-miit 2012-imut naatsorsorneqartussaq naatsorsuutini inaarutaasuni naatsorsorneqassaaq, tassungalu piffissap iluani ineriartorerup ingerlanera apeqqutaassaaq. Taamaattumik killissanut kisitsisitaliussassat kisitsisinit matumani atornerartunit allaanerusinnaapput. Malinneqarsinnaasunut innersuussiviusut appaataasinnaasullu naatsorsorneri siumut naliliinikkut pissarsiarineqarput. Taakkunani ilimagisat naliliinerillu, ilaatigut paasisutissatigut tunngaviusut tamakkisuunnginnerat pissutigalugu nalorninarsinnaasut tunngavigineqarput.

Ukioq	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012
Ikummatissat nunap ilua-neersut ikuallanneqartartut. CO₂e						
Pisortat innaallagissamik tunisassiornerat	101.252	101.967	91.767	87.098	87.614	469.698
Pisortat ungasianiit kiassaanermi tunisassiornerat	17.831	17.831	17.831	14.165	14.165	81.821
Suliffissuarni sanaartorerit	33.288	33.698	34.118	34.534	34.943	170.581
Aqqusinertigut assartuinerit	31.298	32.080	32.863	33.645	34.428	164.314
Imaatigut assartuinerit	25.867	26.244	26.620	26.995	27.368	133.094
Inuinnaat silaannakkut angallanneqarnerat	54.606	55.971	57.336	58.701	60.066	286.679
Niuerneq sullissinerlu	90.395	91.571	92.681	93.780	94.869	463.295
Angerlarsimaffinni atukkat	133.658	134.492	135.326	136.160	136.994	676.632
Nunalerineq, orpippassuaqar-neq aalisarnerlu	145.125	145.125	145.125	145.125	145.125	725.626
Sakkutooqarfiit	6.718	6.550	6.383	6.215	6.046	31.913
Aniatitat allat						
Eqqakkat	9.475	9.594	9.712	9.831	9.949	48.560
Nunalerineq	10.970	10.970	10.970	10.970	10.970	54.850
Suliffissuarni suliat ingerlasarnerat	5.381	5.381	5.381	5.381	5.381	26.905
Katillugit	665.864	671.473	666.112	662.600	667.918	3.333.967

Takussutissiaq 2. Kyotomi isumaqatigiissutip piffissami atuuffiani gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitassatut siumut missiliukkat. Malinneqarsinnaasutut siunnersuutit innersuussiviusut.

4 GASSINIK SILAANNARMIK KISSATSITSISARTUNIK ANIATITSINERMIK KILLILERSUINIARLUNI NUNAP ILUANI SULINIUTIT.

4.1 Nalinginnaasut

Kalaallit Nunaata Danmarkimut sinaakkutissatut isumaqatigiissummi 2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinerminik annikillisitsiniarluni suliniuteqarnissani neriorsuutigisimavaa, taakkunungalu periusissamik tamatumunnga iliuusissanik suliaqarnissamat siunnersuutinik imaqartumik suliaqarnissaq ilaavoq.

Nunap iluani aniatitsinermik annikillisitsiniarnermi sunniiniutissatut nassuiaammi matumani siunnersuutigineqartut, taakkulu immikkoortortanut ukunungga agguagaapput:

- Aningaasaqarnikkut sunniiniutit – pingaarnerit
- Kiassarnermik pilersuinermi aamma kiassarnermik atuinermi sunniiniutit
- Innaallagissamik pilersuinermi aamma innaallagissamik atuinermi sunniiniutit
- Aalisarnermi assartuinermilu sunniiniutit
- Suliaasaqarfinni allani sunniiniutit (aatsitassarsiorneq, suliffissuit angisuut assigisaallu)

Immikkoortortani assigiinngitsuni sunniiniutitut tunngatillugu suliniutit atorineqartut sunniutissaat procentinngorlugit missiliuinerit isummallu arlallit atorineqartut.

Sunniiniutit annikillisitsissutaasinnaaneranik naatsorsuinerit nunani allani misilittakkat, missiliuinerit eqqoriaanerillu tunngavigalugit suliarineqartut. Ataatsimut isigalugu pissutsit unammilligassallu atugarisavut eqqarsaatigineqarnissaat anguniarneqarpoq. Naatsorsuusiata sapinngisamik paasissutissatigut tunngavissat pissarsiarineqarsinnaasut tunngavigalugit sukumiisumik suliarineqartut, kisiannili annikillisitsinissamat atorineqarsinnaasut ilaanni taamungaannaalluni missiliuinissaq pinngitsoortinneqarsinnaasimangilaq.

Sunniiniutit ilaannut tunngatillugu aningaasaqarnermik iluarsisutut atuinerikkut sunniiniutit qanoq taparserneqarsinnaanersut pillugu siunnersuusiortoqarpoq.

Sunniiniutit matuma kinguliani immikkoortumi annertunerusumik nassuiarneqartut, saniatigut ikummatissat nunap iluaneersut assigiinngitsorpassuarnut atorineqarnerinik annikillisaanissamik ilungersuuteqarneq ilaatissallugu pisariaqarpoq. Nukissanut nukissiuutinullu tunngatillugu paasissutissiinissamik piumasaqaatit pilersaarutitut, siunnersuinermit, inatsisinut, akuersissutit suliarineqartarnerinut, siunissamat pilersaarutitut pilersaarusiornermullu, akileraarnerup akitsuusiisarnerullu ilusaanut, allangortiterinernut aaqqissuusseqqinnernullu il.il. ilaatinneqarsinnaapput. Gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinerup aningaasaqarnermut uuttuutitut pingaaruteqalernissaa naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu innuttaasut ataasiakkaat inuiaqatigiilluunniit pineqaraluarpata tamanut ilanngullugu eqqarsaatigineqartussaalluni.

4.2 Piffissami 2008-miit 2012-imut aniatitassatut missiliukkat naatsorsorneri

Sunniiniutit atorineqassappata aamma siunnersuutit naatsorsorneqartutut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisitsinermik kinguneqassappata, immikkoortortani ataasiakkaani gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatit annikillissutissaattut naatsorsorneqartut takussutissiaq 3-mi matuma kingulianiittumi takutinneqartut.

Sunniiniut	2008-2012-imi annikillissutissatut naatsorsukkat, ton CO₂e
Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik pisoqaanerusunik taarsersuineq	39.518
Angerlarsimaffinni kiassarnermi pissusilersuutunik allannguineq	26.088
Niuernermi, sullissinermi suliffissuaqarnermilu kiassarnermi pissusilersuutunik allannguineq	25.604
Immikkoortortani tamani innaallagissamik sipaarneq, angerlarsimaffiit pinnagit	17.067
Aalisakkerinermi ikummatissamik sipaarneq, tasunga ingerlatsinermik pitsannguineq motorinillu aserfallatsaaliuineq ilaallutik	15.892
Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik ataatsimoorussamillu kiassaateqarfinnik misissuineq	14.744
Niuernermi, sullissinermi suliffissuaqarnermilu kiassaatinik pigineqartunik misissuineq	12.205
Inissiaruarni inissiat kiassarnermut uuttusersorneqarnerat	10.351
Angerlarsimaffinni innaallagissamik sipaarneq	9.244
Ungasianiit kiassarneqarnissamut allannguineq	8.925
Aqqusinnikkut assartuinermi ikummatissanik sipaarneq	3.530
Imaatigut assartuinermi ikummatissanik sipaarneq	2.885
Benziinat ethanolimik akusalernerisigut akooreriaaseq nutaaq	1.195
Sunniiniutissatut nutaatut atorineqarsinnaasut katillugit	187.248
Sunniiniutissanik akuleriisitsinermi ilanngaait (missiliukkat)	7.248
Aniatitanik appaatit katillugit	180.000
Inissianik pioreersunik silap pissusaanut naleqgussaalluni iluarsaassineq	n/a *)
Ungasianiit kiassarnermik tunisassiornermik siararterinermillu pitsanngorsaaneq	n/a *)
Ergup nukinganik innaallagissiorfimmik alliliineq (2010-mi Sisimiuni) ⁷	47.196

Takussutissiaq 3. 2008-miit 2012-imut sunniiniutissat arlallit atorlugit annikillissutaasinnaasunut naatsorsukkat.

*) Sunniiniutissat taaneqartut sunniutissaannik missiliuinissaq ajornakusoortinneqarpoq.

⁷ Sisimiuni ergup nukinganik innaallagissiorfik sakkussatut nutaatut naatsorsuutigineqanngilaq, innaallagissiorfiup sananeqarnera aallartinneqareermat, aammalu appaataasinnaasut 2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitassat missiliorneqarnerinut ilanngunneqareermata (tak. kapitali 3). Appaataasinnaasulli takussutissiamut ilanngunneqarput, kisitsisit sakkussanut allanut taakkunanilu appaataasinnaasunut sanilliunneqar-sinnaaniassammata.

Takussutissiaq 3-mi 2009-miit 2012-imut sunniiniutissatut allatorneqartut tamarmik naammassineqarnissaannut aniatinneqartut katillugit 180.000 CO₂e-t tonsit missaannik naatsorsorneqarput. Tassalu taakku piffissami Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaani 2008-2012-imi CO₂e-mut killiliussassatut naatsorsorneqartut 56 procentiisa missaannik annertussuseqarput.

Annikillissutaasinnaasut 2008-miit 2012-imut naatsorsorneqarput. Taamaattumik sunniiniutissanit amerlasuut 2008-miit 2012-imut piffissaliussa q sinnerujussuarlugu annikillisisinissamut iluaqutaasussaammata eqqaamassallugu pingaaruteqartorujussuovoq, sunniiniutissallu ilaat eqqarsaatigalugit 2012-ip kingorna aniatitat annikillisinneqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

4.3 Aningaasaqarnikkut sunniiniutissanut takussutissiaq

Silaannarmut gassinik aniatitsinerup killilersorneqarnissaa, pinngortitami isumalluutini atuinissaq imaluunniit nukissiuutit aalajangersimasut allanut taarsiullugit atornerarnerisa siuarsarneqarnissaa kissaatigineqarpat, aningaasaqarnikkut sunniiniutissanik arlalinnik peqartoqareerpoq.

Maleruagasiornernik atuineq, aningaasaqarnikkut kajumissaarinerit toqqaannartumik atorlugit nukissamik sipaaruteqarrfiusinnaasut, nukissamik allannguiffiusinnaasut, nukissiuutini allanik (qorsunnik) atuiffiusinnaasut pissusilersuutini allannguiffiusinnaasut atorneqareerput. Aningaasaqarnikkut sunniiniutissat pioreersut nukissamik atuinermi pissusilersornermik pisiniartarnermilu pissusilersornermik naapertuutinngitsunik kinguneqarsinnaapput, taamaattumillu ilaanneeriarlutik naliliiffigineqartariaqartassallutik. Aamma aningaasaqarnikkut sunniiniutissat arlallit akuleriissillugit atorneqarsinnaapput.

Toqqaannartumik aningaasaqarnikkut sunniiniutissanut tunngatillugu iluarsiissutissat, soorlu allaffissornerup annertunerulersinnaaneranut aningaasartuutissaanut, aammalu sunniiniutissat assersuutigalugu akit qaffasinnerulernerisa akileraarutilluunniit akilernerqartartut amerlanerulernerisa innuttaasunut sunniutissaannut naleqqiullugit nalilersoqqissaarneqarnissaat tunngaviatigut pingaaruteqarpoq.

Matuma kinguliani aningaasaqarnikkut sunniiniutissat ataatsimut isigalugit pingaarnerit eqqartorneqarput, taakku tamarmik qanoq atorsinnaatigineri isummerfiginagu.

- akitsuutit / akileraarutit
- akiliutit
- tapiissutit

4.3.1 Akitsuutit

Akitsuutit aningaasaqarnikkut sunniiniutissaapput, tassanilu siunertaq pingaarneq tassaavoq atuisut, inoqtigiit suliffeqarfiillu pissusilersuutiminnik allannguinnissaat. Pissusilersornermik allannguinnissamut kajumissuseq suliassaqarfinnut nutaanut akitsuusii-nikkut imaluunniit akitsuutini qaffaanikkut anguneqarsinnaavoq. Akitsuutit inatsisinik tunngaveqarput.

Akitsuutit agguarneqarnerini atueriaatsit isertitaqartartullu immikkoortukkaat assigiingitsut sunnerneqarsinnaasunngorlugit ilusilersorneqarsinnaapput. Akitsuutit aallartissitut nassuiarneqarsinnaapput, tassalu suliassaqarfinni akitsuutit ineriartortitsinermik aallartitsisinnaapput. Suliart ingerlaleriapata anguniakkap naammassineqarnissaata qulakkeerneqarnissaanut akitsuutit pisariaarunnissaat ilimanarpoq. Akerlianik eqimattakkaat suli pissusilersornerminnik allannguisimangitsut sunnersinnaajumallugit akitsuutit ilusiligaanerat allanngortinneqarsinnaavoq.

4.3.2 Akiliutit

Akiliutit aningaasaqarnikkut sunniiniutissanut ilaapput, taakkulu akitsuutit assigalugit inatsisitigut tunngaveqartussaapput. Akiliutit sullissinermik sullissivimmilluunniit ataasimik ingerlatsinermi aningaasartuutiviusunik matusissutissatut atorneqartarput. Assersuutigalugu eqqagassalerineq akiluteqartitsivigineqartarpoq.

4.3.3 Tapiissutit

Tapiissutit pissusilersuutinik aamma/imaluunniit teknologiimut tunngasunik aalajangersimasunik siuarsaanermut, aammalu tamatuma peqatigisaanik aaqqiissutissanut aalajangersimasunut, soorlu nukissamik sipaaruteqarfissanut, ataavartumik nukisiornermut allanullu aningaasaliinissamut kajumissarutitut atorneqarsinnaapput. Tapiissutissat pissusilersuutinut aalajangersimasunut siunnerfeqartinneqarsinnaapput, tamatumalu peqatigisaanik tapiissutit annertussusaat aaqqiissutissap naammassineqarnissaanut sukkassutsimut aalajangeeqataasinnaavoq. Tapiissutissat annertunerpata aningaasaliinissamut, taamaalillunilu pitsannguutissap gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinerup annikinnerulernissaanut iluaqutaasumik naammassineqarnissaanut kajumissuseq annertunerussiaq.

Aningaasaliissutissanut tapiissuteqartoqarniartillugu tapiissutit annikkaluaraangataluunniit tapiiffigineqartussaap annertuumik aningaasaliisinnaasarpoq. Nunani allani misilittakkat malillugit siunertamut aalajangersimasumut aningaasaliissutissat 10 procentiinik tapiinermi, siunertamut aningaasaliissutit ataatsimut katillugit malunnaatilmik qaffassinnaasarput.

4.4 Kiassarnermik pilersuinermi kiassarnermillu atuinermi sunniiniutissat

4.4.1 Nalinginnaasut

Ikummatissamik atuinerup immikkoortortanut agguarneqarnerinut paasissutissat, 2008-miit 2012-imut siumut naliliinernik ilaqartinneqartut Naatsorsueqqissaartarfimmit saqqummiunneqartut tunngavigalugit, angerlarsimaffinni aammalu niuernerminni sullissinermilu kiassarnermut ikummatissat toqqaannartumik atorneqartut ikummatissamik atuinerup tamakkiisup pingajorarteruterpiaanik annertussuseqarput. Toqqaannartumik atuneq tassaavoq kiassaateqarfinni nammineq pigisani ikummatissamik atuneq, taassumalu kiassaateqarfinni pisortat kiassarnermik pilersuineranni atorneqartuni atuneq akerleraa. Misissueqqissaarnerit nalilersuinerillu inernerisaanik paasineqarpoq, kiassarnerup iluani sunniiniutissanik arlalinnik, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik annikillitsinissamut annertuumik angusaqarfiusinnaasunik peqartoq.

4.4.2 Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik pisoqqanik taarsersuineq

Angerlarsimaffinni kiassaait uuliatortut pisoqaanerusut nutaanik nukissamillu atuiluarnerusunik taarsersorneqarpata gassit silaannarmik kissatsitsisartut aniatinneqartut annertuumik annikillisinneqarsinnaassasoq ilimagineqarpoq. Kiassaait pisoqaanerusut nutaanik taarsersorneqarnerini sipaarutissanut minnerunngitsumik kiassaait qanoq ittoq taarserneqarnerisq, aammalu kiassaait qanoq ittoq taartigineqarnerisq apeqqutaassaaq.

Ilaatigut Danmarkimi misilittakkat malillugit kiassaait uuliatortoq ukiuni 30-ini atasinnaavoq, kisiannili nalinginnaasumik siusinnerusukkat taarsiisoqarpat tamanna immiinnut akilersinnaavoq, kiassaait pisoqaanerusut amerlanertigut ikummatissamut aningaasartuuteqarfiusartorujussuusarmata. Kiassaait uuliatortoq pisoqaanerusoq pitsaanerusumik taarserneqarpat, uuliamik atuinermi sipaarutissat agguaqatigiissillugit 20 procentinut⁸ missiliorneqarput, aammalu uuliamik ikuallaaviup pisoqaanerusup pitsaanerusumik taarserneratigut, ikummatissamik atuinermi sipaarutissat agguaqatigiissillugit 7 procentinut missiliorneqarput.

Sunniiniutissat

Matumani illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani kiassaait minnerit pingaernerutillugit eqqarsaatigineqarput, kisiannili aamma kiassaateqarfiit ataatsimoorussat arlallit nutaanik pitsaanerusunillu taarsersorneqarnissaat ikummatissanut aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu isumatusaarnerusussaavoq.

Kiassaait pisoqaanerusut taarsersorneqarnissaannut qaammarsaernerit ikiortigalugit taasertarialinnik taarsersuinerit sukkatsisinneqarsinnaassapput, taamaalillunilu kiassaatinik uuliatortunik pisoqaanerusunik pigisaqartut kiassaatinut nutaanut ikummatissanillu sipaarfiunerisnaasunik siusinnerusukkat taarsiinissamut kajumissuseqartinneqalissallutik.

Sunniiniutissaq taanna assersuutigalugu piffissami killilikkami aningaasaqarnikkut tapersiisarnermik ilaneqarsinnaassappat, taarsersuinerit sukkannerusumik pinissaat naatsorsuutigineqarsinnaassaaq.

Annikillissutaasinnaasut

Kiassaait uuliatortut pisoqaassusissaannik aalajangiinissamut paasissutissanik soqanngilaq. Kiassaait pingajorarterutaat marluk ukiunik 15-inik amerlanerusunilluunniit pisoqaassuseqassasut nalilerneqarpoq, tassalu kiassaait uuliatortunit katillugit 9.500-nut missiliorneqartunit 6.300-t ukiut 15-it tulluuttut ingerlanerini taarserneqassasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamatuttaaq ikummatissat kiassaatinut mikisunut ator-neqartut missiliorneqartut pingajorarterutaat marluk kiassaait siviinnerpaamik ukiunik 15-inik pisoqaassuseqartunit atorneqartarsimassasut missiliorneqarpoq, naak kiassaait pisoqqani atukkat sunniutigisnaasat agguaqatigiissitsineri aalajangerneqartunit appasinnerungaatsiassasut naatsorsuutigineqartariaqaraluartoq.

⁸ Oliebranchens Fællesrepræsentation (OFR) nalilivoq, sipaarutaasnaasut 10-35%-inik annertussuseqartut, tassanilu uunnaavik suna taartigineqarnerisq apeqqutaassaaq. Uuliamik atuinerup ukiumut 2500 literiunissaa naatsorsuineri tunngavigineqarpoq, sipaarutaasnaasunullu tunngatillugu kiassaait uuliamik ukiumut 1.500-4.500 literinik atuisartut tunngavigineqarput, aammalu kalaallit inissiaataanni kisitsisit agguaqatigiissinneqarneranni kisitsisit taakku atuuttut ilimagineqarput. OFR-ip nalilineri malillugu ikuallaatinut sipaarutaasnaasut 5-10%-iupput. Nukissiuteqarnermut Aqutsisoqarfiup naligitassanik nalinginnaasunik naatsorsuineri malillugu uani agguaqatigiissitsineri 7% atorneqarpoq.

Tassalu kiassaait minnerit angerlarsimaffinni kiassaanermut ikummatissanik atuiner-tut siumut missiliorneqartut katinnerisa 77 procentiinik atuisarsimassasut ilimagine-qarpoq, taakkulu pingajorarterutaat marluk kiassaatinut ukiunik 15-inik pisoqaassuse-qartunut pisoqaanerusunulluunniit atorneqartarsimassasut ilimagineqarpoq, taamaat-tumillu kiassaatinik nutaanik pitsaanerusunillu taarsersuinikkut ikummatissap atorne-qartup 27 procentianik sipaarfiusinnaavoq.

	Kiassaait uuliatortut minnerit gasoliamik atuinerat				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami ga-soliamik atuineq, m ³	24.233	24.415	24.597	24.779	24.960
Taarsersuinermi gasoliamik atuineq, m ³	24.233	23.683	22.137	19.823	18.221
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	732	2.460	4.956	6.739
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e tonsinngor-lugu	0	1.943	6.530	13.156	17.889
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlu-gu sipaagassatut missiliorneqartut					39.518

Takussutissiaq 4. Kiassaait mikisut pisoqaaneruset nutaanik pitsaanerusunillu taarsersorneqarnerini sunniutissatut naatsorsuutigineqartut.

Aningaasaqarnermut tunngasut

Matumani naatsorsukkani kiassaammik uuliatortumik taarsiinermut nutaamillu pitsaa-sumik ikkussinermut, tassungalu ilanngullugit ikullaavinnik ikkussuinermit aningaa-sartuutissat 50.000 koruunit missaannut missiliorneqarput. Taarsiinermi erngup kis-sartup aqquaterpiaanik allannguinnginnissaq, tassalu imermut kissartumut ruujorinik, radiatorinik allanillu ikkussuinnginnissaq/taarsiinnginnissaq eqqarsaatigineqarpoq, tamanna aningaasartuutitik amerlisitsingaatsiartussaammat.

Kiassaaitini pisoqaaneruset ukimut ikummatissat gasoliat atorneqartut agguaqatigiis-sillugit 3.850 literinut missiliorneqarput. Uulia literimut 4,22 koruuninik akeqartillugu ukiumut aningaasartuutissat 16.200 koruuniussapput. Ikummatissamik atuineq 27 procentimik sipaarfiussappat, ukiumut sipaarutissat 4.380 koruuniussapput. Taamaat-tumik 50.000 koruuninik aningaasaliinermi piffissaq akilikkanik utertitsiffiususaaq u-kiunik aqqanilingajalluinnarnik sivisussuseqassaaq.

Kiassaammik uuliatortumik taarsiinermi appaataasinnaasut naatsorsorneqarnissaat sukumiinerulissappat, kiassaaitip uuliatortup qanoq issusia, taarsiinissamut akit aam-malu sakkussap naammassineqarnissaanut sukkassuseq pillugu paasissutissanik ka-tersinissaq pisariaqassaaq.

Sunniiniutissaq tapiisarnermik qaammarsaanermillu ilaneqassappat, taakku saniatigut allaffissornermut aningaasartuuteqarnerunissaq tapeeriaatsimillu atuinissaq, kiisalu qaammarsaanissaq aningaasartuuteqarfiunerussasut naatsorsuutigineqassaaq.

4.4.3 Angerlarsimaffinni kiassaatinik uuliatortunik misissuineq

Misilittakkat malillugit kiassaait uuliatortoq akuttoqatigiinnik misissorneqarnek ajortoq piffissap ingerlanerani paajartortarpoq, tamannalu kiassaaitip pitsaassusaanik appar-titsisarpoq, taamaalillunilu ikummatissamik atuineq annertusisarluni.

Kiassaait uuliatortut misissorneqartarnissaat inatsisitigut piumasaqaataannngilaq. Illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani illunilu uiguleriinni kiassaait mikisut misissortinnissaannut piumassuseq killeqartarpoq. Kiassaait mikisut amerlanertigut ingerlanerliulernerminni aserornerminnilu aatsaat misissorneqartarput. Aaqqissuussinermik pingitsoorani atorineqartartussamik atulersitsinikkut misissuisarneq, kiassaatinik nammineq piumassutsimik misissuititsisarnermut naleqqiullugu akulikinnerusumik pisalisasooq ilimagineqarpoq.

Kiassaateqarfiit annerit arlallit akuttoqatigiinnik misissuisarnissamut najukkami isumaqatigiissutinut ilaatinneqarput, taakkunanani pineqartut pingaartumik tassaapput inissiatileqatigiiffiit inissiaataanni, kiisalu illuni kommuninit pigineqartuni (timersortarfinni, allaffinni, atuarfinni assigisaannilu) kiassaateqarfiit. A/S INI suliaassanut nassuiaatinik immikkut ittunik arlalinnik suliaqarsimavoq, taakkunanilu qitiusumik kiassaateqarfinni, kiassaateqarfiit immikkoortortaanni aamma illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani illunilu affarleriinni namminerisaminnik uuliatortunik kiassaateqartuni misissuisarnerit ingerlasarnissaat nassuiarneqarpoq.

Sunniiniutissat

Periaatsimi tassani kiassaait uuliatortut qitiusumillu kiassaateqarfiit akuttoqatigiinnik misissorneqartarnissaat piumasarineqassaaq, aammalu misissuinerit uppersaasiornerrillu qanoq suliarineqartarnissaat nassuiaasiortoqassaaq. Tamatuma peqatigiisaanik misissuinerit atavillugu kiassaateqarfiup ikummatissamik atuinera qanoq pitsaatiginersooq pitsaatigissanersorluunniit aalajangerneqarsinnaavoq.

Annikillissutaasinnaasut

Akuttoqatigiinnik misissuisarnikkut ikummatissamut sipaagassat 5 procentit missaanniinnissaat ilimagineqarpoq. Aaqqissuussineq 2009-mi aallartinneqassappat, tassanilu ikummatissamik atuinermi sipaagassat 1 procentit missilliorneqarpata, 2012-imi kiassaateqarfiit tamarmik misissorneqarsimanissaat, sipaagassallu 5 procentiunissaat ilimagineqarsinnaavoq.

	Kiassaatini mikisuni qitiusumillu kiassaateqarfinni gasoliamik atuneq, ukiumut m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasut tunngavissami gasoliamik atuneq, m ³	47.207	47.561	47.915	48.269	48.623
Misissuisarnermik aaqqissuussinermik atuutsitsisoqalernerani gasoliamik atuneq, m ³	47.207	47.085	46.957	46.580	46.192
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	476	958	1.689	2.431
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	1.264	2.543	4.484	6.453
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassat missilliorneqartut					14.744

Takussutissiaq 5. Misissuisarnermik aaqqissuussinermik atuutsitsisoqalerneratigut sunniutissat naatsorsuutigineqartut.

Aningaasaqarnermut tunngasut

Tunngaviumik akuttoqatigiinnik misissuisarnerup 850 koruuningajannik akeqartarnissaa ilimagineqarpoq. Misissuisarnermik aaqqissuussinerup atuutilerneratigut ikummatissanut sipaakkat 5 procentiuppata, ukiumut gasoliat 4.000 literit atorineqarnerini sipaarutissat 832 koruuniussapput. Taakku tunngavigalugit, aammalu misissuisarneq ukiut tamaasa pisassanngippat atuisut misissuititsisarnissaat imminut akilersinnaavoq.

Misissuisarnermut aqutsinermullu aningaasartuutit aalajangersimasut saniatigut, allanik aningaasartuutitut allanngortitsisunik arlalinnik, nikerartunik annertussuseqartunik aningaasartuuteqartarnissaq ilimagineqartariaqarpoq. Ilaatigut isorliunerusuni misissuisarnermi aningaasartuutit amerlassusaat allaanerusassapput, ilaatigut assartuinnermut najugaqarnermullu tunngasuussallutik.

Pinngitsoorani misissuisarnissamut aaqjissuussinermut akinut aamma allaffissornermi suliassat, suliffeqarfinnut sullissisuusunut nakkutilliinerit, misissuinnernut nalunaarsiortarnerit assigisaallu suliakkiissutigineqartussat suuneri apeqqutaassapput. Sullissinnermi aaqjissuussinerit tamanut ammasumik neqerooruteqarfigitinneqarpata, immaqaa akit appasinnerusut anguneqarsinnaapput.

Aningaasaqarnermik aqutsissutinik atuineq

Akuttoqatigiinnik misissuisarnernut aningaasartuutit akiliisitsisarnikkut matussuserneqarsinnaapput, soorlumi assersuutigalugu paaviaasunut aningaasartuutit taamaattut.

Allatut iliorluni imaluunniit tapertaliullugu aaqjiinnermi kiassaatiq ikummatissamik atuinnera qanoq pitsaatiginersoq tunngavigalugu akitsuusiisoqarsinnaavoq. Akitsuutiq annertussusissaa misissuinnerni uuttorneqartut tunngavigalugit imaluunniit kiassaatinut uuliatortunut nalunaaqutsersueriaatsit atorneqartut atorlugit naatsorsorneqarsinnaavoq. Sakkussaq taanna annertoorsuarmik allaffissornartutut nalilerneqarpoq.

4.4.4 Inissiaruarni init immikkut kiassarnermut uuttusersorneqarnissaat

Nuna tamakkerlugu inissiaruarni init, kiassarnermut imermillu kissartumik atuinnermut immikkut uuttusersugaanngitsut 6.300-t missaannik amerlassuseqarnissaat ilimagineqarpoq.

Sisimiuni inissiaruarni inissiat immikkut uuttusersorlugit misiliinerup takutippaa, aningaasaliissutigineqartut piffissap sivikitsuaraannaap ingerlanerani utertillugit annertuumik sipaagaqartoqarsinnaasoq. Tassani kiassarnermik atuineq agguaqatigiissillugu 19 procentimik sipaagaqarfiuvoq, aammalu imermik kissartumik atuineq 20 procentimik sipaagaqarfiulluni. Tamatuma saniatigut init kissamik atuinnerat assigiinngitsorujussuusoq misileraanerup takutippaa. Tamannattaaq misissuinnerni allani paasineqarpoq, taamaalillunilu kiassarnermi sipaarutissanut nukimmik sipaarniarnerulluni pissusilersorneq⁹ annertuumik attuumassuteqartoq pillugu naatsorsuutigisarneq taparserneqarpoq.

Sunniiniutissat

Inissiani nukiit kiassarnermut aammalu imermut kissartumut atorneqarnerinut naatsorsuisarnermut atugassanik uuttusersuisoqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik nukinnik eqqortumik atuisarnissaq qaammarsaatigineqarpoq paasititsiniutigineqarlunilu.

⁹ Paasissutissat annertunerusut www.kanukoka.gl-imi takuneqarsinnaapput

Annikillissutaasinnaasut

Inissiat pioreersut pingajorarterutaat marluk, tassalu inissiat 4.200-t immikkut uuttuuteqanngitsut piffissap Kyotomi isumaqatigiissutip atuuffissaata 2012-imi naanissaa sioqqullugu uuttuusersorneqarsinnaasasut ilimagineqarpoq. Taamaattumik uuttuusersuinerit 2009-mi aallartinneqassapput, 2012-imilu inissiat 4.200-t tamarmik uuttuusersoreerneqarsimassallutik. Uuttuutiniq ikkussuereernerup kingorna kiassarnermut imermillu kissartumik atuinnermut nukik atorineqartoq agguaqatigiissillugu 15 procentimik appassasoq ilimagineqarpoq. Inissiat pingajorarterutaat sinneruttut immikkut uuttuusersorneqassanngitsut, imaluunniit 2012-ip kingorna aatsaat uuttuusersorneqassasut ilimagineqarpoq.

Inissiatit uuttuusersugaanngitsut agguarneqarnerini inissiat 3.433-t qitiusumik kiassaateqarfinit ukiumut inissiamut ataatsimut gasoliamik 38.000 kWh-nik atuiffiullutik kiassagaassasut, aammalu inissiat 2.882-it ungasianiit kiassaateqarfinit 26.810 kWh-nik atuiffiullutik kiassagaassasut ilimagineqarpoq. Inissiat ungasianiit kiassaateqarfinit kiassarneqartut tamarmik Nuummiinnatik illoqarfinit allaniipput.

Illoqarfinit ungasianiit kiassanermi CO₂e-nut tunngavissat agguaqatigiissinneqarneri kWh-mut CO₂e 0,170 kg-nut naatsorsorneqarpoq, naatsorsuinerullu taassuma allannguuteqarani 2012 ilanngullugu atuunnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik inissiat ungasianiit kiassarneqartut innaallagissamik kiassarnermut (erngup nukinga) nuunnissaat naatsorsuutigineqanngilaq, aammalu eqqagassanik ikuallaanermi aamma/imaluunniit kissap sinneranik atuinnermi kissaq atorineqanngitsoorsinnaasoq iluaqutiginiarneqarluni ungasianiit kiassaateqarfinit pilersuineri gasoliap atorineqartup annikillinissaa naatsorsuutigineqarani.

Inissiat pingajorarterutaat marluk, atuinnermut uuttuusersuinerimut nuuttussatut naatsorsuutigineqartut uuttuuteqanngitsunut takutiitsissutaasussatut naatsorsuutigineqarput, tassalu inissiat pingajorarterutaat marluk qitiusumik kiassaateqarfinit kiassagaapput aammalu inissiat pingajorarterutaat marluk ungasianiit kiassaateqarfinit kiassagaapput. Missiliukkat taakku tunngavigalugit gasoliamut sipaagassatut gassillu silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut annertussusissaattut missiliukkat matuma kinguliani takutinneqarput.

	Inissiani kissamik atuineq, MWh				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami kiassanermik atuineq, MWh	207.720	207.720	207.720	207.720	207.720
Immikkut uuttuusersuinerimik atuineq, MWh	207.720	204.950	200.796	193.872	186.948
Gasolia sipaarneqartoq, mWh	0	2.770	6.924	13.848	20.772
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugit	0	647	1.618	3.236	4.854
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugit sipaagassatut missiliorneqartut					10.351

Takussutissiaq 6. Inissiani immikkut uuttuusersuinerup sunniutissaatut naatsorsuutigineqartut.

Aningaasaqarneq

Ungasianiit kiassarnermik atuineq inissiamut ataatsimut 26.810 kWh-nut missiliorneqarpoq, atukkanillu 15 procentimik sipaarutit 4.021 kWh-nik annertussuseqarput. MWh ataaseq 612 koruuninik akeqarpat, sipaarutissat 2.460 koruuninik naleqassapput. Inissiani qitiusumik kiassaateqarfinit kiassarneqartuni aningaasatigut sipaarutissat taamatut amerlassuseqartussatut nalilerneqarput.

Uttuummik ikkussinnermut akiusoq 4.000 koruunit missaannut missiliorneqarpoq, sumiiffinnilu eqimasunik illulimmi uuttuutunik amerlasuunik ataatsikkut ikkussuiffiusinnaasuni atuaaffiusinnaasunilu ukiumoortumik atuaanermut ingerlatsinermullu aningaasartuutissat 500 koruuninut missiliorneqarlutik. Sumiiffinni siammasissunik illulinni akit qaffasinnerunissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Uuttuutunik ikkussuinnermut ingerlatsinermullu akit eqqornerusut pissarsiarineqassappata, pilersuisut atuumassutillit VVS-ileriffiillu neqerooruteqartinneqassapput. Uuttuutit amerlasuut ataatsikkut ikkussorneqarnerini uuttuummut ataatsimut akiusup appasinnerunissaat naatsorsuutigineqarpoq.

4.4.5 Pissusilersornernik allanquinikkut inissiani kiassarnermi sipaaruteqarnissaq

Paasititsiniaanerit, qaammarsaanerit, ilisimatitsisarnerit il.il., kiisalu assersuutigalugu radiatorinik termostatilersuinikkut, sipaarniuteqarnikkut, imermut kissartumut ruujorinik oqorsaaniikkut, unnuakkullu kiassarnerup sakkukillisarneratigut kissassutsimik aaqjisarnerit aqputigalugit sipaarutaasinnaasut annikinngitsut anguneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Sunniiniutissat

Silaannarmik kaaviaartitsisarnikkut silaannarissaasarnikkullu, tamatumunngalu taperatalugu kissamik atueqqittarnikkut nukissiuutunik atuineri ileqqulersuutit pitsanngortinneqarnissaat annertuumik sunniuteqartussaavoq. Aamma illuni nalunaaquttap akunnerpassuini inoqarneq ajortuni, aammalu inini unnuakkut sapaatillu akunnerisa naanerini kissassutsimik appaasarnerit nukissiuutunik atuineri pissusilersuutit pitsaanerulernissaanut sunniiniutissaapput.

Najukkami kiassarnermik taamatullu innaallagissamik atuneq eqqarsaatigalugu nukissiuuteqarnermik siunnersorneqarsinnaanerup atulerneratigut, atuisut nukimmik sipaarnissamut tapersorneqarnissaannut periarfissaavoq.

Avatangiisini nukissiuuteqarnermik suliaqarfiusuni nukissiuuteqarnermut siunnersuisarnermi suleqatigiit¹⁰ atuisut nukissamik sipaarnissamut periarfissaannik siunnersuisinnaassapput, kiisalu suliani paasititsiniaanernilu siunnerfeqartuni, assersuutigalugu TV-kkut ilanngussani, filmi pilerisaarusiani, paasititsiniaanermut najoqqutassani inoqutigiinnut agguanneqartartuni, inissiaqarfinni suliffeqarfinnilu ataatsimoorussamik ataatsimiinnerni nukissiuuteqarnermik siunnersortinik pulaarneqartarnermi, Ineqarfinni eqquiniaatitsinerni allanilu ataqatigiissaarisuusinnaallutik.

Anikillissutaasinnaasut

Matumani illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani illunilu uiguleriinni, namminerisaminik uuliatortunik kiassaateqartuni sipaarutaasinnaasut 10 procentiussasut, aamma ilaqutariinnut arlalinnut inissiani 5 procentiussasut naatsorsuutigineqarpoq. Sipaarutaasinnaasut 2009-p qiteqqunneraniit 2012-imut piviusunngortinneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ilaqutariinnut arlalinnut inissiani inissiat ungasianiit kiassarneqartut aammalu qitiusumik kiassaateqarfinniit kiassarneqartut akornanni agguasariaasip, kiisalu kiassarnermut uuttuutit immikkoortut pillugit immikkoortup ataani CO₂-emut tunngavissat assinginik atuisoqarpoq.

¹⁰ 2008-miit 2015-imut nukissiuuteqarnermi suliniutissanut iliuusissanullu pilersaarutit, 2007-imi ukiakkut ataatsimiiinneq.

Illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani kiassaait mikisut angerlarsimaffinni kiassarnermut gasoliamik atuinerup siumut missiliukkat 77 procentinik atuisussatut missiliorneqarput.

	Illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani inissianilu uiguleriinni toqqaannartumik gasoliamik atuineq, ukiumut m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami gasoliamik atuineq, m ³	36.349	36.622	36.895	37.168	37.440
Pissusilersuutininik allannguinermi gasoliamik atuineq, m ³	36.349	36.256	35.419	34.938	33.696
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	366	1.476	2.230	3.744
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	972	3.918	5.919	9.939
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					20.748

Takussutissiaq 7. Illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani illunilu uiguleriinni pissusilersuutininik allannguinermi sunniutissatut naatsorsuutigisat

Tamatuma peqatigisaanik kiassaatinik uuliatortunik, soorlu misissuisarnermik aqqisusussinermik atulersitsinikkut, imaluunniit kiassaait uuliatortut pisoqaanerusut nutaanic pitsaanerusunillu taarsorneqarnerisigut pitsannguisoqassappat, pissusilersuutininik allannguinerit sunniutaat annikillisussaapput – matumani naatsorsorneqartunut sanilliullutik.

	Inissiani kissamik atuineq, MWh				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami kissamik atuineq, MWh	207.720	207.720	207.720	207.720	207.720
Pissusilersuutininik allannguinermi atukkat, MWh	207.720	206.681	203.566	200.450	197.334
Gasolia sipaarneqartoq, mWh	0	1.039	4.154	7.270	10.386
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	243	971	1.699	2.427
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					5.340

Takussutissiaq 8. Inissarsuarni pissusilersuutininik allannguinermi sunniutissatut naatsorsuutigineqartut

Tamatumunnga peqatigitillugu inissarsuarni kiassarnermut uuttuutininik immikkoortunik ikkussuisoqassappat aamma/imaluunniit ungasianiit kiassarnermut nuussisoqassappat, pissusilersortarnermik allannguinerup sunniutai appassapput – matumani naatsorsorneqartunut sanilliullugu.

Aningaasaqarnermut tunngasut

Illuni ilaqutariinnut ataatsinut inissiani kiassaammi uuliatortumi ikummatissamik atuineq ukiumut 3.850 literinut missiliorneqarpoq. Uulia literimut 4,22 koruuninik akeqarpat, ukiumut aningaasartuutissat 16.250 koruuniussapput. Ikummatissamik 10 procentimik sipaagaqarnermi ukiumut 1.625 koruunit sipaarneqarsinnaapput.

Pissusilersornermik allannguinermit init kissassusaat appartinneqarsinnaapput, kiasarnermut ruujorit oqorsarneqarsinnaapput, imermik kissartumik atuineq sipaarfigineqarsinnaavoq kiassaallu unnuakkut kissamik appartitsisartunngortinneqarsinnaallu.

Suliniutissat paasititsiniaanerit, qaammarsaanermit atortut allallu aqputigalugit, kiisalu nukissiuuteqarnermit siunnersortinit siunnersorneqarsinnaaneq ilitsersorneqarsinnaanerlu aqputigalugit annertusineqarsinnaapput.

4.4.6 Immikkoortortani allani nammineq atortut ingerlanneqarnerisa pitsaanerulersinneqarnissaat

Immikkoortut allat tassaapput niuernerq sullissinerlu, kiisalu suliffissuit sanaartorfiusut, taakkunungalugu sanaartorerit ilaatinneqarput.

Sunniiniutissat

Tassani sunniiniutissatut pineqartut tassaapput kiassaait uuliatortut pisoqaanerusut nutaanik pitsaanerusunillu taarsersorneqarnissaat, kiisalu akuttoqatigiinnik misissuisarnissaq – immaqa pinngitsoorani atugassanngorlugu.

Anguneqarsinnaasut

Akuttoqatigiinnik misissuisarnerup ikummatissap 5 procentip missaata sipaarneqarneranik nassataqarnissaa ilimagineqarpoq. Aaqqissuussineq 2009-mi aallartinneqasappat, ikummatissanik atuermit sipaagassat 0,5 procentit missaanniissapput, 2012-imilu tamakkiisumik atuutsitsisoqaleranerani sipaagassat 5 procentit missaannut missiliorneqarput.

	Immikkoortuni allani gasoliamik toqqaan-narmik atuineq, ukiumut m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami gasoliamik atuineq, m ³	44.181	44.734	45.286	45.838	46.391
Misissuisarnermik aaqqissuussinermit gasoliamik atuineq, m ³	44.181	44.510	44.607	44.463	44.071
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	224	679	1.375	2.320
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	594	1.802	3.650	6.159
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					12.205

Takussutissiaq 9. Pitsaanerusumik ingerlatsinerup sunniutissaatut naatsorsuutigisat

Aningaasaqarnermut tunngasut

Immikkoortumi tassani kiassaateqarfiit uuliatortut angissutsimikkut, suussutsimikkut atorneqarnermikkullu assigiinngitsorujussuunissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumik misissuisarnermik aaqqissuussinermit akinut tamanut atuuttussanik aalajangiiniarnissaq ajornakusoorpoq. “Kiassaateqarfinnut angissuseq agguaqatigiissinneqartup” 1.500 koruunit missaanniinnissaa ilimanarpoq, taannali illoqarfimmiit illoqarfimmut ukiumiit ukiumut assersuutigalugu pisinnaasat pissutaallutik allanngorarsinnaavoq.

Misissuisarneq suliffeqarfiit aningaasaqarnerannut pilerinartunngortinneqarnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Aningaasaqarnermik aqutsissutininik atuineq

Akuttoqatigiinnik misissuisarnissamut aningaasartuutissat suliffeqarfinnut akiliutit aq-
qutigalugit akiligassanngortinneqarsinnaassapput, soorlumi assersuutigalugu paa-
viaasarneq taamaattoq.

Kiassaatiq ikummatissamik atuinera qanoq pitsaatiginersoq tunngavigalugu aalaja-
ngerneqartumik akiliuteqartitsisarnissaq aamma piumasarineqarsinnaavoq. Misissui-
nerni uuttuinerit tunngavigalugit akiliutissaq naatsorsorneqassaaq. Sakkussaq taanna
allaffissornikkut pisariusorujussuusussatut nalilerneqarpoq.

4.4.7 Immikkoortuni allani pissusilersuutininik allannguinnikkut kiassarnermi sipaaga- qarnissaq

Immikkoortumi "immikkoortut allat" illut, assigiinngitsorpassuarnik sammisaqarfiusut,
soorlu atuarfiit, paaqqinnittarfiit, allaffiit, pisiniarfiit allallu pineqarput. Maannarpiaq si-
paarniutaasinnaasut assigiinngitsorpassuussasut ilimagineqarsinnaavoq, pingaartu-
mik atuinerit suut suliniuteqarfigineqarnissaat naleqqunnerpaanersoq eqqarsaatigalu-
gu. Timersortarfinni naluttarfinnilu imeq kissartooq sipaarfigineqarsinnaavoq (kuutsitsi-
viit sipaartut atorlugit imermik atuineq 30 procentinik sipaarfigineqarsinnaavoq) atuar-
finnilu immaqqa init kissassusaannik iluarsiinissaq, kiassaatinik uuliatortunik nammineq
pigisanik taarsersuinissaq aamma/imaluunniit misissuinissaq, imermut kissartumut
ruujorinik oqorsaannissaq minnerunngitsumillu atuarfiup illutarpiaani nukimmik sipaar-
fiusussamik iluarsaassinissaq annertunerusumik suliniuteqarfigineqarsinnaavoq.

Taamaattumik illunik iluarsaassinernut allanullu annertuunut aningaasaliissutit anner-
tuut ilaatinngit, kissamik imermillu kissartumik atuineri pissusilersuutininik allanngu-
nermi sipaarneqarsinnaasuni agguaqatigiissitsinerup 10 procentinut aalajangerneqar-
nera eqqoriaanerinnartut isigineqarsinnaavoq. Tamatuma illut nammineerluni kias-
sarnermut toqqaannartumik atuiffiusut ikummatissamik atuinerisa 10 procentimik si-
paaruteqarnissaanik isumaqassasoq ilimagineqarpoq.

Sunniiniutissat

Sipaarfiusinnaasut pitsaaneruseqarnermik paasissutissiissutigineqarsimangimmata, nu-
kissiornermut naatsorsuutit, kiisalu suliffeqarfinni avatangiisinut/nukissiornermut pisor-
tanik atuutsitsilernerit, aaqqissuussaanerit nukimmik aalajangersimasumik annertus-
silimmik atuiffiusut allallu aqutigalugit sipaagaqarnissamut eqqumanerulersitsinis-
saq soqutiginninnerulersitsinissarlu naleqqunnerpaatut isumaqarfigineqarsinnaavoq.
Nukissiornermut naatsorsuutininik atuutsitsilernissamut suliniutit ingerlapput. Nukissior-
nermut naatsorsuutit gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik appaatissatut
anguniagassanik isumaqatigiissuteqartarnikkut tapertaqartinneqarsinnaapput. Sunni-
niutissat taakku atuisup nammineerluni sipaarfissanik, aaqqissuussaanerimut naleq-
qunnerpaasunik nassaarniarniarluni piviusunngortitsiniarlunilu suliniuteqarnermini a-
torsinnaavai.

Periutsit tapertaasinnaasutut allatut sullitat nukimmik sipaarniuteqartinneqarnerisa
piviusunngortinniarneqarnerani Nukissiorfiit suliniuteqarnerunissamut pisussaaffiler-
neqarsinnaapput. Taanna suliffeqarfinni aamma/imaluunniit pisortat sullissiviini nu-
kimmik annertuumik atuiffiusuni misilerarneqarsinnaavoq.

Nukissiornermi siunnersortininik, sulialinnut siunnersuisinnaasunik aammalu sulianik
ataqatigiissaarisinnaasunik malinnaatitsisinnaasunillu suleqataatitsinissaq iluaqutigi-
neqarsinnaavoq.

Annikillissutaasinnaasut

Suliniutissat 2009-mi aallartinneqassappata, ikummatissanik atuinermi 1,5 procentit missaannik sipaagaqarnissaq ilimagineqarpoq, suliallu 2012-ip tungaanut ingerlaavartumik ingerlanneqanneqassapput, tassanilu sipaagassat 10 procentinut aalajangerneqarput.

	Immikkoortuni allani gasoliamik toqqaannartumik atuineq, ukiumut m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami gasoliamik atuineq, m ³	44.181	44.734	45.286	45.838	46.391
Pissusilersuutiniq allannguinermi gasoliamik atuineq, m ³	44.181	44.063	43.701	43.088	41.752
Gasolia sipaarneqartoq, m ³		671	1.585	2.750	4.639
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu		1.781	4.208	7.300	12.315
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					25.604

Takussutissiaq 10. Immikkoortuni allani kissamik sipaagaqarnermi sunniutissatut naatsorsuutigisat

Aningaasaqarnermut tunngasut

“Immikkoortut allat” atuisunut sulianullu assigiinngitsorpassuarnut tunngasuuvoq, taakkunanilu pissutsit nukimmik atuinermit gassinillu silaannarmik kissakkiartortitsisut aniatinneqartut eqqarsaatigalugit ersarinnerusumik nassuiarneqanngillat.

Sisimiuni Qaqortumilu kommunit sullissiviini arlalinni, kommunit inissiaataanni, ikualaavinni tigooqqaavinnilu, ilinniarfinni allanilu misileraanernik nukissiornermut naatsorsuusiortiusunik ingerlatsisoqarsimavoq. Taakkunani kommunini ingerlatsiviit ukiumut ullut 14-it missaat atorlugit nukissiornermi naatsorsuutini atuisunut kisitsisit naqiterneqartarput, misissoqqissaarneqartarput saqqummiunneqartarlutillu. Taakku sania-tigut nammineerluni paasissutissanik katersinermut isumalluutiniq atuisoqartarpoq, taakkulu nalunaquttap akunninngorlugit naatsorsugaanngillat.

Nukissiornermut naatsorsuutit suliarineqarnerinut isumalluutit atorneqartut amerlassusaannut suliffeqarfiup aaqjissuussaanerullu qanoq pisariutiginera, uuttuutit ingerlaavartumik atuarneqartartussat amerlassusaat, tamatuma kingorna misissueqqissaarnissamat pisariaqartitsineq, kiisalu nukissiornermut naatsorsuutit angissusaat/pisariussusaat apeqqutaapput. Assersuutigalugu uuttuutiniq ungasianiit atuarneqarsinnaasunik amerlisaaneq, kiisalu atortut elektroniskiusut atorlugit nalunaaruteqartarneq piffissamik atuinermit annikillisisinnaavoq, atuisullu pillugit paasissutissani katersorneqartuni kukkusinnaaneq annikillisinneqarsinnaalluni.

Nukissiornermut naatsorsuutiniq atuilernissamat suliat ingerlapput.

4.4.8 Ungasianiit kiassanerup atornerarata annertunerulernissaa

Illoqarfinnit 17-iusunit 10-init ungasianiit kiassanermik atuiffiupput. Nuna tamakkerlugu ungasianiit kiassanermi pilersuiffiusut sisamaapput (kissamik atueqqittarneq, kiasaatit uuliatortut, kiassaatit innaallagiatortut aammalu ikullaasarfiit). Pilersuiffiusut akornanni agguataarneri illoqarfinni assigiinngitsuni assigiinngisitaarpoq. Nuummi erngup nukinganik innaallagissiorfinni innaallagissiarineqartoq ungasianiit kissamik pilersuineri atornerarpoq. Taakku saniatigut gasolia atornerarpoq, illoqarfinnilu tallimani eqqakkanik ikullaavinni kissaq ungasianiit kiassaatit atornerarpoq.

Ungasianiit kiassanermi CO₂e-t nalinginut naatsorsukkat taamaallaat ungasianiit kiassaateqarfinni gasoliamut atukkamut ilanngunneqartarput. Tassalu kissap sinnera gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisartunut ilaangitsutut naatsorsuutigineqartarput. Aamma eqqakkanik ikullaanermi kissamit gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut, plastikkiniq eqqagassanillu uuliamik akulinnik ikullaanermi pilersinneqartut ilaatinneqanngillat. Eqqagassat pinngitsooratiq ikullatassatut isigineqartarput.

2007-imi ungasianiit kiassanermi CO₂e-t atuisunut tunniunneqartut kWh-mut 0,170 kg CO₂e-nut naatsorsorneqarput. Tunngaviusup taassuma piffissap siumut missiliuffiusup tamakkerluni allannguuteqannginnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Nuup avataani nuna tamakkerlugu inissiat ungasianiit kiassarneqarneqartut 2.882-iupput, taakkulu tamarmik inissiaruarniupput. Kisitsisit taakku tunngavigalugit inissiami ungasianiit kiassarneqartumi, nalinginnaasumik angissusilimmi ukiumut atukkat 26.810 kWh-nut naatsorsorneqarput. Immikkoortumi atuinerup taassuma malinneqarsinnaasutut siunnersuutitut innersuussiviusumi piffissamat siumut naliliiffiusup tamarmiusup ingerlanerani allannguuteqannginnissaa ilimagineqarpoq.

Kiassarneqarnissamat pisariaqartitsineri tamarmiusumut ungasianiit kiassaneq illoqarfiit ataasiakkaat akornanni 3-60 procentinik¹¹ nikerarpoq.

Illoqarfinni maanna erngup nukinganik innaallagissiorfeqanngitsuni, imaluunniit erngup nukinganik innaallagissiorfinnik sanaffiusuni kissap sinneranit eqqakkanillu ikullaavinnit kissaq atornerarngitsaq 64.000 MWh-nut naatsorsorneqarpoq. Kissaq taanna atornerarqassappat, atuisut amerlanerisut ungasianiit kiassanermut aqquersuutitut attavilerneqartariaqarput, aamma/imaluunniit ungasianiit kiassanermut aqquersuutit annertusineqartariaqarput. Taamaalluni kissamik pilersuineri, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsineri annikinnerulersitsiviusumik pilersitsinissamat periarfissarsisoqassaaq, tamanna pinngippat illut gasolia atorlugu kiassarneqartariaqassammata. Periarfissap taassuma atornerarata inernerisaanik inissianik kiassanermut ikummatissat toqqaannartumik atornerartut sipaarfiusinaapput – aamma niuerneru sullivanermilu kiisalu suliffissuarni sanaartortuni illunut atornerartunut gasolia atorlugu toqqaannartumik kiassanerup annertussusaa eqqarsaatigalugu.

Teknikkikkut pisinnaasat 75 procentiisa, tassalu 48.000 MWh-t atorluarneqarsinnaasasat matumani ilimagineqarpoq. Ungasianiit kiassanermi aqquersuutitigut il.il. annaasasat 15 procentiusut eqqarsaatigalugit ungasianiit kissamik pilersuineri 40.000 MWh-t atuisunit atornerarsinnaasapput.

¹¹ 2020-mut nukissiornermut pilersaarut, 2005-imi Namminersornerullutik Oqartussat.

Atorneqarsinnaasut tamarmiusut inissiarsuarni namminerisaminnik kiassaateqarfeqartuni atorneqarsinnaanissaat, matumanilu naatsorsuutigineqartut ukiumut ungasianiit kiassaanermi pisariaqartinneqartut agguaqatigiissillugit 27.000 kWh-ngajannik annertussuseqarnerat eqqarsaatigalugu, inissiat 1.500-t missaanniittut aqquersuutitut atassuserneqarsinnaapput.

Inissiani qitiusumik kiassaateqarfinit kiassarneqartuni gasoliamik atuineq agguaqatigiissillugu 35.000 kWh-nik annertussuseqarpat, inissiat 1.500-erpiat atassuserneqartussatut naatsorsuutigineqartut malillugit ataatsimut gasoliamik atuinerat malinneqarsinnaasut siunnersuutitut innersuuteqarfiusumi 50.000 MWh-pianik imaluunniit gasoliamik 5.050m³ -mik atuiffiusapput, tassalu CO₂e-t aniatinneqartut 13.600 tonsiusallutik.

Ungasianiit kiassaaneq tamakkerluni naammassineqarpat atuinerup annertusineratigut sipaarutissat taaneqartut sipaarneqarsinnaapput, tassalu ikummatissanik nunap iluaneersunik atuineq annertuseqqinnagu aammalu erngup nukinganik innaallagisiorfinnik nutaanik sanaartorneq aqquutigalugu innaallagiaq pisariaqartinneqartoq gasinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsiviunngitsumik kiassaaneq suli ingerlateqqinneqarsinnaassalluni.

Matuma kinguliani takussutissiami 11-mi inissiat 500-t missaanniittut kiassarneqarnerisa 2012 nallertinnagu ungasianiit kiassarnermut nuunneqarnerisigut gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut annikillissutissaat takutinneqarpat. Inissiani kiassaanermik nuussuiffiusussani taakkunanani gasoliamik atuineq appartikkiartuaarneqasaaq, piffissaq nussuiffiusup naammassineqarnissaatut ilimagineqartoq naappat atuiunnaarlunnartoqarsimassalluni.

Kissap sinneranik aamma eqqakkanik ikuaallaanermi kissamik pilersinneqartumik tamakkiisumik atuilersinnaaneq ukiut qulit ingerlanerini anguneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, ukioq sipaarfiussaaq siulleg 2009-ussalluni.

	Inissiani qitiusumik kiassaateqarfinit kiassarneqartuni, kissap sinnera eqqagassanillu kissaq atorlugu ungasianiit kiassaanermut allannguiffiusuni gasoliamik atuineq, ukiumut m³.				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami gasoliamik atuineq, m ³	5.050	5.050	5.050	5.050	5.050
Kiassarnermik ataatsimoortumik ungasianiit kiassarnermut allanngineq, kiassarnermi ataatsimoortumi gasoliamik atukkat sinneruttut, m ³	5.841	4.886	4.545	4.040	3.367
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	164	505	1.010	1.683
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu		435	1.341	2.681	4.468
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					8.925

Takussutissiaq 11. Ungasianiit kiassarnermut allannguinermi sunniutissatut naatsorsuutigineqartut.

2008-p naanerani Nukissiorfiit ungasianiit kiassarnermi pissarsiarineqarsinnaasunik atorineqanngitsunik misissueqqissaarlutik aallartipput, 2009-imi tamakkiinerusumik atuinissamut pilersaarummik saqqummiussinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taamaatumik ukiup ataatsip ingerlanerani ungasianiit kiassarnermik atuinerup annertusinera-ta kingunerisaanik gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik appaanissamut periarfissat sukumiinerusut saqqumiunneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

4.4.9 Ungasianiit kiassaateqarfinni aammalu ungasianiit kiassaateqarfinnit kissamik siaruarterinermi sipaarutissat

Ungasianiit kiassaateqarfinni atuuttuni ungasianiit kiassaateqarfinnik siaruarteriner-milu aqquersuutitnik pisoqaanerusunik taarsersuinikkut pitsanngorsaanaissamut sipaaruteqarnissamullu periarfissaqartoqarsinnaassasoq ilimagineqarpoq. Illoqarfinni ungasianiit kiassaateqarfeqartuni kissamut pilersaarutit nutarternerisigut sipaarutaasinnaasut naatsorsorneqarsinnaapput. Sunniiniutissat malinnaatitsissutaapput, imaluunniit ingerlatseqatigiiffinnut ungasianiit kiassaanermik suliaqartunut sipaarutissanik naapertuunnerpaanik piviusunngortitsinissamut pisussaaffiliinerullutik.

4.4.10 Inissianik illunillu pigineqartunik iluarsaassineq

Inissianik illuutinillu pisoqaanerusunik iluarsaassinikkut/taarsersuinikkut, taamaalilluni-lu nukimmik atuinermik annikillisisinikkut gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut annertoorsuarmik appartinneqarsinnaapput.

Illunik piffissamut naleqqutinngitsunik aserfallassimasunillu, nukissamik annertuumik atuiiffiusunik annertuumik iluarsaassinermut atatillugu gassit silaannarmik kissakkiar-tortitsisartut qanoq annertutigisumik appartinneqarsinnaanersut missiliukkanik pissar-sinissaq ajornarsimavoq. Aamma aningaasaliinissamut pisariaqartitat aalajangersar-neqarnissaat ajornarsimavoq.

Illuutinik pisoqaanerusunik iluarsaassineq taarsersuinerlu 2008-miit 2012-imut, tama-tumalu kingorna piviusunngortinneqartussat suliniutaavoq. Ataatsimut isigalugu illut illuutillu nukimmik atuinerisa ingerlaavartumik misissorneqartarnerat, kiisalu inissianik illunillu iluarsaassinermut/nutaanik sanaartornermut atatillugu nukimmik atuinerit pit-saanerusut nukimmillu atuineri sipaarutissat salliutinneqarnerat pitsaasunik sunniuteqarsimavoq.

1. januar 2007-imi illuliornermut malittarisassat (BR 2006), illut oqorsarneqarnerinut sakkortunerusunik piumasaqaateqarfiusut atulersinneqarput.

Sunniiniutissat

Illuni iluarsaassinissat mikisut angisuullu pilersaarutaareersut suliarineqarnerinut ata-tillugu nukimmik atuinerit tulleriaarlugit misissorneqarnissaat annikitsuaqqanik aningaasaliinikkut ingerlanneqarsinnaapput. Teknikkit assigiinngitsut oqorsaatit ussiisortaanik paasisaqarfiusinnaapput.

Illut taarsersorneqartussat iluarsaanneqartussalluunniit silataasa oqorsaqqinneqartar-nerat sunniiniutissatut qaninnerpaatut isigineqarsinnaavoq.

Iluarsaassinerni annertunerusuni nukimmik sipaarutissat, soorlu illut silataasa qalliu-taannik, igalaanik, matunik taarsersuinikkut, kiisalu iikkat, naqqit, qilaat imermullu kis-sartumut ruujorit pitsaanerusumik oqorsarnerisigut anguneqartussat imminnut akiler-sinnaanersut siunnerfigineqartariaqarput.

Annikillissutaasinnaasut

Iluarsaassinerni nukimmik sipaarutaasunut paasissutissanik tullerriaakkanik katersi-soqarsimangilaq. Suliat ilaanni nukimmik pisariaqartitamik qulerarterummik appaa-soqarneranik naammattuuisoqarsimavoq¹². Appaataasinnaasut ataatsimut isigalugit 20-40 procentiunissaat ilimagineqarpoq, tamatumani illut aserfallatsaaliugaanerminni pitsaassusaat iluarsaassinerullu annertussusaa apeqqutaallutik.

Aningaasaqarnermik aqutsissutinik atuineq

Illuni nukimmik sipaarfiussamik iluarsaassinernut aningaasartuutit taarsernissaan-nut amerlanertigut piffissaq ukiunik quliniit 20-nut sivissussuseqartarpoq, taamaattumil-lu illunik piginnittut taakkuninga suliaqarnissartik tunuarsimaarfigisinnaavaat.

Iluarsaassisarnerit immaqa illunik piginnittunut pilerinartunik taarsigassarsititsisarnik-kut, imaluunniit tapiissuteqartarnikkut amerlineqarsinnaapput. Assersuutigalugu iga-laanut sipaarutaasussanik igalaalikkalik tarsigassanut m²-nut, oqorsaaqqinnermi o-qorsaatinut m²-nut assigisaannulluunniit tapiissuteqartoqarsinnaavoq.

Aamma tapiissutissat iluarsagassanut angisuunut aningaasartuutissat tamarmiusut i-laannut matussusiinissamut naleqqussarneqarsinnaapput. Iluarsaassinerit naammass-ineranni aammalu aningaasartuutitut uppersaatit tunngavigalugit tapiisoqarsin-naavoq.

Aningaasaqarnermik aqutseriaatsinut matuma siuliani taaneqartunut tapertarineqar-tussatut paasissutissanik, nukinnik sipaagassanut naleqqiullugu aningaasartuutissa-nik paasisaqarfiussanik misissuisoqartariaqartassaaq.

4.5 Innaallagissamik pilersuinermit sunniiniutissat

4.5.1 Erngup nukinganik annertusaaneq

Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfiup 2010-mi maajimi ingerlalnissaa naatsorsuutigineqarpoq¹³. Kiisalu Ilulissani erngup nukinganik innaallagissiorfimmik, 2014-imi ingerlalersussamik sananissamut siunnersuuteqartoqarpoq¹⁴, aammalu Paamiuni erngup nukinganik innaallagissiorfimmik sananissamut aalajangernissamut tunngavissiorqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

¹² Silaannarmut naleqquttumik sanaartorneq, Teknologii-mut isumasioqatigiit 2008-mi.

¹³ Nukissiorfinnit paasissutissiissutigineqartoq, 2008-mi oktobarimi.

¹⁴ Nukissiorfinnit paasissutissiissutigineqartoq, 2008-mi oktobarimi.

Takussutissiaq 12-imi Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfiup 2010-mi ingerlalnissaa, Ilulissani erngup nukinganik innaallagissiorfiup 2014-imi atulernissaa, kiisalu Paamiuni erngup nukinganik innaallagissiorfiup 2020-mi atulernissaa siunnerfigineqarpoq. Innaallagissiorfinnut taakkununga tamanut illoqarfimmi attuumassuteqarfigisami qaammaqqutinut nukimmullu innaallagissamik, kiisalu ungasianiit kiassarnermik tunisassiornermik pioreersumik pisariaqartitsinermit tamarmiusumut matususiisinaanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Eqqakkanik ikuallaaviit kissamik tunisassiornerat ingerlareersoq ingerlaannartussatut naatsorsuutigineqarpoq.

	Illoqarfinni nunaqarfinnilu innaallagissiornermi ungasianiillu kiassanermi gasolia atorreqartoq, ukiumut m³.			
	2008	2012	2016	2020
Malinneqarsinnaasutut tunngavissami gasoliamik atuneq, m ³	44.134	45.828	47.552	49.483
Sisimiuni, Ilulissani Paamiunilu erngup nukinganik innaallagissiorfilinni innaallagissiornermut ungasianiillu kiassanermut gasolia atorreqartoq, m ³	44.134	37.923	32.299	30.307
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	7.905	15.253	19.176
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	21.230	40.963	51.499
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut		47.196		

Takussutissiaq 12. Erngup nukinganik annertusaanermi sunniutissatut naatsorsuutigineqartut.

Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfissaq malinneqarsinnaasutut innersuussummut ilanngullugu naatsorsorneqarpoq, taamaattumillu 2008-miit 2012-imut anni-killissutaasinnaasunut ilanngunneqarani.

4.5.2 Angerlarsimaffinni innaallagissamik sipaarniarnissaq

Illoqarfinni qaammaqqutinik nukimmillu atuinerit ataatsimut isigalugit aammalu innuttaasut amerlassusaannut naleqqiullutik ukiut arlallit ingerlanerini annertusiartorsimapput. Nunaqarfinni ukiut arlallit ingerlanerini atuneq nikerarpallaarsimangilaq, taamaakkaluartorli innuttaasumut ataatsimut illoqarfinnut naleqqiullugu atuneq annertusiartorsimalluni¹⁵. Piffissami tassani (2001-2004) nunaqarfinni tamarmiusuni atuneq annertusiartorsimavoq.

Innaallagissamik atuinerup annertusiartorneranut nassuiaatissaq ilaatigut tassaasinnaavoq, angerlarsimaffinni atortut innaallagiamoortut atorreqarnerisa annertusiartornerat. Atortunut nukimmik sipaarnerusunut taarsiinikkut aammalu angerlarsimaffinni nukissiorneq eqqarsaatigalugu pissusilersuuteqarnikkut sipaarutissat annertoorujusuanngorsinnaapput.

Misilittakkanut pilersaarusionermulluunniit kisitsisinik peqartoqanngilaq, matumanili ilimagineqarpoq 2012 nallertinnagu angerlarsimaffinni innaallagissamik ukiumut atuinerup 15 procentinik sipaarfigineqarnissaa anguneqarsinnaasoq.

¹⁵ Angerlarsimaffiinnarni qaammaqqutinik nukimmillu atuinerit kisitsisaatigineqanngillat, matumalu siuliani innersuussummi allasimasut immikkoortuni tamani, tassalu inuussutissarsiutit sullissinerillu ilanngullugit, qaammaqqutinik nukimmillu atuinerit tamarmik pineqarput.

Sunniiniutissat

Teknikkikkut sunniiniutissani uku pingaaruteqarput: Atortut standby atorlugu qaminagit iikkakkut qaminneqartassapput, nerisassiornermi errorsinermilu eqqarsarluartoqassaaq, qullit atunngitsut qaminneqassapput, peerit innaallagissamut sipaarutut, nil-lartaartitsiviit qerititsiviillu pitsaasut, angerlarsimaffinni atortut pitsaasut, pumpit pisa-riaqartitsineq malillugu kaaviiartitsisut allallu.

Annikillissutaasinnaasut

Agguaqatigiissillugu 15 procentinik sipaaruteqarnissaq nunaqarfinnut illoqarfinnullu innaallagissiorfinnit dieselitortunit innaallagissersorneqartunut sunniuteqassanersut naatsorsorneqarpoq.

Sipaarutaasinnaasut tamakkerlutik 2009-miit 2012-imut anguneqarsinnaasasut ilimagineqarpoq. Sipaarutaasinnaasut 2009-mi 1 procentinut, 2010-mi 4 procentinut tamatumalu kingorna 2011-mi 2012-imilu 5 procentinut missiliorlugit agguarneqarput.

Nukissiornermut naatsorsukkani takuneqarsinnaavoq, 2004-miit 2007-imut angerlarsimaffinni innaallagissamik ukiumut atuineq katillugu 35 procentit missaannut aalajangerneqarsimasoq. Pissutsit taakku 2008-miit 2012-imut ingerlaannarnissaat ilimagineqarpoq. Takussutissiaq 13-imi matuma kingulianiittumi Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfissap 2010-mi maajimi atulersimanissaa siunnerfigineqarpoq.

	Angerlarsimaffiit piumasaannik matussusiumik pisortat innaallagissamik tunisassiorneranni gasoliamik atuineq, m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasutut tunngavisiami gasoliamik atuineq + Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfik, m ³	12.920	13.009	11.659	11.038	11.100
Innaallagissamik sipaarniarnermi atuineq, m ³	12.920	12.879	11.076	9.934	9.435
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	130	583	1.104	1.665
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	345	1.548	2.931	4.420
CO₂e tonsinngorlugu sipaagasatut missiliorneqartut					9.244

Takussutissiaq 13. Angerlarsimaffinni innaallagissamik sipaarnerup sunniutissai

Aningaasaqarnermut tunngasut

2012-imi angerlarsimaffinni innaallagissamik sipaarutit katillugit 11.300 MWh-t missaanniinnaapput. Innaallagissamut akiusoq agguaqatigiissillugu kWh-mut 2,00 koruuniuppat, sipaarutissat 22,5 mio. koruunit missaanniissapput, imaluunniit inoqutigii innaallagissamut akiligassaat agguaqatigiissillugit 1.000 koruuninik appasinnerussalutik.

Suliniutinilli nukimmik sipaarutaasussanik, innuttaasuni amerlasuunut sammitinneqartunik aallartitsinermi aningaasaqarnikkut isumalluutissaqarnissaq pisariaqartussavoq, tamatumani luunniit siunnersuisarnermi nukissiornermut siunnersortit nammineq pigisat, nalunaarsuisarnermi aqqissuussinerit paasititsiniaanerilluunniit atornerqarluar-pata.

Aningaasaqarnermik aqutsissutinik atuineq

Angerlarsimaffinni atortut amerlanersaat tikisitaapput, taamaattumillu tunisassianut innaallagiamootunut/elektroniskiusunut, imaluunniit tunisassianut atorsinnaanermi innaallagissamik annertuumik atuisunut, soorlu panersiivinnut assigisaannulluunniit akitsuuseeriaatsimik atuutsitsilersinnaaneq orniginartinneqarsinnaavoq.

4.5.3 **Immikkoortuni allani innaallagissamik sipaarniarnissaq**

Immikkoortut allat tassaapput niuernerq sullissinerlu, kiisalu suliffissuit sanaartortut, taakkununga sanaartorneq ilaalluni. Immikkoortuni allani taakkunani qaammaqputinik nukimillu atuinerneq sipaarutaasinnaasut angerlarsimaffinni sipaarutaasinnaasut annertussuseqarnissaat ilimagineqarpoq, tassalu 15 procentinik. Nukimmik atuinerneq pisiniartarnermillu ilisimaarinninnerulluni pissusilersornerit aqputigalugit sipaarutaasinnaasut tamarmik 2012-imi piviusunngortinneqarsinnaapput.

Sunniutissat

Qaammaqputinik nukimillu atuinerneq sipaarniuteqarnissamut suliniuteqarnermi anguniarneqartut assigiinngitsorpasuullutik suliffissuaqarnermut, sanaartornermut, pisiniarfinnut, namminersortunut pisortallu sullissiviinut, inuleriffinnut, atuarfinnut allanullu tunngasuupput.

Immikkoortuni ataasiakkaani nukimmik atuinerneq paasissutissanik peqartoqanngilaq, taamaattumillu sakkussat sunniutissaat nalilerniapiloonarput.

Sakkussat atornerqartut tassaapput Namminersorlutik Oqartussat paasititsiniaanermi siuttoralugit mingutsitsinngitsunik pisiniartarnerneq pissusilersuutaasartunillu allanngiineq, kommunit pisiniartarneranni pissusilersortarnerannilu paasititsiniaaneq, suliffissuarnut paasititsiniaaneq allallu. Aamma nukimmik avatangiisinillu ilisimaarinnilluni pissusilersortarnerit siuarsarniarlugit allanik suliniuteqartoqarsinnaavoq, soorlu nukisiornermi naatsorsuusiortarnikkut (aallartinneqareerpoq) imaluunniit suliffeqarfinni aalajangersimasuni appaatissatut anguniagassanik isumaqatigiissusiortarnikkut.

Annikillissutaasinnaasut

Immikkoortuni allani innaallagissamik sipaaruteqarnissamut sakkussat illoqarfinni nunaqarfinnilu qaammaqputinik nukimillu atuinerup tamarmiusup 65 procentiat, tassalu sumiiffinni taakkunani gasoliap innaallagissiornermut atornerqartup 65 procentia siunnerfigineqarpoq. Tassani Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfiup 2010-mi ingerlalernissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Sipaarutaasinnaasut tamakkerlutik 2009-miit 2012-imut anguneqarsinnaasasut ilimagineqarpoq. Sipaarutaasinnaasut 2009-mi 1 procentinut, 2010-mi 4 procentinut tamatumalu kingorna 2011-mi 2012-imilu 5 procentinut missiliorlugit agguarneqarput.

	Immikkoortut sinnerisa piumasaannik matussusii-sumik pisortat innaallagissamik tunisassiorneranni gasoliamik atuineq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Malinneqarsinnaasut tunngavissiami gasoliamik atuineq + Sisimiuni erngup nukinganik innaallagissiorfik, m ³	23.955	24.160	21.652	20.499	20.616
Innaallagissamik sipaarniarnermi atuineq, m ³	23.955	24.364	20.569	18.449	17.524
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	204	1.083	2.050	3.092
Gasolia sipaarneqartoq CO2e-	0	542	2.875	5.442	8.208

nut tonsinngorlugu					
CO₂e tonsinngorlugu sipaa-gassatut missiliorneqartut					17.067

Takussutissiaq 14. suliassaqaqfinni allani innaallagissamik sipaarnerup sunniutissai.

Aningaasaqarnermut tunngasut

2012-imi innaallagissamut sipaarutissat katillugit 21.000 MWh-t missaanniissapput. Innaallagissamut akiusoq agguaqatigiissillugu kWh-mut 2,00 koruuniuppat, taakku 42 mio. koruunit missaannik naleqassapput.

4.6 Aalisarnermi assartuinermilu sunniiniutissat

4.6.1 Nalinginnaasut

gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut naatsorsuusierneranni tamarmiusumi assartuineq aalisarnerlu immikkoortuupput annertoorujussuit. Aalisarnermi assartuinermilu 2008-miit 2012-imut gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut tamarmiusut 38,9 procentiinik aniatitsiviusussatut missiliorneqartut.

Aalisarnermik suliassaqaqfik ikummatissanik nunap iluaneersunik ikuallaanermit gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik annertunerpaamik aniatitseqataasoq naatsorsuutigineqarpoq. 2008-miit 2012-imut aalisarnermi aniatitat gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinerup tamarmiusut 21,6 procentiinut aalajangerneqartut.

gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut annertusiffissaasa annerpaartaattut assartuinerup inissinnissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Umiarsuit Kalaallit Nunaata imartaani angalasartut ataatsimut isigalugit, taakkunungalu umiarsuit assartuutit, kilisaatit ilaasartaatillu ilaallutik, umiarsuarnit imartani allani angalasartunit ikummatissamik umiarsuarmut ataatsimut atuinerusarput. Tamatumunnga ilaatigut peqqutaavoq, umiarsuit qajannaannerunerat taamaalillutillu oqimaannerunerat, isorartuumut angalasarnerat, sermernissaq pinaveersaarniarlugu umiarsuit ilaata kiassagaasarnerat kiisalu umiarsuit prammunik, lastbiilinik atortunillu allanik, usingiaanermut usilersornermullu atorneqartussanik usinissamut pisariaqartitsinnaasarnerat. Kiisalu angalanermi ikummatissanik nunap iluaneersunik nassataqarnissaq kisimi periarfissaavoq, ikummatissat assigisaallu gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik annikinnerusumik aniatitsinnaasut suli tuniagaanngimmata.

Akit ineriartornerat pissutigalugu ikummatissanit oqinnerusuniit (motorgasolie) ikummatissanut oqimaannerusunut (Heavy Fueloil) taarsiisartut amerliartorput. Taamatut taarsiisarnerit kingunerisaannik CO₂ aniatinneqartoq annertusiartortussaavoq, uuliat oqimaatsut CO₂-mik motorgasoliamut sanilliullugu joulemut ataatsimut 10 procentit missaannik annertunerusumik aniatitsisarmata, tassanili uuliat ataatsimut nukimmik allanngorarsinnaasumik imaqaqarnerat apeqqutaasarpog.

4.6.2 Aalisarnermi gasoliamik benziinamillu sipaarniarnissaq

Aalisarnermi benziinamik dieselimillu atuineq annertummat, tamanna gassinut silaannarmik kissatsitsisartunut naatsorsuutunut sunniuteqartorujussuuvoq. Aalisarnerulli iluani appaataasinnaasut paasisaqarfigineqarsimangillat. Sinerissamut qanittumi aalisarnerup aaqqissuussaananik allannguisoqarluni aalisariutit anginerusunik pitsaannerusunillu taarsersorneqassappata, ikummatissamik atuinerup sunniutissai nalornisutigineqartorujussuupput.

Ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinerup annikinnerulernissaanut imaluunniit sakkussanut nukimmik sipaarfiussanut siunnersuutini amerlasuut aatsaat umiarsuarnik nutaanik sanaartortoqarpata imaluunniit umiarsuit pioreersut annertuumik iluarsaanneqarpata aningaasaqarnikkut imminnut akilersinnaalissapput, aamma/imaluunniit atuutsinneqarsinnaalissallutik. Tamanna annertuumik aningaasartuuteqarfiussavaoq, aammalu aalisariutini maanna pigineqartuni umiarsuarnik nutaanik imaluunniit iluarsaassinissamik annertuumik pisariaqartitsisoqangippat imminut akilersinnaanani.

Sunniiniutissat

Imarsiornermi nukissiuutitut pisortat aqutsinerlu ikiortigalugit angallatini ataasiakkaani ikummatissat atukkat aamma gassimik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitat pitsaannerusumik paasititsivigineqarsinnaapput. Taamaalilluni aalisarnerup pitsaassuusanut naleqqiullugu aniatinneqarsinnaasut missiliorneqarnissaannut tunngaviliisoqassaaq. Kattuffiit aamma/imaluunniit suliffeqarfiit aalisarnermik suliaqartut piumasuseq tunngavigalugu imaluunniit atuuttussamik isumaqatigiissusiorfiginerisigut appaatissatut anguniagassiisoqarsinnaavoq.

Annikillissutaasinnaasut

2012 nallertinnagu aalisarnermi dieseloliamik benziinamillu atuinerup 5 procentimik sipaarfigineqarnissaata gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisartunut naatsorsuutitut qanoq sunniuteqarnissaa naatsorsorneqarpoq. Sipaarutissat 2009-mi 0,5 procentinut, tamatumalu kingorna 2012 tikillugu ukiumut 1,5 procentpointinut missiliorneqarput.

	Aalisarnermi motorini gasoliamik atuineq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gasoliamik atuineq, innersuussut, m ³	46.939	46.939	46.939	46.939	46.939
5 procentimik sipaagaqarnermi gasoliamik atuineq, m ³	46.939	46.704	46.000	45.296	44.592
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	235	939	1.643	2.347
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	620	2.479	4.338	6.197
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					13.634

Takussutissiaq 15. Aalisarnermi gasoliamut sipaarutissat sunniutissai

	Aalisarnermi benziinamik atuineq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Benziinamik atuineq, innersuussut, m ³	8.559	8.559	8.559	8.559	8.559
5 procentimik sipaagaqarnermi benziinamik atuineq, m ³	8.559	8.516	8.388	8.259	8.131
Benziina sipaarneqartoq, m ³	0	43	171	300	428

Benziina sipaarneqartoq CO2e-nut tonsinngorlugu	0	103	410	719	1.026
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					2.258

Takussutissiaq 16. Aalisarnermi benziinamik sipaaruteqarnerup sunniutissai

Aningaasaqarnermut tunngasut

Suliassaqarfik ataatsimut isigalugu aningaasaqarnikkut pissutsit saqqummiunneqar-nissaat ajornarpoq. Aalisartoqarfilli ataasiakkaat sulianut ilisimasalinnit siunnersorne-qarnermikkut ikummatissanut sipaarutissat, iluarsaassinerit aningaasaliinerillu sunniu-tissaat naliliiffiginnaasavaat, tassani ilaallutik aalisarnermut atortunut nutaanut ilaalu ilanngullugit aningaasaliinerit.

4.6.3 Imaatigut assartuinermi gasoliamik benziinamillu sipaagaqarnissaq

Immikkoortumi matumani umiarsuit annerit, usinik ilaasunillu assartuinermut atorne-qartut, kiisalu angallatit minnerit, sunngiffimmi angallatit atorneqartut pineqarput.

Sunniiniutissat

Aalisarnermi pisutulli ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinermi, aammalu imaa-tigut assartuinerup iluani aniatitanik annertunerusumik appaaviusinnaasut ilisimane-qarnissaat amigaatigineqarpoq.

Umiarsuaatileqatigiiffiit namminneerlutik sakkussat arlallit, soorlu putsup kissarnerata sinneranik atueqqittarneq, atortut elektroniskiusut atorlugit misissuisarnerit, uuliat tar-nutissat, usinut naleqqiullugu maskiinat pitsanngorsarneqarnissaat aammalu angalla-tinik piorsaasarneq aalluppaat.

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik annertuumik annikillisitsiniarnermi pingaartumik umiarsuarnik ungasissumut qanittumullu angalasinnaasunik nutaanik sanaartornissaq kajungernerulerutussaavoq. Piffissami tassani umiarsuarnik taar-sersuisoqassappat, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinermik an-nikillisitsinissamut periarfissat isummersuutitut tamakkiisunut ilaatinneqartariaqarput.

Annikillissutaasinnaasut

2012 nallertinnagu 5 procentinik sipaagaqartoqarsinnaasasoq ilimagineqarpoq. 2009-mi 0,5 procentit, tamatumalu kingorna 2012 tikillugu ukiumut 1,5 procentit si-paarneqarsinnaasut naatsorsuinermit ilanngunneqarput.

	Imaatigut assartuinermi gasoliamik atuineq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gasoliamik atuineq, innersuussut, m ³	8.171	8.273	8.375	8.477	8.579
5 procentinik sipaagaqarnermi gaso-liamik atuineq, m ³	8.171	8.232	8.208	8.180	8.150
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	41	167	297	429
Gasolia sipaarneqartoq CO2e-nut tonsinngorlugu	0	108	441	784	1.133
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					2.466

Takussutissiaq 17. Imaatigut assartuinermi gasoliamut sipaarutissat sunniutaat

	Imaatigut assartuinermi benziinamik atuineq, m ³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Benziinamik atuineq, innersuussut, m ³	1.468	1.504	1.541	1.578	1.615
5 procentimik sipaagaqarnermi benziinamik atuineq, m ³	1.468	1.496	1.510	1.523	1.534
Benziina sipaarneqartoq, m ³	0	8	31	55	81
Benziina sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	19	74	132	194
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					419

Takussutissiaq 18. Imaatigut assartuinermi benziinamut sipaarutitut sunniutissat.

4.6.4 **Silaannakkut angallassinermi sipaarutissat**

Gassinut silaannarmik kissatsitsisartunut aniatinneqartunut timmisartut qulimiguullillu atorineqartut suussusii, aallarnermi ataatsimi ilaasut amerlassusii, sila allallu apeqqu-taasarput.

Sunniiniutissat

Timmisartut qulimiguullillu pisoqaanerusut taarsorneqarnissaat aniatitanut appafiusinnaapput, tamatumanili timmisartut qulimiguullillu toqqarneqartut suussusii apeqqu-taassapput. Sunniiniutissami tassani annertoorsuarnik aningaasaliinissaq, kiisalu nutaamik angallannermut pilersarusiornissaq pisariaqarpoq, tamannalu 2008-2012-imi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisisumik ingerlanneqarsinnaanaviangilaq.

Annikillissutaasinnaasut

Qulimiguullit maanna atorineqartut nalunaaquttap akunneranut timmiffiusumut ataatsimut ilaasumut ataatsimut CO₂-mik 0,06 tonit missaannik aniatitsiviusarput, qulimiguullillu nutaat nalunaaquttap akunneranut timmiffiusumut ataatsimut ilaasumut ataatsimut CO₂-mik 0,06 tonit missaannik aniatitsiviusarlutik.

Silaannakkut angallassinermi appaataasinnaasut naatsorsorlugit misilinneqangilaq.

4.6.5 **Aqqusinikkut assartuinermi gasoliamut benziinamullu sipaarutissat**

Aqqusinikkut assartuinermi nukimmik atuinertup annertusinissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Aqqusernit isorartussutimikkut annikitsuupput, aammalu innuttaasumut ataatsimut biilit pigineqartut ikittuararsuupput, kisiannili biilit amerliartorput. Biilerner-mut ataatsimut isorartussuseq agguaqatigiissillugu annikitsuuvoq, aammalu silap kissassusaata appasinnera biilillu uninngatillugit motooriinik ikumatitsisarneq peqqutaalutik kilometerimut ingerlaviusumut ataatsimut ikummatissamut atorineqartumut anner-tutitsipput. Sila 0°C-imiitillugu biili kilometerimut ingerlatsiviusartumut siullermut mo-toorimut kissartumut naleqqiullugu ikummatissamik 200 procentit missaannik atuisar-poq, aammalu 5 kilometerit ingerlareernermini atuinera suli 20 procentimik qaffasittar-luni. Sila issitsillugu isorartunngitsumut angalanermi kilometerimut ataatsimut atukkat annertoorujussuusarput.

Sunniiniutissat

- Motoorinik misissuisarnermik aqqjissuussinermik atuutsitsilernissaq

- Assartuisarnermik neqerooruteqartartut inuinnaallu biilini piginnittut angala-sarnerminnik allannguissaaq
- Aningaasanik sipaarfiusinnaasumik angalasinnaanermik paasititsiniaaneq qaammarsaanerlu
- Assakaasut eqqortumik silaannaqarnersut misissuisarnek, ingerlaavartumillu uuliamik taarsiisarnek
- Biilini innaallagiamoortunik atulersitsineq
- Uulianut benziinanullu ethanolimik akulinnut taperseeqatigiisitsisarnermik atulersitsineq
- Ikummatissanik uunnaareertarnek
- Biilini akitsuutini misissuineq

Annikillissutaasinnaasut

Aqqusinertigut assartuinnermut dieseloliap benziinallu atorneqartussatut missiliorneqartup 5 procentimik appartinneratigut sunniutissat naatsorsuinnermut ilanngunneqarput. 2009-mi 0,5 procentit, tamatumalu kingorna 2012 tikillugu ukiumut 1,5 procentit sipaarneqarsinnaasut naatsorsuinnermut ilanngunneqarput.

	Aqqusinertigut assartuinnermi gasoliamik atui-neq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Gasoliamik atui-neq, innersuussut, m ³	5.929	6.078	6.226	6.374	6.522
5 procentimik sipaagaqarnermi gaso-liamik atui-neq, m ³	5.929	6.048	6.101	6.151	6.196
Gasolia sipaarneqartoq, m ³	0	30	125	223	326
Gasolia sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	79	330	588	861
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missilior-neqartut					1.858

Takussutissiaq 19. Aqqusinertigut assartuinnermi gasoliamut sipaarutit sunniutissaat

	Aqqusinertigut assartuinnermi benziinamik atui-neq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Benziinamik atui-neq, innersuussut, m ³	5.870	6.017	6.164	6.310	6.457
5 procentimik sipaagaqarnermi benziinamik atui-neq, m ³	5.870	5.987	6.041	6.089	6.134
Benziina sipaarneqartoq, m ³	0	30	123	221	323
Benziina sipaarneqartoq CO ₂ e-nut tonsinngorlugu	0	72	295	530	775
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missilior-neqartut					1.672

Takussutissiaq 20. Aqqusinertigut assartuinnermi benziinamut sipaarutit sunniutissaat

Aningaasaqarnermik aqutsissutini atui-neq

Ikummatissamik atuinnermut appaatissat biilini akitsuutini allannguinnermik tapertaqartinneqarsinnaapput, tassunga tikisitsinnermut akitsuutit motoorinullu akitsuutit ilaalutik, taamaalillunilu akitsuutip annertussusaatigut biilit assersuutigalugu literimut kilometerit ingerlavigisinnaasaat tunngavigalugit nukissamik atuinnerat qanoq pitsaatiginnersoq ersersinneqartassaaq.

4.6.6 benziinamut bioethanolimik akulimmut ikummatissanullu pinngortitameersunut allanut taperseeqatigiisitsisarneq

Benziinamik uulalimmik, ethanolimik akulimmut ikummatissanillu pinngortitameersunik allanik annikillisaanissaq assartuinermit aniatitani sipaarniuteqarnissamut sakkussat taaneqartut ilagaat. Benziinat ethanolillu akuleriit, ethanolimik 10 procentit tikillugit akullit nalinginnaasumik motorinik benziinatortuni nalinginnaasuni atorneqarsinnaapput, motorillu naleqqussarneqarpata ethanolimik annertunerujussuarmik akullit atorneqarsinnaapput. Ethanol nalinginnaasumik tunisassiofiusumi benziinamut akulerunneqartarpoq toqqorsivissamullu assartorneqartarlutik, tassangaanniillu siaruarterneqartarput.

Benziinanut pumpit tankeqarfiillu nalinginnaasumik ethanolimik akoqanngitsumik imaluunniit ethanolimik benziinamik akulimmut atuisinnaasunngorlugit allanngortinneqarsinnaapput.

Annikillissutaasinnaasut

Iikummatissamik tunisassiaq nutaaq, tassalu 90 procentia benziina aamma 10 procentia ethanol, 2011-mi atulersinneqassappat, gassimik silaannarmik kissatsitsisartumik aniatitat annikillissutissaat naatsorsorneqarsinnaalissapput. 2011-mi benziinamik atuinerup 10 procentiata ethanolimik akusisarnermik taperneqarnissaa, aammalu 2012-imi benziinamik atuinerup 50 procentiata ethanolimik taperneqarnissaa ilimagineqarpoq.

2012-imi benziinamik atuneq tamakkerluni ethanolimik 10 procentimik akuneqartalerpat, gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut 3.500 tons CO₂e-t misaannik appartinneqassapput.

	Benziina assartuinermut aalisarnermullu atorneqartoq, m³				
	2008	2009	2010	2011	2012
Benziinamik atuneq, innersuussut, m³	15.896	16.080	16.263	16.497	16.630
Benziinamik ethanolimik 10 procentimik akulimmut atuneq, m³	15.896	16.080	16.263	16.332	16.297
Benziina sipaarneqartoq, m³	0	0	0	165	333
Benziina sipaarneqartoq CO₂e-nut tonsinngorlugu	0	0	0	396	799
2008-miit 2012-imut CO₂e tonsinngorlugu sipaagassatut missiliorneqartut					1.195

Takussutissiaq 21. benziinap ethanolimik akullip sunniutissai

Aningaasaqarnermut tunngasut

Benziinamik ethanolimik akulimmut akoqanngitsumillu tuniniaasoqassappat aningaasartuutissat amerlanersaat toqqorsiveqarnermut, siammarterinermit aammalu ingerlasussanik piareersaanermit aqutsinerimullu tunngasuunissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ethanol atorneqalissappat, benziinap nalinginnaasup ethanolimik akulimmut taarserluinneqarnissaa eqqarsaatigineqartariaqassaaq, taamaalillunilu toqqorsivinnik allanik allanillu pisariaqartitsineq appassalluni.

5 SUNNIINIUTISSANIK ATULERSITSINISSAQ

5.1 Nalinginnaasut

Kapitali 4-mi sunniiniutissat, gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisunut annikillissutissat anguniarlugit atorneqarsinnaasut arlalissuit saqqummiunneqarput. Annikillissutissalli naatsorsorneqartut anguneqassappata, anguniakkat suliniuteqarnikkut naammassineqassapput. Suliniutissat ilaat suliniutissanit allanit gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisunut naatsorsuutitut sunniuteqarnerussapput.

Gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisunut aniatitanut appaatissat anguniarlugit suliniutit isumalluutit inunnillu atuiffiupput, sakkussallu ilaat aatsaat aningaasaliisqarsinnaappat kinguneqarluarsinnaapput.

Sunniiniutissat nassuiaatigineqartut amerlasuut imminnut tapertariipput. Qaammar-saaneq, paasititsiniaanerit, pisiniartarnermi ileqqunik allannguinerit aammalu ikummatissanik nunap iluaneersunik atuiffiusuni nukimmik sipaarnissap aallunneqarnera tamakkerluni sakkussanit allanit, soorlu nukissiornermi siunnersortinit, nukissiornermi naatsorsuutinit, imaani nunamilu nukissiornermik aqutsinermi allanillu tapersorsorneqarput.

Sunniiniutissat ilaanni aningaasartuutitut akissaqarnissaq pisariaqarpoq. Nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiinnik pilersitsineq, kiassaateqarfinnik uuliatortunik akuttoqatigiinnik misissuisarneq, kiassarnermut/imermut kissartumut uuttuutit ikkus-suineq aammalu illunik iluarsaassineq aniatitanik annikillitsiniarnermut aningaasartuuteqarfiusussanut assersuutissaapput.

Pisut ilaanni inuiaqatigiinni namminneerlutik iluanaaruteqartussaangitsunit aningaasartuuteqarfigineqartussaapput. Siunnersortinik suleqatigiinnik pilersitsinissaq aammalu siunnersortit suliaannut aningaasaliinissaq nukimmik sipaarfiussaaq, taamaalil-lunilu atuisunut, ingerlatseqatigiiffinnut pilersuinermik suliaqartunut inuiaqatigiinnullu tamarmiusunut iluanaarutaassalluni, kisiannili oqartussaasunut, siunnersortitut suleqatigiinnut akisussaasuusunut iluanaarutaassangilaq.

Pisuni allani aningaasaliinikkut iluanaarutissat suliffimmi aamma aningaasartuuteqar-tuusuni toqqaannartumik pissarsiarineqarsinnaassapput. Imarsiortuni nukimmik aqut-sineq, aningaasanik sipaarfiusinnaasumik biilerneq aammalu nukissiornermut naat-sorsuutit tamatumunnga assersuutissaapput.

5.2 Naammassinninnissamut akimmiffissat

Gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitanik appaanissamut sakkussanik toqqaasoqartillugu, sunniiniutissanik atulersitsinermi akimmiffissat pioreersut eqqumaffi-gineqarnissaat pingaaruteqarpoq. Akimmiffissat amerlasinnaapput assigiinngitsuusinaallutillu. Assersuutitut atuisut aningaasartuutissaat aammalu ilinniarsimasunik atuutsitsilerner-mik isumaginnissinnaasunik sulisoqarnissaq taaneqarsinnaapput. akimmiffissani marluusuni sunniiniutissanik atuutsitsilernissamik kinguaattoortitsisoqar-sinnaavoq unitsitsilluinnartoqarsinnaalluniluunniit. Matuma kinguliani sunniiniutissani aalajangersimasuni akimmiffissat assersuusiorneqarput.

Nukissiornermut naatsorsuutininik atuinermi aningaasatigut iluanaarutissat qanoq anertutigissanersut imaaliallaannarlugu aalajangerneqarsinnaanngillat. Suliffiit aqqissuussaanerillu minnerit nukissiornermut naatsorsuutininik suliaqartassagunik tamatumunga akerliusunnaapput, nukissamik atuinermi sipaarneqarsinnaasut nukissiornermut naatsorsuutit suliarineqartarnerinut naleqqiullutik annikippallaartussaammata. Nukissiornermut naatsorsuutininik atuilernissamut suliat aallartinneqareerput, kisianni aallarniutigalugu aqqissuussaannikkut angisuujusuni sipaaruteqarfigineqarsinnaasut annertuumik periarfissaqarfiusuni.

Kiassaateqarfimmik uuliatortumik piginnittup aningaasaqarnikkut akimmisaarfeqarnera pissutaalluni, assersuutigalugu kiassaateqarfiup akuttoqatigiinnik misissorneqartarnissaa ajornarsinnaavoq. Tamanna tapeeriaatsinik, piffissamut killilerneqarsinnaasunik atuinikkut aqqinneqarsinnaassasoq ilimagineqarsinnaavoq.

Sulianik ilisimasalinnik tamani amigaateqarneq imaluunniit nunap ilaani sulianik ilisimasalinnik amigaateqarneq pissutaalluni, assersuutigalugu piffissap sivikitsuvaqqap ingerlanerani kiassaatinik uuliatortunik pisoqqanik taarsersuineq ajornakusoortinneqarsinnaavoq.

Kiassaait nutaat misissorneqarnissaminnut iluarsaanneqarnissaminnullu ima pisariutigissanngillat, allaat teknikkimik immikkut ilisimasalinnik amigaateqartoqarnera akimmiffingussalluni. Kiassaait inunnit ilinniagassanik/pikkorissarnernik nalinginnaasunik naammassisaqarsimasunit misissorneqarsinnaassapput iluarsaanneqarsinnaassallutillu.

Kiassaatinik uuliatortunik inatsisit malillugit ukiut tallimakkaarlugit misissuisarnissaq, kiassaait uuliatortut ukiumoortumik salinneqartarnissaat aammalu kiassaait pisoqaaneruset ataasiaannaartumik misissorneqartarnissaat illoqarfinni tamani sullissivinnik marluk missaanniittunik paaviaasumillu ataatsimik pisariaqartitsinermik nassataqartussaapput. Illoqarfiit minnerit, soorlu Ittoqortoormiit, Qaanaaq, Kangaatsiaq Ivit-tuullu illoqarfimmit sanilerisaminnit qaninnerpaanit¹⁶ sullinneqarsinnaappata, pissutsit taamaattut pissutsinut maanna atuuttunut assingupajaartussatut nalilerneqarput. Kisiannili sullissinerup taamaattup ataavartuusinnaanissaa qulakkeerneqarsinnaanngilaq, taamaattumillu pinngitsoorani atuuttussamik aqqissuussinerup malinneqarnissaa ajornakusoortussaavoq.

5.3 Inatsisit aqqissuussinerillu pinngitsoorani atuuttussat

Inatsisit malillugit aqqissuussinermik atuutsitsilernissaq naapertuussimappat, inatsisiliornissamut, taassuma atuutsinneqalernissaanut isumalluutissanik pisariaqartunik immikkoortitsisoqassaaq. Suliaq piffissamik atuffiungaatsiarsinnaavoq, Kyotomilu isumaqatigiissuteqarfiusup nalaani sunniutissatut kissaatigineqartut tamakkerlutik pisarsiarineqarsinaanissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Periusissani allani, piler-tortumik naammassineqarsinnaasuni nammineq piumassutsimik aqqissuussinerit, qaammarsaaneq, kaammattuutissanik pilersitsineq piffissallu misiliffiusut qinerneqarsinnaapput. Suliap taassuma ingerlanneqarnerata peqatigisaanik inatsisit malillugit aqqissuussinernik pilersitsiniarluni suliat ingerlanneqarsinnaapput.

Pinngitsoorani misissuisarnissamik aqqissuussinermik pilersitsinermi sulisunik piginnaaneqartunik, kiassaateqarfinnik uuliatortunik ilisimasalittut misissuisarnernik isumaginnittussanik pisariaqartitsineq annertusisussaavoq.

¹⁶ Namminersornerullutik Oqartussanit ilisimatitsissutigineqartoq, 2008-mi oktobarimi.

VVS-inik ikkussuisartut sulisussatut akuerineqassappata, ilinniaqqinnernik piginnaanngorsarfiusunik pilersitsinissaq pisariaqassasoq ilimagineqarsinnaavoq¹⁷.

Tamanna issappat aamma nakkutilliisunik, suliffeqarfinnut kiassaateqarfinnik uuliatortunik misissuisarnissamut akuersissummik tunineqartussanut akuersisarnermik allanillu suliaqarnermik isumagininnissinnaasumik pilersitsinissaq pisariaqartussaavoq.

Inissiat amerlasuut siunissami piffissap sivikitsuinnaap iluani kiassarnermut uuttuutunik immikkoortunik ikkussuivigineqassappata, suliassaqaarfimmu inatsisiliornissaq iluaqutaasussaavoq. Inatsisini aamma kikkut uuttuutitut, taakku pisiarineqarnerinut, ikkussorneqarnerinut ingerlanneqarnerinullu akisussaasuussanersut maleruagassiuunneqarsinnaavoq.

Tunisassianik innaallagiatortunik/elektroniskiusunik nukimmik annertuumik atuisuusunik eqqussuineq annikillisarniarlugu, tunisassianik nukissiornermi aalajangersimasumik immikkoortitaanngitsunik eqqussinissaq inerteqqutigineqarsinnaavoq imaluunniit eqqussinermut akitsuusiisoqarsinnaalluni.

Avatangiisinut peqqussummi assersuutigalugu pisortat suliassaqaarfiini kiisalu suliffeqarfinni aalajangersimasumik angissusilinni naatsorsuutit qorsuit, ilanngullugit nukissiornermut naatsorsuusiortarnissaq pillugit kaajallaasitaliornissamut inatsisitigut tungavissiisoqarpoq. Nukissiornermut naatsorsuutunik atuutsitsilernissamut suliaq aalartinneqareerpoq.

5.4 Pissutsit sulianut tunngasut

Kiassaatinik uuliatortunik qitiusumillu kiassaateqarfinnik misissuisarnermut atatillugu uuttuutit piginnaatitsiviusut annertussusilikallu elektroniskiusut atorlugit tunngavissanik arlalinnik tunngaveqarluni uuttortaasarnissaq iluaqutaasaaq. Uuttuutit taamaattut ukiup affakkaarlugit misissugassanngorlugit, iluarsisariaqarpatalu iluarsisassanngorlugit Kalaallit Nunaata avataanut nassiunneqartartussaapput. Immaqa suliffeqarfiit VVS-imik/kiassaatinik uuliatortunik suliaqartut uuttuutunik marluinnik atugassinneqarsinnaapput, taamaalillunilu uuttuutit parlakaallugit misissugassanngorlugit nassiunneqartarsinnaallutik.

Kiassaatinik uuliatortunik akuttoqatigiinnik misissuisarnissaq piunasaqaatigineqassappat, misissuinerit qanoq ingerlanneqartarnissaannut uppernarsaasiortarnissamullu nassuiaasiortartussaavoq. Misissuinerit peqatigitillugu kiassaatiq ikummatissamik atuinera qanoq pitsaatiginersoq uuttorneqartarsinnaavoq.

Kiassarnermut uuttuutunik ikkussuinissap pilertornerpaamik ingerlanneqarnissaa, aammalu inissiat ataatsimoortut, ataatsikkut uuttuutunik amerlanerusunik ikkussuivigineqarsinnaasut aallarniutigineqarnissaat naleqqunnerussaaq.

Kiassaatinik uuliatortunik kiassarnermullu uuttuutunik suliaqarneq assersuutigalugu paaviaasarnertulli pisortanit isumagineqarsinnaavoq imaluunniit suliffeqarfinnut namminersortunut suliariumannittussarsiuunneqarsinnaalluni.

¹⁷ Sisimiuni Sanaartornermik Ilinniarfimmit ilisimatitsissutigineqartoq, 2008-mi oktobarimi.

5.5 **Teknikkimik nutaamik atuilernissaq sioqqullugu misissueqqissaarnerit misissueqqaarnerillu**

Inip kissassusaanik unnuakkut appartitsisarneq gassinik silaannarmik kissatsitsisar-tunik aniatitani sipaagaqarnissap angunissaanut sakkussaasinnaavoq, kisiannili tas-sani aamma silaannarmi nillertumi illut pisataalu eqqarsaatigineqartussaapput. Un-nuakkut kissamik appartitsisarnermi misilittakkat assigiinngitsorujussuupput, taamaat-tumillu nakkutigisaanerumik misileraanissaq pisariaqartinneqarpoq. Radiatorinut termostatit sunniutaannik, kiassarnermut ruujorunik oqorsaanernik allanillu misissui-nerit aningaasaliissutissanut sanilliunneqartussaapput. Misissuinerit paasititsiniaaner-nik, qaammarsaanermi atortunik ataasiakkaaralunilu siunnersuinerik anguniagaqar-fiusunik tapertaqartinneqassapput.

Tamatumani illoqarfinni pineqartuni ungasianiit kiassaanermik atuinerup pitsaaneru-sumik atorneqarnera qulakkeerniarlugu kiassarnermut nutaamik pilersarusiornissaq pisariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu ungasianiit kiassaanermut attavilersuutitut aammalu ungasianiit kiassaanermut attavilersuutitut nutaanut attavilernissamut pi-sussaaffiliisinnaaneq periarfissatut isigineqarpoq.

5.6 **Orsussanik nutaanik atuutsitsilernissaq**

Orsussanik nutaanik, soorlu ethanolimik benziinamillu akuleriimmik atulersitsisoqas-sappat, nunami issittumi pissutsit atorlugit ethanolip benziinamut akuliunneqarnerani sunniutaanerlussinnaasut pillugit ilisimasassanik pisariaqartunik pisariaqartitsisoqar-poq.

Misissueqqaarnermik arlalinnik ingerlatsisoqartussaavoq, ilaatigut:

- nunani issittuni ethanolip biilit, aquuteralaat/angallatit, qamuteralaat allallu mo-tooriinut atorneqarnerani ajornartorsiutit
- nunani issittuni toqqortaqaarnermi, aalamik pinngortarnerani, tappiorannartut naasarneranni allanillu pisoqartarnerani ajornartorsiutit atuisarnerlu
- toqqorsiviit, siaruarterisarnerit allallu allangortinneqarnissaannik pisariaqartitsi-neq.

Misissueqqaarnerit pitsaasunut tikkuussisunik paasisaqarfigineqarpata, benziinat et-hanolimik akullit biilinit angallatillu motooriinut atuinermik annikinnerusumik misile-raasoqassaaq. Kisiannili misissueqqaarnerit takutitsisarnerillu, kiisalu benziinamik tu-nisassiamik nutaamik tamanut atuutsitsilersinnaaneq pinissaannut ukiut arlalialuit i-ngerlasinnaapput, aammalu 2008-miit 2012-imut aniatitat appartinneqarnissaat naat-sorsuutigineqarsinnaanngilaq. Taamaattumik sakkussaq taanna siunissamut unga-sinnerusumut isumaliutersuutitut ilaatinneqassaaq.

Benziinap ethanolimik akullip saniatigut biilinit innaallagiamoortunik eqquassinissaq toqqarneqarsinnaavoq. Biilit innaallagiamoortut illoqarfinni innaallagissamik tunisas-siornermi sinneqartoofiusartuni pitsaasumik sakkugineqarsinnaapput. Biilit innaalla-giamoortut Kalaallit Nunaanni atuutilernissaat sioqqullugu misissueqqaarnerit misile-raanerillu matuma siuliani taaneqartunut assingusut ingerlanneqaaqqaartariaqarput. Biilinit innaallagiamoortunik tikerartitsinissap aatsaat 2012-ip kingorna pinissaa naat-sorsuutigineqarpoq.

5.7 Nukissiornermi siunnersortit

Sunniiniutissat nukissamik sipaarfiusussat nuna tamakkerlugu nukissiornermi siunnersortit suleqatigiit, inuinnarnut atuisunut, sullissivinnut suliffeqarfinnullu nukimmik eqqortumik atuinissamut siunnersuisartussanik ilitersuisartunillu pilersitsinikkut annertuumik taperse neqarsinnaapput, imaluunniit taakku toqqaannartumik pinngitsoorneqarsinnaasanatik.

Nukissiornermi siunnersortit suleqatigiit sunniiniutissanik assigiinngitsorpassuarnik atuisinnaapput, tassalu teknikkimut tunngasunik siunnersuisarnissamut piareersimarniit misissueqqissaarnernut misissueqqaarnernullu, taakkunanilu aamma nukimmik eqqortumik atuinissaq pillugu paasititsiniaanerit qaammarsaanerillu suliassarpasuarnut ilaassapput. Aamma nukissiornermi siunnersortit nukimmik atuinermik nammineerluni annertunerujussuarmik misissuinerusarnissamut aallarnisaasutut ator neqarsinnaapput.

Nunami tamarmiusumi inuiaqatigiinnilu nukissiuuteqarnermik siunnersuisarnermi nukissiornermi siunnersortit suleqatigiit oqartussaasunut, ilaatigut soqutigisat assinginik soqutigisaqartunut, ilaatigullu suleqatigiiffiusunik avatangiiseqartunut attuumassuteqassapput.

Nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiinnik arlalinnik pilersitsisoqarsinnaavoq, siunnersuisarnermi kommunit immaqalu suliffeqarfiit sullinneqarnissaannut siunnersuisarfinnik immikkut ittunik, aammattaaq ilisimasassanik katersuisussamik aammalu assersuutigalugu nukissiornermi naatsorsuutinik inerisaaner mi suliaqarnermilu ikiuut-tartussanik pilersitsisoqarsinnaammat. Tamatumunnga taarsiullugu kommunit aamma/imaluunniit kommunit arlallit ataatsimoorlutik siunnersuisarfimmik suliassa qarfiit avataanniittussamik pilersitsisinnaapput.

Nukissiornermi siunnersortit nukimmik eqqortumik atuinissamik paasititsiniaanermut suleqataasinnaapput. Alloriarnertut siullertut pisortat suliassa qarfiisa iluanni paasititsiniaanernik, qaammarsaanernik, eqquiniaasitsinernik allanillu, nukimmik eqqortumik atuinissamik siuarsaataasussanik, taamaallunilu gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinermut annikillisaataasussanik aallartitsisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Pissusilersornernik allannguinerit, atortussanik nutaanik pisinissamut pisariaqartitsiviunngitsut – soorlu qullernik qamitsisarnikkut, standby atornagu ikkakkut qamitsisarnikkut – gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqartunik annikillitsitsiviuginassanngillat, aammali angerlarsimaffinni innaallagissamut akiligassat sipaarfigineqassapput.

Igaffimmi atortut innaallagiatortut tunisassiallu allat, soorlu TV-t, DVD-t, CD-t, PC-t allallu nukimmik atuinerisa nalunaarsorneqartarnerinik paasititsiniaanikkut pisiniartarnerni pissusilersuutaasartut ilorraap tungaanut allanngortinneqarsinnaapput.

Nittartakkat paasissutissanik attuumassutilinnik, kiisalu nukimmik sipaarniarnermi kitsitsinik pingaarnernik imaqartut aamma periarfissaapput. Nunami maani aammalu nunani allani atortussanik paasititsiniutinik amerlasoorsuarnik sanasoqarsimavoq, taakkulu iluarsaanneqarunik ator neqarsinnaapput. Suliassaq taanna aamma nukissiornermi siunnersortit suliassarissavaat.

Angerlarsimaffinni teknikkimut atortut ilaasa innaallagissamik sipaarfigineqarsinnaanerisa piviusunngortinniarneqarnerani periaasiusinnaasut ilaat tassaavoq pissusilersuutinik pisiniartarnernillu allanngortitsiniarluni paasititsiniaanerit anguniagaqarfiusut. Nukissiornermi siunnersortit nalunaarsueriaatsinik tullerriaarisinnaassapput.

5.8 Nukissiornermut naatsorsukkat

Nukissiornermut naatsorsuutinik inerisaanermik suliaqarneq aallartinneqareerpoq. 2009-imi nukissiornermut naatsorsuutit nuna tamakkerlugu 2010-imiit atuutsinneqalernissaannut tunngavissat suliarineqassapput.

Nukissiornermut naatsorsuutitut siunertarineqarpoq pisortat oqartussaasut, sullissiviit suliffeqarfiillu pisortanit pigineqartut nukissamik atuinerisa gassinillu silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerisa paasinarsisinneqarnissaat. Taamaalilluni nukissamik atuneq annikillisisinnaanerlu erseqqissitinneqassaaq. Tamatumuuna koruunimut siullermut aningaasaliissutaasumut annertoorujussuarmik annikillisisinissamut suliniutinik aallartitsisoqarnissaanut tunngavissiisoqassaaq.

Nukissiornermut naatsorsuutit atuutsilerneranni suliffeqarfiit ataasiakkaat aningaasaqarnikkut iluaqutaasumik nukissamik atuinerminik annikillisisinnaalersinneqassapput. Taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq nukissiornermut naatsorsuutinik atuutsitsilernitsigut nukissamik atuinermik taamaalillunilu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisisineq takusinnaalissagipput.

5.9 Aalisarnerup imaatigullu assartuinerup iluani suliniutinik immikkut ittumik ingerlatsinissaq

Aalisarnermi sulianut siunnersuisartut nukimmik atuinerup sammineqarneranik sakkortusititsisariaqarput. Misissueqqissaarnernik ingerlatsisoqarsinnaavoq, taamaalillunilu suliaasaqarfiup iluani nukimmik atuneq kiisalu gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu suliniutaasinnaasut ilisimaneqarnerulissapput. Pissutsit taakku pitsaannerusumik ilisimaneqaleriapata, sakkussat, soorlu inatsisit, nukimmik sipaarfiussanut aningaasaliinissamut tapiissutit allallu inernerit pitsaannerusumik naliliiffigineqarsinnaalissapput. Nunami inuussutissarsiutit assigalugit aamma appaanissamut anguniagassanik isumaqatigiissusiortoqarsinnaavoq, imaluunniit aniatinneqarsinnaasunik aqqiinissat annertunerusumik naliliiffigineqarsinnaapput.

Umiatsiaararsorluni aalisarneq eqqarsaatigalugu pissusilersornermik allannguinnikkut, motoorinik ingerlatsinernillu allanik toqqaanikkut aammalu motoorinik aserfallatsaaliuinikkut ikummatissamik sipaarnissamut periarfissat pillugit paasititsiniaanissaq pingaarnerusaaq.

Suliaasaqarfimmi katersuuffinni paasissutissiisarnissaq ilisimasanillu avitseqatigiittarnissaq imaani nukissamik aqutsinertut aqutsivittullu iluseqarnerusumik pilersitsiinnaarani, angallatit nutaat sanaartorneqartut ilutsimikkut, teknikkikkut ingerlatsinikkullu pitsaasumik aqqinneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Aatsaat aalisarnermut imaatigullu assartuinermut iluaqutaasussumik assigiinngitsunik sammiveqartunik suliniuteqartoqarpat sipaagaqarnissaq anguneqarsinnaavoq.

5.10 Killiffik aamma inassuteqaatit

Suliniutunik gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisisusussanik ingerlasoqareerpoq. Tamatumani assersuutigineqarsinnaapput nukissiuutunik si-paarnissamik paasititsiniaaneq, nukissiuutunik atuinnermut naatsorsuutit aammalu er-ngup nukinganik nukissiorfinnik piorsaaneq. Suliniutit ingerlareersut, tamanna naleq-quttoq naliliisoqartillugu, ingerlatiinnarneqassapput inerisarneqassallutillu.

Naatsorsukkat INUPLAN A/S-imit suliarineqartut (ilanngussaq 3) takutippaat kiassar-nermut suliaasaqarfiup iluani sunniiniutissat piviusunngortinneqarnissaat akisoorujus-suusoq, naak tassani piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu annikillisisinissamut periarfissat annertunerpaajugaluartut. Taamaattumik inassutigineqarpoq kiassarner-mut suliaasaqarfiup iluani sunniiniutissat nutaat aallartinneqassanngitsut.

Suliniutitut nutaanut tunngatillugu inassutigineqarpoq sunniiniutit makkua aallartinne-qassasut

- Sunniiniutit piviusunngortinneqarneranni aningaasartuutaasussanik naatsorsui-neq
- Nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiittussanik pilersitsineq
- Akitsuuseeriaatsip akileraaruseeriaatsillu allanngortinneqarnerat

Siullermik sunniiniutissat erseqqinnerusumik paasinarsisinnissaannut, annikillisisin-naassuseqarnerannut aammalu sunniiniutissat nassuiaammi matumani taaneqartut, taamaattorli aalisarnermut, assartuinnermut ineqarnermullu suliaasaqarfiit aallarniutigalugit, piviusunngortinnissaannut aningaasartuutaasussanut aningaasanik immikkoor-titsisoqassasoq inassutigineqarpoq. Naliliisoqarpoq suliaasaqarfinni taakkunani pi-ngasuusuni, nassuiaammi matumani qulaajarneqarsinnaasimanngitsunik piffissaq akunnattumik sivisussusilik piffissarlu ungasinnerusoq isigalugit annertuumik annikilli-sitsinissamut periarfissaqartoq. Suliaasaqarfinni taaneqartuni taakkunani sunniiniutis-sat imminnut akilersinnaassanersut maannakkorpiaq oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Aappassaannik inassutigineqarpoq nukissiornermi siunnersortinik suleqatigiittussanik pilersitsinissamut piffissamut iliuusissanullu pilersaarusiortoqassasoq, tassani ilaas-sallutik aningaasartuutissat aamma aaqqissuussaana. Nukissiornermut siunnersor-tinik suleqatigiittussanik pilersitsineq ilaatigut kiassarnermut aamma innaallagissamik atuinnermi gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatsitsinerup annikillisinneqarnis-saanut periarfissanik atuinissamut ilisimasaqarnerulersitseqataasinnaallunilu paasis-sutisseeqataasinnaavoq.

Pingajussaannik siunnerfilimmik akileraaruseeriaatsimi akitsuuseeriaatsimilu allan-guuteqartitsinerit nukissiuutunik atuisarnermik allanngortitsisinnaapput. Taamaattu-mik Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiissitap pissusilersortarne-rup allanngortinnissaanut aningaasaqarnikkut pilerilersitsisinnaasunik akitsuusiisar-nermut akileraartarnermullu suliaasaqarfimmi inassuteqaateqarnissamik suliakkerne-qarsimaneq neriulluarnaateqarluinnarpoq.

6 NUKISSIUUTEQARNERMI NAATSORSUKKANIK ATUISARNEQ

Nukissiuuteqarnermi naatsorsukkat FN-ip Silap pissusaanut allattoqarfianit piumasaqaatit naapertorlugit eqqortumik nalunaarusiornissamut tunngavigineqartussaapput.

2004-miit 2007-imut nukissiuuteqarnermi naatsorsukkat Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup qanittukkut suliarisimasai nassuiaammi matumani pingaarutilittut tunngavigineqarput. Matumanili erseqqissaatigineqassaaq, nukissiuuteqarnermi naatsorsukkani immikkoortortanut agguaanermi, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinerit pillugit nalunaaruteqarnissamut FN-ip silaannaap pissusaanut allattoqarfianit piumasarineqartut eqquissumik malinneqanngimmata. Assersuutigalugu nukissiuuteqarnermi naatsorsukkani taakkunani assartuisarnerni assigiinngitsuni nukik atorneqartoq naammattumik naatsorsuusiorneqanngilaq. Ukiuni tulliuuttuni nukissiuuteqarnermi naatsorsuusiortarnerni FN-ip silaannaap pissusaanut allattoqarfiata piumasaqaataasa malinneqartarnissaat anguniarneqartariaqarpoq.

Nukissiuuteqarnermi naatsorsukkat taakkulu atorneqarnerisa pitsanngortinneqarnissaat assersuutigalugu B-normunik, illut atorneqarnerinik/suussusiinik nalunaarsuinerinik paasissutissanillu nukimmik atuinermut ilanngussisarnikkut periarfissinneqarsinnaavoq.

Aamma nukissiuuteqarnermi naatsorsukkat sakkussat taaneqartut atorlugit suliniuteqarnerup kingunerisaanik appaatinik uuttuisarnermut atorneqarsinnaapput. Taamaatumik pisariaqartitat sakkussanut atatilugit uuttuutitut atorneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

7 ATUAKKAT TUSARFIILLU TUNNGAVIGINEQARTUT ALLATTORSIMAFFIAT

2004-miit 2007-imut Kalaallit Nunaanni nukimmik atuineq, Naatsorsueqqissaartarfik, 2008-mi novembarimeersoq.

Kalaallit Nunaanni silap pissusaanut suliniutit, Pinngortitamut Avatangiisinullu Pisortaqarfik, ECON PÖYRY, 2008-mi maajimi.

2008-miit 2015-imut nukissiuuteqarnermi suliniutissanut iliuusissanullu pilersaarut, 2008-mi ukiakkut ataatsimiinneq, Namminersornerullutik Oqartussat, 2007-imi decembarimi.

Naalakkersuisut nukissiuuteqarnermi politikki pillugu siunissamut naatsorsuutigisaannut nassuiaat, 2006-imi upernaakkut ataatsimiinneq, Namminersornerullutik Oqartussat, 2006-imi apriliimi.

Assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinneqarnerata maannamut kingunerisaanik naliliinermut nassuiaat, 2006-imi ukiakkut ataatsimiinneq, 2006-imi oktobarimi.

2020-mut nukissiornermut pilersaarut, Nalunaarusiaq pingaarneq, inerniliissutit innersuussutillu, Namminersornerullutik Oqartussat, 2005-imi aggustimi.

2020-mut nukissiornermut pilersaarut, Nukissamut sipaarutissat – nukissamik pilersaarusiornermi sammisassaq pingaarutilik, Namminersornerullutik Oqartussat, 2005-imi aggustimi.

2020-mut nukissiornermut pilersaarut, Nukissiuutinut ataavartunut tunngatillugu suliniutissat, Namminersornerullutik Oqartussat, 2005-imi aggustimi.

2020-mut nukissiornermut pilersaarut, Nukissamik pilersuinerup allanngortinnissaanut periarfissat, Namminersornerullutik Oqartussat, 2005-imi aggustimi.

2020-mut nukissiornermut pilersaarut, 1995-imiit 2003-mut nukimmik atuineq nukissiornermilu missiliut, Namminersornerullutik Oqartussat, 2005-imi aggustimi.

Kalaallit Nunaanni akileraartarneq akitsuutillu, Kalaallit akileraartarnerat akitsuusiisarnerallu, Benchmarkingimut ataatsimiititaliap nalunaarusiaa, 2003-mi marsimi.

Silap pissusaanut suliniutit aningaasartuutikillisaaffiusoq, Aningaasaqarnermut Ministeriaqarfik, Avatangiisinut Ministeriaqarfik, Akileraartarnermut Ministeriaqarfik, Nunanut Allanut Ministeriaqarfik, Aningaasaqarnermut Ministeriaqarfik, 2003-mi februarimi.

Danskit avatangiisit pillugit politikkianni aningaasaqarnermik aqutsinermi sakkut, 2000-imi Avatangiisinut Aqutsisoqarfik.

Danskit imarsiornerat silallu pissusaa – Danskit umiarsuaatileqatigiiffiini inuussutissarsiornermik ingerlataqartut silap pissusaanut tunngatillugu suliniutaasa killiffiat, Danmarks Rederiforening, 2008-mi maajimi.

Assigned Amount Report Denmark/Greenland, 2006-imi decembarimeersoq aamma 2007-imi marsimeersoq.

Silap Pissusaanut Nukissiuuteqarnermullu Ministeriaqarfiup nittartagaa www.kemin.dk

Nukissiuuteqarnermut Aqutsisoqarfiup nittartagaa www.ens.dk

Elsparefondenip nittartagaa www.elsparefonden.dk

Klimakompasset-ip nittartagaa www.klimakompasset.dk

United Nations Framework Convention on Climate Change <http://unfccc.int>

- 8 ILANNGUSSAQ 1 : 2007-IMI SEPTEMBARIMI KYOTOMI ISUMAQATIGIISSUTIP ATUUT-TUSSANNGORTINNEQARNISSAA PILLUGU NAALAKKERSUISUP ALFRED JAKOBSENIP AAMMA AVATANGIISINUT NUKISSIUUTEQARNERMULLU MINISTERIP SVEND AUKENIP AKORNANNI SINAAKKUTISSATUT ISUMAQATIGIISSUT.**

**Kyotomi isumaqatigiissutip atuutsinneqarnissaa
pillugu
Naalakkersuisup Alfred Jakobsenip
aamma Avatangiisinut Nukissiornermullu Ministerip Svend Aukenip
akornanni
sinaakktissatut isumaqatigiissut**

Kyotomi isumaqatigiissutip atortinneqarnissaanut atatillugu Naalakkersuisup Alfred Jakobsenip aamma Avatangiisinut Nukissiornermullu Ministerip Svend Aukenip makku isumaqatigiissutigaat.

Danmarkip Kyotomi isumaqatigiissut aamma Kalaallit Nunaat naalagaaffeqatigiinnermut ilaasutut sinnerlugu atuutsissavaa.

Danmark Naalagaaffeqatigiinneq sinnerlugu Kyotomi isumaqatigiissummi piffissami pisussaaffiuisumi siullermi, 2008-miit 2012-imut ingerlasussami 1990-imut naleqqiullugu 8%-inik appaanissamut imminut pisussaaffilerpoq. EU-mi ataatsimoorussamik nammagassanik agguaanermut tapertasatut Danmarkip 1990-imi aniatitsineq aallaavigalugu, innaallagissamik eqqussuineq aaqqiissutigalugu, 21% -imik annikillisisiniarluni akuersisimavoq.

Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaangilaq, taamaattumillu Kyotomi isumaqatigiissummi Danmarkimut naleqqiulluni allaanerusumik inissisimalluni.

Danmarkip EU-mut ilaasortaananut Kalaallit Nunaata ilaannginnerata kingunerisaanik, Danmarkip Kyotomi isumaqatigiissummik, EU-p naalagaaffiit ilaasortani sinnerlugit ilaaffigisaanik atuutsinermi atulersitsinermi atatillugu Kalaallit Nunaata tungaanut namminersorluni aalajangiisinnaanini ingerlatiinnassavaa.

Kalaallit Nunaat danskit/kalaallit aniatitanut naatsorsuutaannut ilaavoq, piffissami pisussaaffiuisumi siullermi, 2008-miit 2012-imut ingerlasussami 1990-imut naleqqiullugu 8%-inik appaanissamut peqataassalluni.

Danmarkip Kalaallit Nunaannut isumaqatigiissusiorneq tunngavigalugu 1990-imiit 1998-imut CO₂-nut aniatinneqartunut kisitsisaagallartut silap pissusaanut allattoqarfimmut nassiuppai. Paasissutissat silap pissusaanut allattoqarfiup aniatitanut naatsorsusiornermut piunasaqaataanut naleqqiullugit nunat allat sakkutooqarfiinit, ikuallaavinnit gassillu silaannarmik kissakkiartortitsisartut allat aniatinneqartut ilassutigineqassapput. Taamaattumik ukiumi tunngaviuisumi 1990-imi ukiunilu tulliuttuni Kalaallit Nunaanni gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut aniatinneqartut tamakkerlutik aalajangersarneqarnissaannut suliniuteqartoqassaaq. Kiisalu ukiuni tulliuttuni gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut missingersuusiorneqassapput, annikillisisinissamut pisussaaffiit naammassi-neqarnissaat siunertaralugu iliuusissat pisariaqartinneqartut aalajangersarneqarnissaannut tunngavissatut.

Avatangiisinut Nukissiornermullu Ministeriaqarfik Namminersornerullutik Oqartussat qanittumik suleqatigalugit aniatitanut paasissutissat amigaatigineqartut pissarsiarineqarnissaannut, najoqqutasat pigineqareersut pitsaassusaasa qulakkeerneqarnissaanut, gassinut silaannarmik kissakkiartortitsisartunut ukiuni tulliuttuni aniatinneqartussanut missingersuusiorneqarnissamut kiisalu gassit silaannarmik kissakkiartortitsisartut Kalaallit Nunaanni aniatinneqartut ingerlaavartumik silap pissusaanut allattoqarfimmut nalunaarutigineqartarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut suleqataassaaq.

Kalaallit Nunaata piffissami 2008-miit 2012-imut 8%-inik appaanissamut pisussaaffiup naammas-sineqarnissaa anguniarlugu suliniuteqarnini ingerlatiinnassavaa, ilanngullugu aniatitanik killilersui-niarluni iliuseqarnissamut pisariaqartumut piviusunngortitsinissamut siunnersuutininik aalajanger-simasunik imaqartumik periusissanik suliaqarnissaq. Suliami tassani maannamut pilersaarutaasut, suliniutaasut, misissueqqissaarnerit, paasiniaanerit il.il. ilaatinneqassapput, ilanngullugu 2000-imiit 2003-mut Kalaallit Nunaanni avatangiisinut nukissiornermullu pitsanngorsaataasussanik iluarsaas-sinissamut pilersaarut aammalu nukissiornermut naatsorsukkat nukissiornermullu pilersaarutit MIFRESTA-mit aningaasaliissutit atorlugit aningaasalersorneqarlutik 1999-imi ukiakkut aallartin-neqartut.

Ukiup pisussaaffiusup 2008-miit 2012-imut atuuttussap naanissaa sioqqullugu Kalaallit Nunaata iluani avataaniluunniit sulianik annertuumik aniatitsiviusunik, tassungalu ilanngullugu uuliamik, gassimik aamma/imaluunniit aatsitassanik piiaanermik pilersitsisoqassappat, tamannalu Kalaallit Nunaata 8%-inik appaanissamut pisussaaffimminik naammassinnissinnaaneranut ajornakusoortit-sissappat, tamanna immikkut ittumik isumaqatiginninniarnikkut aaqqiiffiginiarneqassaaq.

Danmarkip Kyotomi isumaqatigiisummik atuutsitsineranut Kalaallit Nunaat suleqataaniartooq Namminersornerullutik Oqartussanit nalunaarutigineqarpat, sinaakktissatut isumaqatigiissut atuut-tussanngortinneqassaaq.

Sinaakktissatut isumaqatigiissut danskisut kalaallisullu suliarineqarpoq. Taakku tamarmik assi-giimmik atuuttussaatinneqarput.

Nuuk, 17. september 2001

Alfred Jakobsen
Peqqissutsimut Avatangiisinullu Naalakkersuisooq

København, 23. sep. 2001

Svend Auken
Avatangiisinut Nukissiornermullu Ministeri

9 ILANNGUSSAQ 2: KIASSAATINIK UULIATORTUNIK MISISSUISARNERNI DANSKIT AAQQUSSUSSINERAT KIISALU INATISIT ATUUTTUT PILLUGIT NASSUIAAT

Danmarkimi kiassaait uuliatortut manngertunillu ikummatillit uunnaaviisa ukiut tallimakkaarlugit teknikkimik immikkut ilisimasalimmit misissorneqartarnissaat inatsisinik tunngaveqarluni pisussaaffiuvoq, kiassaaitillu uuliatortut uunnaavii ukiumut ataasiarlutik teknikkimik immikkut ilisimasalimmit imaluunniit paaviaasumit salinneqartartussaapput. Taakku saniatigut kiassaait tamarmik (uunnaaveqarfiit, imiisiviit, ruujorit, pumpit, automatikkimut tunngasut radiatorillu) ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassusilinnik uuliamut kiassaaitillit ataasiaannaartumik pisussamik misissorneqartussaapput.

Misissuisarnermut aaqqussuussineq illuni uunnaaveqarfinnik kiassaateqarfinnillu misissuisarnissaq pillugu nalunaarummi nr. 438-mi, 3. juni 2008-meersumi maleruagassiuunneqarpoq. Nalunaarummut illuni nukimmik sipaarniuteqarnissap siuarsarneqarnissaa pillugu inatsit nr. 585, 24. juni 2005-imeersoq tunngavigineqarpoq.

Nalunaarummi ilaatigut akuttoqatigiinnik misissuisarnissat, kiassaait ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassuseqartut misissorneqartarnissaat, kiassaait naligititassanut killiliussanut malinniffiungitsut malinnaavigineqarnissaat, misissuineranut atatillugu atuisunut siunnersuisarnissaq, teknikkimut immikkut ilisimasaqartutut misissuineranut piginnaaneqarnissaq, misissuisartussat allallu, kiisalu ilaatigut putsup gassiinik annaaneqartartunut paallu kisitsisaannut naligititassanut killiliussat pillugit maleruagassanik aalajangersaasoqarpoq.

Nukissiornermi siunnersortinut, teknikkimik immikkut ilisimasalinnut allanullu akiliutit akissaaitillu illuni nukimmik sipaarniuteqarnissap siuarsarneqarnissaa pillugu inatsit malillugu sullissiernermut akiliutit akissaaitillu pillugit danskit nalunaarutaanni nr. 452-imi, 10. juni 2008-meersumi aalajangersarneqarput.

Danmarkimi akit, suliffeqarfiit sullissiermik suliaqartutut nalunaarsorneqarsimasut inatsisit malillugit misissuinermut akiliutigitissinnaasaasa amerlanerpaaffissaat aalajangigaapput (akit tamarmik, moms ilanngullugu):

- Kiassaait uuliatortut uunnaaviinik, 100 kW-t inorlugit sakkortussuseqartunik akuttoqatigiinnik misissuisarnermut 707,- koruunit
- Kiassaait uuliatortut 100 kW-t inorlugit sakkortussuseqartut uunnaaviinik saliinermit 432,- koruunit.

10

**ILANNGUSSAQ 3: KALAALLIT NUNAANNI ANIATITSINERMIK ANNIKILLISITSINIAR-
NERMI PERIUSISSAT – KISSARNERMUT SULIASSAQARFIMMI SUNNIINIUTISSANIK
TOQQARTUKKANIK ANINGAASARTUUTISSANUT NALILIINEQ, INUPLAN A/S-IMIT SO-
CIOLOG AAMMA SIUNNERSORTAANEQ MARGRETHE SØRENSEN SULEQATIGALUGU
SULIARINEQARTOQ**

Sullitaq : Namminersorlutik Oqartussat
Attaveqarnermut Aqutsisoqarfik
Postboks 909
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni annikillisitsinissamut periusissat pil- lugit ALLAKKIAQ

Kiassarnermut suliassaqarfimmi sunniiniutissani toqqartukkani aningaasartuutaa-
sussanik nalilersuineq

06.08.2009

Imai

1. AALLAQQAASIUT	2
2. ATORTUT UULIAMIK IKUMMATILLIT	3
2.1 Atortunik uuliatortuinnarnik taarsersuineq.....	5
2.2 Atortunik uuliamik ikummatilinnik taarsersuinissaq	7
2.3 Atortunik uuliamik ikummatilinnik akuttoqatigiinnik misissuisarnissaq.....	10
3. INISSIAATIT PIOREERSUT	11
3.1 Illuutini pioreersuni silap pissusaanut naleqquttumik iluarsaassinissat	12
4. Sunniiniutissat ajornanngitsumik atulersinneqarsinnaasut	15
4.1 Qaliat oqorsaataasa ilaneqarnissaat kisimi	15
4.2 Igalaat matullu pitsaanngitsunik ussisaatillit kisimik taarsersorneqarnissaat	16
5. Inissianik iluarsaassinissamut isaterinissamullu assersuutit	18
5.1 Inissiarsuarnik pioreersunik nutaanillu assersuussineq	18
5.2 Nuummi illut ilaqutariinnut ataatsinut inissiat pisoqaanerusut assigiinngitsullu assersuutigineqarnerat	19
6. NAJOQQUTARINEQARTUT ALLATTORSIMAFFIAT	21

Atuartussanut soqutiginnittunut atugassatut ilanngussat matuma kinguliani taaneqartut ila-
liunneqarput, allakkiami takussutissiat saqqummiunneqartut misissoqqissaarneqarsinnaa-
niassammata. Allakkiami ilanngussanut taakkununnga innersuussisoqanngilaq.

Ilanngussaq A, q1-q7:	Atortut uuliatortunik ikummatillit (imm. 2)
Ilanngussaq B, q1-q5:	Inissiaatit pioreersut (imm. 3)
Ilanngussaq C, q1-q2:	Sunniiniutissat ajornanngitsumik atulersinneqarsinnaasut (imm. 4)
Ilanngussaq D, q1-q1:	Blok Q, R, S-ip aamma illut immikkoortut arfineq marluk akor- nanni assersuussinerit (imm. 5.1)
Ilanngussaq E, q1-q1:	Typehus 16, illut pisoqaanerit iluarsaaneqarsimasut aamma Igd- lo 104 akornanni assersuussinerit (imm. 5.2)

1. AALLAQQAASIUT

Nukimmik pilersuinerup nukimmillu atuinerup, avatangiisinut aningaasaqarnermullu akornutaanngitsup, aammalu ikummatissanik nunap iluaneersunik tikisitsisarnerup pinngitsoorneqarsinnaannginneranik annikillisitsisussap siuarsarneqarnissaat nukis-siuuteqarnermut politikkikkut anguniakkat pingaarnersaraat.

Anguniagaq taanna naammassiniarlugu 2008-miit 2012-imut ukiumut tunngaviusu-mut 1990-imut naleqqiullugu gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup 8%-inik annikillisinneqarnissaa anguniarlugu suliniuteqarnissaq pillugu Kalaallit Nunaat Danmarkimut sinaakkutissamik isumaqatigiissuteqarsimavoq.

Tamatuma kingorna “2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikillisiniarlugu suliniutissat” allaqqaarnerat 03. marts 2009-meersoq, piffissamut Kyotomi isumaqatigiissuteqarfiusumut 2008-miit 2012-imut aamma 2013-imiit 2020-mut atuuttumut attuumassutilik Namminersorlutik Oqartus-sat nassiussuuppaat.

Annikillisitsiniarluni periusissat allaqqaarnerat sulii politikkikkut aalajangiiffigine-qanngilaq, kisiannili nunap iluani annikillisitsiniarluni periusissat inaarutaasut ilusi-lersorneqarnissaannut pingaarutilittut uppernarsaataassaaq. Kiisalu suliniutissat al-laqqaarnerat gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik annikillisitsiniarluni sunniiniu-tissat suliniutissanut takussutissianullu quppersakkatut atorneqassaaq, tassanilu nu-kissiuuteqarnermut kisitsisitigut paasissutissat, misilittakkat aniatinneqartullu anner-tussuserpiaannut nailiinerit tunngavigineqarput.

Allakkiaq manna annikillisitsiniarluni periusissat allaqqaarnerat matuma siuliani taa-neqartoq tunngavigalugu allataavoq.

2008-miit 2012-imut annikinngitsumik annikillisitsisinnaasoq kiassarnermi suliaasa-qarfimmiippoq, angerlarsimaffinni, pisortani inuussutissarsiuutinilu, taamatullu kias-sarnermi sipaarutissat nukimmillu pitsaanagerusumik atuilernissat nukimmik atueriaat-simik allanngortitsinermik aammalu nukissiorfinni kiassaanerup nutaamik pilersaa-rusiorneratigut tapertaqartinneqarsinnaaalluarpoq.

Kisiannili annikillisitsiniarluni suliniutissani illut pioreersut silaannarmut naleqqut-tumik iluarsaannerisigut annikillisitsiffiusinnaasut naliliiffigineqarnissaat ajornarsi-mavoq.

Taamaattumik allakkiami matumani *kiassarnerup* iluani annikillisitsiffiusinnaasut missiliorneqarput aningaasartuutissallu naliliiffigineqarlutik, tassanilu atortut uulia-

tortunik ikummatillit kiisalu inissiani pioreersuni silaannarmut naleqquttumik iluar-saassinerit taarsersuinerilluunniit kisiisa eqqarsaatigalugit aallussisoqarpoq, tassalu inuussutissarsiutit, sullissiviit, allaffiit, ilinniartunut inissiat illullu taakkununga as-singusut pineqanngillat.

Namminersorlutik Oqartussat 2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsi-sartunik annikillisisiniarlutik periusissaasa allaqqaarneranni tunngavissat, sunniiniu-tit ukiut arlallit ingerlanerini tamakkiisumik sunniuteqarsinnaasut atulersinneqarneri-sigut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatinneqarsinnaasunik saqqummius-siffiusut takutinneqarput. Tunngavissanik taamaattunik allakkiami matumani ilan-ngussisoqanngilaq. Naatsorsukkani ukiumut annikillisisiffiusinnaasut, kiisalu ukiuni tallimani aammalu ukiuni qulini annikillisisiffiusinnaasut katinneri takutinneqarput.

2. ATORTUT UULIAMIK IKUMMATILLIT

“2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsineq annikilli-sinniarlugu suliniutissat, 2009-mi februaarimi” allaqqaarnerani inissiani kiassaatinik uuliatortuinnarnik taarsersuinerimi CO₂-mut appaataasinnaasut (missiliukkat) 2008-miit 2012-imut ukiuni tallimani katillugit 39.518 tonsinut naatsorsorneqarput.

Assersuutigalugu Danmarkimut naleqqiullugu Kalaallit Nunaanni ukioq kaajallallu-gu kiassaasoqartarpoq, tamatumalu peqatigisaanik ullut unnuallu kiassaaffiusut (tas-salu illup iluata +19⁰C-inik kissassuseqartup aamma ukiup ataatsip ingerlanerani ul-lut tamarmiusut silami kissassutsip agguaqatigiissinneqarnerata akornanni assigiin-ngitsut) qaffasinnerujussuullutik. Tassalu Danmarkimut naleqqiullugu Kalaallit Nu-naanni atortut uuliamik ikummatillit ingerlasarneranni nalunaaquttap akunneri ator-neqartartut amerlanerujussuupput, taamaattumillu atortut uuliamik ikummatillit Ka-laallit Nunaanni sivikinnerusumik piusarlutik.

Tamanna pissutigalugu atortut allakkiami matumani ukiunik 15-init pisoqaanerusu-nut aamma ukiunik 20-nit pisoqaanerusunut immikkoortiterneqarput, misilittakkat malillugit atortut uuliamik ikummatillit nalinginnaasumik nungullariartorneq pissuti-galugu ukiut 15-it 20-illu akornanni Kalaallit Nunaanni piusarmata. Atortut ukiut 20-it sinnerlugit pisoqaassusillit ingerlanerat ilaatigut nungullarneq ilaatigullu teknikki pisoqalisimasoq pissutaallutik tamakkiisuusangilaq.

Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni immikkoortitsisoqarpoq, nunaqarfinni inissiat ta-marmik illuusarmata ilaqutariinnut ataatsinut inissiaasut, aammalu ilaatigut Nuummi inissiat arlallit innaallagissamik kiassarneqarnerat pissutaalluni pissutsit immikkut it-tut atuutsinneqarmata.

2007-imi illoqarfinni nunaqarfinnilu inissiat uuliamik ikummatilinnik kiassaattillit 9.641-uusut misissuinerimi matumani paasineqarpoq. Kisitsisit taakku inissiatillu amerlassusaasa katinneri inissiat uuliamik ikummatillit 01.01.1989-imi (ukiunik 20-nik pisoqaassusillit) aamma 01.01.1994-imi (ukiunik 15-inik pisoqaassusillit) amerlassusaasa naatsorsornerinut atorneqarput.

Kisiannili Nuummi 01.01.1989-imi aamma 01.01.1994-imi inissiat uuliamik ikummatilinnik kiassaattillit aammalu uuliamik ikummatilinnik atortoqanngitsut amerlassusaat, erngup nukinganik innaallagissiorfiup aatsaat 1994-imi ingerlaleraneranut naleqqiullugu iluarsineqarput.

Kiisalu inissiat uuliamik ikummatilinnik kiassaattillit pingajorarterutaasa marluk taarsissussatut missiliorneqarput.

Nunap immikkoortui ataasiakkaat akornanni agguaanissaq aamma kiassaatiginarsimagalarpoq, assigiinngissuteqarnissaat ilimanaateqarmat. Kisiannili kiassaattit ataasiakkaat ingerlanerini nalunaaquttap akunneri atorneqartut pillugit paasissutissanik pissarsinissaq ajornarsimavoq, tamatumunngalu taarsiullugu kiassaattit ukiuni ilivitsuni pisoqaassusai missiliorneqarput, taakkunanilu inissiap kiassaattillu uuliamik ikummatillit pisoqaassusaasa akornanni assersuussisoqarpoq.

Inissiani ataasiakkaani allani kiassarnermut atortut taarsersorneqarnissaat taakkunani tunngavilersuutigineqanngilaq.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu inissiat amerlassusaat kisimik tunngavigineqarsinnaasimapput, tassalu inissiaatit tamarmiusut, ilaatigut illut inuussutissarsiuutinik, sullissivinnik, allaffinnik ilinniartunullu inissiat tunngavigineqarsimangillat. Kiisalu atortut uuliamik ikummatillit Nukissiorfinnit, kommuninit allanillu ingerlanneqartut amerlassusaat immikkoortinneqarsinnaasimangillat.

Matuma kinguliani immikkoortut ilaattut aningaasartuutissat imatut naliliiffigineqarput missiliorneqarlutillu:

- Kiassaatinik uuliatortunik pisoqaanerusuinnarnik taarsersuineq(uuliamik ikullaavinnik)
- Atortunik uuliamik ikummatilinnik taarsersuineq
- Atortunik uuliamik ikummatilinnik akuttoqatigiinnik misissuisarneq tulleriiaaralunilu saliisarneq

Immikkoortunut ilaasut tamarmik naanerini piffissami pineqartumi CO₂e-t appaataasut tonsimut ataatsimut qanoq akeqarnersut naliliiffigineqartassapput.

Kiassaatinik uuliatortunik ukiunik 15-iniit 20-nilluunniit pisoqaanerusunik taarsersuiner-
 nermi aamma atortunik uuliamik ikummatilinnik ukiunik 15-inik 20-nilluunniit piso-
 qaassusilinnik taarsersuiner-
 nermi, ukiuni tallimani CO₂-mut appaataasut aalajangersar-
 neqarnissaannut tungavissat missiliuinerinnaammata, paasiuminarnerulersitsinissaq
 eqqarsaatigalugu 39.518 tonsit, CO₂e-t appaatissatut matuma siuliani taaneqartut ki-
 simik tungavigineqarput, taamaattumillu taarsersuiner-
 nermi assigiinngitsuni appaataa-
 sinnaasut annertunerusumik nikerarnaviangitsut ilimagineqarpoq.

2.1 Atortunik uuliatortuinnarnik taarsersuineq

Immikkoortumi uani kiassaatinik uuliatortuinnarnik (uuliamik ikuallaavinnik), ukiu-
 nik 15-inik 20-nilluunniit pisoqaanerusunik taarsersuiner-
 nermi aningaasartuutissat nali-
 liiffigineqarput missiliorneqarlutillu, tassalu atortut uuliamik ikummatillit taarserne-
 qartussat pisoqaassusaanik toqqaasoqartariaqassaaq.

Kiassaatinut illoqarfinni taarserneqartussanut aningaasartuutissat kiassaammut ataatsi-
 simut akiusooq 7.000 koruuninut aalajangerneqarpoq, kiisalu nunaqarfinni kiassaam-
 mut ataatsimut aningaasartuutissat 8.500 koruuninut aalajangerneqarlutik. Nunaqar-
 finni aningaasartuutissat 8.500 koruuninut apparsimatinniarlugit kiassaatiit ikinner-
 paamik qulit ataatsikkut taarserneqartariaqassapput.

Takussutissiaq 1-imi matuma kingulianiittumi atortut uuliamik ikummatillit, ukiut
 15-it sinnerlugit pisoqaassusillit taarsersorneqarnissaannut aningaasartuutissat missi-
 liorneqarput.

	2007- imi i- nissiat katil- lugit	2007-imi inissiat uuliatortu- nik kiassaatil- lit katillu- git	Inissiat kiassaataat uuliatortut taarsigassat	Kiassaatinik uuliatortunik taarsersui- nermi ani- ngaasartuu- tissat mio. kr.	Aningaasar- tuutissat mio. kr. u- kiunut tal- limanut ag- guarlugit	Aningaasar- tuutissat mio. kr. u- kiunut quli- nut agguar- lugit
Nuna tamak- kerlugu	22.075	9.641	6.262	47	9,4	4,7
Taakkunanga nunaqarfiit	3.609	3.609	2.021	17	3,4	1,7

Takussutissiaq 1. Kiassaatinik uuliatortunik ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassusiliinnarnik taarsersui-
 ner-
 nermut aningaasartuutissat.

Kiassaatinik uuliatortunik, ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassuseqartunik 6.262-inik taarsersuinissaq 47 mio. koruunit missaannik akeqassasoq misissuinerit inernerisa takutippaat, taakkunanngalu nunaqarfinnut 17 mio. koruunit atorreqassapput (2.021-t).

Taarsersuineq ukiut tallimat ingerlanerini ingerlanneqassappat, aningaasartuutissat ukiumut 9,4 mio. koruunit missaanniissapput, taakkunanngalu ukiumut 3,4 mio. koruunit nunaqarfinnut atorreqassapput.

Kiassaatinik uuliatortunik, ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassuseqartunik taarsersuinerimut 47 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnermi CO₂e-t aniatinneqartut katillugit 39.518 tonsinik appartinneqassapput. Tamatuma inernerisaanik CO₂e-t appaataasut ukiunut tallimanut taaneqartunut agguaqatigiissillugu tonsimut ataatsimut 1.200 koruuningajannik akeqassapput.

Tamatumunnga taarsiullugu kiassaatinik uuliatortuinnarnik, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusilinnik taarsersuinissamut aningaasartuutissat missiliorneqarneri takussutissiorneqarsinnaapput (takussutissiaq 2).

	2007-imi inissiat katillugit	2007-imi inissiat uuliatortunik kiassatillit katillugit	Inissiat kiassaataat uuliatortut taarsigassat	Kiassaatinik uuliatortunik taarsersuinerimut aningaasartuutissat mio. kr.	Aningaasartuutissat mio. kr. ukiunut tallimanut agguarlugit	Aningaasartuutissat mio. kr. ukiunut qulinut agguarlugit
Nuna tamakerlugu	22.075	9.641	5.704	43	8,5	4,3
Taakkunannga nunaqarfiit	3.609	3.609	1.812	15	3,1	1,5

Takussutissiaq 2. Kiassaatinik uuliatortunik ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusiliinnarnik taarsersuinerimut aningaasartuutissat.

Kiassaatinik uuliatortunik, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassuseqartunik 5.704-inik taarsersuinissaq 43 mio. koruunit missaannik akeqassasoq misissuinerit inernerisa takutippaat, taakkunanngalu nunaqarfinnut 15 mio. koruunit atorreqassapput (1.812-t).

Taarsersuineq ukiut tallimat ingerlanerini ingerlanneqassappat, aningaasartuutissat ukiumut 8,5 mio. koruunit missaanniissapput, taakkunanngalu ukiumut 3,1 mio. koruunit nunaqarfinnut atorreqassapput. Aningaasartuutissat ukiunut qulinut agguar-

raanni ukiumut aningaasartuutissat katillugit 4,3 mio. koruuniussapput, taakkunan-
ngalu nunaqarfinnut ukiumut 1,5 mio. koruunit atorineqassapput.

*Kiassaatinik uuliatortunik, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassuseqartunik taarsersui-
nermut 43 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnermi CO₂e-t aniatinneqartut katil-
lugit 39.518 tonsinik appartinneqassapput. Tamatuma inernerisaanik CO₂e-t appaa-
taasut ukiunut tallimanut taaneqartunut agguaqatigiissillugu tonsimut ataatsimut
1.100 koruuningajannik akeqassapput.*

2.2 Atortunik uuliamik ikummatilinnik taarsersuinissaq

Kiassaatinik uuliatortunik taarsersuinissaq kisimi pitsaanerpaamik appaaffigineqar-
sinnaanngitsoq misilittakkat takutippaat. Atortut uuliamik ikummatillit ilaatigut pit-
saanngitsunik naqitsineqarfeqarput, aammalu pisoqqanik ussiitsunillu uunnaaveqar-
lutik, kiisalu ussissarnerlutanik imermut kissartumut imiisiveqarput pujoorfeqarlutil-
lu, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsinitsinnik annertusaaqataa-
sunik.

Taamaattumik immikkoortumi matumani qitiusumik kiassaateqarfinnik kiassaatinik
uuliatortunik nutaanik peqartunik taarsersuinissamut, pujoortinnik aammalu atortut
ukiut 15-it imaluunniit 20-t sinnerlugit pisoqaassusillit naqitsineqarfiinik imermullu
kissartumut imisiviinik taarsersuinissamut iluarsaassinissamulluunniit aningaasartuu-
tissat naliliiffigineqarput missiliorneqarlutillu.

Atortunik matuma siuliani taaneqartunit amerlanerusunik taarsersuineri CO₂ qanoq
annertutigisumik apparteqqinneqarsinnaanersoq misilittagaqarfigineqanngilaq. Taa-
maattumik kiassaatinik uuliatortuinnarnik taarsersuinissami, matuma siuliani sammi-
neqartumi CO₂-t appaatissaattut taaneqartut tunngavigineqarput, tassanilu CO₂-mut
appaataasinnaasut (missiliukkat) 2008-miit 2012-imut ukiuni tallimani katillugit
39.518 tonsinut naatsorsorneqarput.

Illoqarfinni taarsersuineri atortunut ataatsinut aningaasartuutissat 60.000 koruuni-
nut aalajangerneqarput, kiisalu nunaqarfinni 20%-imik qaffasinnerusussatut aalaja-
ngerneqarlutik.

Takussutissiaq 3-imi matuma kingulianiittumi atortut uuliamik ikummatillit, ukiut
15-it sinnerlugit pisoqaassusillit taarsersorneqarnissaannut aningaasartuutissat missi-
liorneqarput.

	2007- imi i-	2007-imi inissiat	Inissiat kiassaataat	Atortunik uuliamik i-	Aningaasar- tuutissat	Aningaasar- tuutissat
--	-----------------	----------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

	nissiat katil- lugit	uuliatortunik ikummatillit katillugit	uuliamik ikummatil- lit taarsigassat	kummatil- nik taarsersu- inermi aningaasartuutissat mio. kr.	mio. kr. u- kiunut tallimanut agguarlugit	mio. kr. u- kiunut qulunut agguarlugit
Nuna tamakerlugu	22.075	9.641	6.262	400	80	40
Taakkunanga nunaqarfii	3.609	3.609	2.021	145	29	15

Takussutissiaq 3. Atortunik uuliamik ikummatilinnik ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassusilinnik taarsersuinermit aningaasartuutissat.

Qitiusumik kiassaateqarfii, ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassuseqartunik 6.262-inik taarsersuinissaq 400 mio. koruuningajannik akeqassasoq misissuinerit inernerisa takutippaat, taakkunangalu nunaqarfinnut 145 mio. koruunit atorreqassapput (2.021-t).

Aningaasartuutissat ukiunut tallimanut agguaraanni, atortut uuliamik ikummatillit ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassusillit tamarmik taarsersorneqarnissaannut aningaasartuutissat tamakkiisut ukiumut 80 mio. koruunit missaanniissapput, taakkunangalu ukiumut 29 mio. koruunit missaanniittut nunaqarfinnut atorreqassapput, taamatullu taarsersuinerit ukiut qulit ingerlanerini ingerlanneqassappata, ukiumut aningaasartuutissat 40 mio. koruuniussapput, taakkunangalu ukiumut 15 mio. koruunit nunaqarfinnut atorreqassapput.

Atortunik uuliamik ikummatilinnik, ukiut 15-it sinnerlugit pisoqaassuseqartunik taarsersuinermit 400 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnermi CO₂e-t aniatinneqartut katillugit 39.518 tonsinik appartinneqassapput. Tamatuma inernerisaanik CO₂e-t appaataasut ukiunut tallimanut taaneqartunut agguaqatigiissillugu tonsimut ataatsimut 10.000 koruuningajannik akeqassapput.

Kiassaatit uuliatortut (uuliamik ikullaaviit) kisimik taarsersorneqassappata, atortunik uuliamik ikummatilinnik taarsersuinermit naleqqiullugu CO₂-mut appaatissanut aningaasartuutissat soorunami qaffasinnerujussuusussapput.

Kiassaatit atortui allat (naqitsineqarfii, uunnaaviit, imermut kissartumut imiisiviit, pujoorfiit) CO₂-nut aniatinneqartunut appaaqataasinnaappata, ataasiakkaanut aningaasartuutissat apparteqqinneqarsinnaassapput.

Naliliinerli malillugu ukiuni tallimani taaneqartuni CO₂e-t appaatissaannut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 10.000 koruunit missaanniittussat appaatissaat malugineqangaartussaannqillat.

Tamatumunnga taarsiullugu atortunik uuliamik ikummatilinnik, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusilinnik taarsersuinissamut aningaasartuutissat missiliorneqarneri takussutissiorneqarsinnaapput (takussutissiaq 4).

	2007-imi inissiat katillugit	2007-imi inissiat uuliatortunik kiasaatillit katillugit	Inissiat kiassaataat uuliamik ikummatilinnit taarsigassat	Atortunik uuliamik ikummatilinnik taarsersuinermit aningaasartuutissat mio. kr.	Aningaasartuutissat mio. kr. ukiunut tallimanut agguarlugit	Aningaasartuutissat mio. kr. ukiunut qulinut agguarlugit
Nuna tamakerlugu	22.075	9.641	5.704	365	73	37
Taakkunanga nunaqarfiit	3.609	3.609	1.812	130	26	13

Takussutissiaq 4. Atortunik uuliamik ikummatilinnik ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusilinnik taarsersuinermit aningaasartuutissat.

Qitiusumik kiassaateqarfii, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassuseqartunik 5.704-inik taarsersuinissaq 365 mio. koruuningajannik akeqassasoq misissuinerit inernerisa takutippaat, taakkunangalu nunaqarfinnut 130 mio. koruunit atorineqassapput (1.812-it).

Aningaasartuutissat ukiunut tallimanut agguaraanni, atortut uuliamik ikummatillit ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusillit tamarmik taarsersorneqarnissaannut aningaasartuutissat tamakkiisut ukiumut 73 mio. koruunit missaanniissapput, taakkunangalu ukiumut 26 mio. koruunit missaanniittut nunaqarfinnut atorineqassapput. Taamatullu qitiusumik kiassaateqarfinnik ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassusilinnik tamanik taarsersuinerit ukiut qulit ingerlanerini ingerlanneqassappata, ukiumut aningaasartuutissat 37 mio. koruuniussapput, taakkunangalu ukiumut 13 mio. koruunit nunaqarfinnut atorineqassapput.

Atortunik uuliamik ikummatilinnik, ukiut 20-t sinnerlugit pisoqaassuseqartunik taarsersuinermit 365 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnermi CO₂e-t aniatinneqartut katillugit 39.518 tonsinik appartinneqassapput. Tamatuma inernerisaanik CO₂e-t appaataasut ukiunut tallimanut taaneqartunut agguaqatigiissillugit tonsimut ataatsimut 9.200 koruuningajannik akeqassapput.

Kiassaati atortui allat (naqitsineqarfiit, uunnaaviit, imermut kissartumut imiisiviit, pujoorfiit) CO₂-nut aniatinneqartunut appaaqataasinnaappata, ataasiakkaanut aningaasartuutissat apparteqqinneqarsinnaassapput.

Naliliinerli malillugu ukiuni tallimani taaneqartuni CO₂e-t appaatissaannut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 9.200 koruunit missaanniittussat appaatissaat malugineqangaartussaangillat.

2.3 Atortunik uuliamik ikummatilinnik akuttoqatigiinnik misissuisarnissaq

“2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu suliniutissat, 2009-mi februaarimi” allaqqaarnerani inissiani atortunik uuliamik ikummatilinnik akuttoqatigiinnik misissuisarnermi CO₂-mut appaa-taasinnaasut (missiliukkat) 2008-miit 2012-imut ukiuni tallimani katillugit 14.744 tonsinut naatsorsorneqarput.

Suliassami tassani atortut uuliamik ikummatillit tamarmik ukiumut ataasiarluni misissorneqartarnissaannut suliarineqartarnissaannullu aningaasartuutissat missiliukkat takussutissiorneqarput.

Illoqarfimmi ataatsimi suliaqarfiusumik misissuisarnissaq atortumut ataatsimut 1.500 koruuneqartussat missiliorneqarpoq. Illoqarfinni tamani suliffinnik VVS-inik suliaqartunik peqarpoq, taakkulu suliassaq tigusinnaassagaat ilimanarpoq.

Nunaqarfimmi ataatsimi suliaqarfiusumik misissuisarnissaq atortumut ataatsimut 2.500 koruuneqartussat missiliorneqarpoq, tassani illoqarfimmiit tikittoqarnerani ataatsimi atortut uuliamik ikummatillit ikinnerpaamik qulit misissorneqartarnissaat piumasarineqarluni. Nunaqarfinni suliffeqarfinnik VVS-inik suliaqartunik, suliassamik tigusinnaasunik peqarneq ajorpoq imaluunniit ikittuinnarnik peqartarluni.

Takussutissiaq 5-imi matuma kingulianiittumi atortut uuliamik ikummatillit, 2007-imi inissiat amerlassusaat tunngavigalugu iluarsaassiffiusumik misissuisarnermut aningaasartuutissat missiliorneqarput, taakkunungalu inissiat uuliatortunik kiassaatil-lit amerlassusaannut missiliukkat ilanngunneqarput.

	2007-imi inissiat katillugit	2007-imi inissiat uuliatortunik ikummatillit katillugit	Ukiumut misissuisarnermut aningaasartuutit mio. kr.
Nuna tamakkerlugu	22.075	9.641	18
Taakkunanga nunaqarfiit	3.609	3.609	9

Takussutissiaq 5. Inissiani uuliatortunik kiassaatilinni misissuisarnermut ukiumut aningaasartuutit, ukioq 2007 tunngavigalugu.

Erseqqissaatigineqassaaq illoqarfinni nunaqarfinnilu inissiat amerlassusaat kisimik tunngavigineqarsinnaasimmata, tassalu inissiatit tamarmiusut, ilaatigut illut inuussutissarsiuutinik, sullissivinnik, allaffinnik ilinniartunullu inissiat tunngavigineqarsimangillat. Kiisalu atortut uuliamik ikummatillit Nukissiorfinit, kommuninit allanillu ingerlanneqartut amerlassusaat immikkoortinneqarsinnaasimangillat.

Kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit inissiat uuliamik ikummatilinnik atortullit 9.641-nut naatsorsorneqarput, taakkunanngalu inissiat 3.609-t nunaqarfinniipput.

Atortunik uuliamik ikummatilinnik tamanik ukiumut ataasiarluni misissuisarneq ukiumut mio. koruuninik akeqassasoq, taakkunanngalu 9,0 mio. koruunit nunaqarfinnut atorineqartassasut naatsorsuinerup inernerata takutippaa, tassanilu CO₂e-t aniatinneqartut katillugit 14.744 tonsinik appartinneqassapput. Tamatuma inernerisaa-nik CO₂e-t appaataasut ukiunut tallimanut taaneqartunut agguaqatigiissillugit tonsimut ataatsimut 6.100 koruuningajannik akeqassapput.

3. INISSIAATIT PIOREERSUT

“2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu suliniutissat, 2009-mi februaarimi” allaqqaarnerani illunik piffissamut naleqqutinngitsunik nungullarsimasunillu, nukimmik annertuumik atuiffiusunik annertuumik iluarsaassinikkut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisunik appaasoqarsinnaaneranut takussutissianik pissarsisoqarsinnaasimangilaq. Tamatumuunakkut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisunik aniatitsinerup annertoorsuarmik annikillisinneqarsinnaanera nassuiaammi ilimagineqarpoq.

Illuliornermut malittarisassat nutaat – BR 2006 – 1. januar 2007-imi atulersinneqarput, tassanilu illut oqorsaataannut piumasaqaatit sakkortusineqarput.

Suliassami matumani illuni pioreersuniinnaq, tassalu inuussutissarsiuutit, allaffiit, ilinniartut inaat illullu taakkununnga assingusut ilanngunnagit, illuliornermut malittarisassat nutaat malillugit silap pissusaanut naleqquttumik iluarsaassinermi aningaasartuutissat appaataasinnaasullu naliliiffigineqarput.

3.1 Illuutini pioreersuni silap pissusaanut naleqquttumik iluarsaassinissat

Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat malillugit 01. januar 2007-imi inissiat katillugit 22.075-inut naatsorsorneqarput, taakkunanngalu inissiat 3.609-t nunaqarfinniipput (takussutissiaq 6).

Inissiat	01.01.1989-imi	01.01.1994-imi	01.01.2007-imi
Kalaallit Nunaat tamaat	17.432	19.066	22.075
Taakkunannga nunaqarfiit	2.718	3.032	3.609

Takussutissiaq 6: Ukiuni toqqarneqartuni pingasuni Kalaallit Nunaanni inissiaatit.

Illoqarfinni inissiat 25%-ii iluarsaanneqareersimasutut aammalu BR 2006-imi piumasagaatinik naammassinniffiusimasutut missiliorneqarput.

Naliliineq malillugu illoqarfinni inissiat sinneruttut illuinnaat illullu affarleriit (EH) 35%-iupput, illut uiguleriit (RH) 35%-iullutik aammalu inissiarsuit (BB) 30%-iullutik.

Taamatuttaaqq naliliineq malillugu nunaqarfinni inissiaatit 10%-ii iluarsaanneqareersimasutut aammalu BR 2006-imi piumasagaatinik naammassinniffiusimasutut missiliorneqarput. Missiliuineq malillugu nunaqarfinni inissiat tamarmik illuinnaapput, ilaqtariinnut ataatsinut inissiat.

Kissamik annasaqartarnermut naatsorsukkat tamarmik 1997-imiit 2007-imut ullut kiassaaffiusut agguaqatigiissinneqarnerinut naleqqiunneqarput.

Illut sannaanni kissamik annasaqarfiusinnaasut allat, soorlu ussiiffiit, nillip ikaarfiit silaannarissarfiillu naatsorsuinernut ilaatinneqanngillat. Taamaattumik illut sannaani allani nukissiuuteqarnermut tunngasunik misissuinerit naatsorsukkat matumani taaneqartut saniatigut appaaffigineqarsinnaapput.

Inissiami ataatsimi iluarsaassinerit suliassallu nukissamik sipaarfiusinnaasut pingaarnertit misissuinerimi matumani ilaatinneqarput, imatut agguaqatigiissitsinikkut saqqummiunneqarlutik:

- Inissiami ataatsimi igalaat taarsigassat arfineq marluk
- Inissiami ataatsimi matut silarliit taarsigassat 1,2-t
- Ikkat silarliit oqorsaatinik 50 mm-inik ussissaqqitassat
- Qaliat oqorsaatinik 100 mm-inik ussissaqqitassat
- Qilaat oqorsaatinik 150 mm-inik ussissaqqitassat
- Naqqit oqorsaatinik 100 mm-inik ussissaqqitassat

Suliassanut nukimmik sipaarfiusussanut matuma sulianut taaneqartunut aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit illoqarfinni m²-mut 3.000 koruuniussapput, nunaqarfinnilu m²-mut 3.600 koruuniussallutik.

Kalaallit Nunaat tamakkerlugu iluarsaassinernut nukimmik sipaarfiusussanut pingaarnernut matuma siuliani taaneqartunut CO₂-t annikillissutissaat aningaasartuutissallu takussutissiaq 7-imi matuma kingulianiittumi takussutissiorneqarput.

Inissiat suussusii	Inissiat katillugit	Iluarsaanneqarnissamik pisariaqartitsisut katillugit	Ukiumut CO ₂ -p appatai	Ukiuni talimani CO ₂ -p appatai	Akii katillugit	CO ₂ -p tonsimut akia
	[amerl.]	[amerl.]	[ukiumut tonsit]	[tonsit]	[mio. kr.]	[kr.]
Illuinnaat/illut affarleriit (EH)	10.072	8.095	7.524	37.619	1.540	40.937
Illut uiguleriit (RH)	6.463	4.847	4.643	23.214	721	31.048
Inissiarsuit (BB)	5.540	4.155	4.285	21.425	561	26.150
Nuna tamakkerlugu agguaqatigiissinneri	22.075	17.098	16.452	82.260	2.822	34.306*)
Taakkunanga illoqarfiit	18.466	13.850	13.067	65.335	2.070	31.682*)
Taakkunanga nunaqarfiit	3.609	3.248	3.385	16.925	752	44.431*)

Takussutissiaq 7: Nuna tamakkerlugu nukimmik sipaarutissanut suliniutini pingaarnerni CO₂-p appatai aningaasartuutillu.

*) Kisitsisini taakkunani CO₂-mut tonsimut akil qulaani taaneqartut katinnerisa agguaqatigiissinneqarneri tunngavigalugit uuttugaapput.

Inissiat amerlassutsimikkut nammineerluni pigisanut pisortallu pigisaannut aggorneqarnissaat ajornarsimavoq.

*Inissiaatinik nukimmik sipaarfiusussamik iluarsaassinernut aningaasartuutissat nukimmillu sipaarfiusinnaasut naatsorsorneqarnerisa inernerini takuneqarsinnaavoq, aningaasartuutissat **katillugit** 2.822 mio. koruuninik amerlassuseqassasut, aammalu ukiumut CO₂-mut appaatissat 16.452 tonsiussasut. Tamatuma nassatarisaanik CO₂-t aniatinneqartut, tonsimut 34.306 koruuninik naleqartut 16.452 tonsinik appartinneqassapput*

*Inissiaatinik nukimmik sipaarfiusussamik iluarsaassinernut aningaasartuutissat nukimmillu sipaarfiusinnaasut naatsorsorneqarnerisa inernerini takuneqarsinnaavoq, **illoqarfinniinnaq** aningaasartuutissat 2.070 mio. koruuninik amerlassuseqassasut, aammalu ukiumut CO₂-mut appaatissat 13.067 tonsiussasut.*

*Taamatutaaq inissiaatinik nukimmik sipaarfiusussamik iluarsaassinermut aningaasartuutissat nukimmillu sipaarfiusinnaasut naatsorsorneqarnerisa inernerini takuneqarsinnaavoq, **nunaqarfinniinnaq** aningaasartuutissat 752 mio. koruuninik amerlassuseqassasut, aammalu ukiumut CO₂-mut appaatissat 3.385 tonsiussasut.*

CO₂-nik appaataasinnaasut ukiuni tallimani ukiunut tamanut assigiimmik annertussu-silerlugit nalilerneqassappata, CO₂-t appaataasinnaasut 82.260 tonsiussapput, illoqarfinnut nunaqarfinnullu 65.335 tonsinut aamma nunaqarfinnut 16.925 tonsinut agguarlugit.

Taamatut angusaqartoqassappat inissiat tamarmik nukimmik sipaarfiusussanik, matuma siuliani taaneqartunik iluarsaanneqarsimassapput. Ukiualunnguit ingerlanerini iluarsaassinerit taakku naammassineqarsinnaanissaat takorlooruminaappoq. Allaammi assersuutigalugu iluarsaassineq ukiuni qulini ingerlanneqassappat, ukiumut piffisami atuuttumi aningaasat nalingi atorlugit aningaasaliinissamut pisariaqartitat 282 mio. koruuninik amerlassuseqartussaapput.

Gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisunik annerpaamik appaaffiusinnaasut tassaapput illuinnaat/illut affarleriit. Akerlianik ukiuni tallimani CO₂-nik appaatissanut tonsimut ataatsimut akiusoq qaffasinnerussaaq (40.937 koruunit).

Taakkununnga illut uiguleriit tulliupput, kiisalu inissiarsuarni appaataasinnaasut suli minnerusussaapput, taamatullu CO₂-mut appaataasumut sipaarneqartumut tonsimut ataatsimut illunut uiguleriinnut akiusoq (31.048 koruunit) aamma inissiaarsuarnut akiusoq (26.150 koruunit) illuinnarnut/illunut affarleriinnut naleqqiulluni appasinnerulluni.

Allatut oqaatigalugu illuinnarni/illuni affarleriinni appaatissanik angusaqarnissaaq akisuneruvoq, inissiarsuarnilu akikinnerulluni, inissiaqarfimmi ataatsimi kissamik annaasaqarfiusinnaasut illuinnarni/illuni affarleriinni inissiarsuarnut naleqqiulluni annertunerummata.

Ukiumut CO₂-mik aniatinneqartumik tonsimik ataatsimik appaasarnissaaq agguaqati-giissillu 34.306 koruuneqassaaq. Tassani ataasiaannartumik aningaasaliisoqassaaq, taamaalillunilu ukiumoortumik appaasarnissamut pissarsiassaaq ataavartussaaq pissarsiarineqassaaq.

Illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguarlugu CO₂-t appaatissat tonsimut 31.682 koruuninik aamma 44.431 koruuninik akeqassapput. Siornatigut taaneqareersutut nunaqarfinni illuutit amerlanersaasa illuinnaanerat, iluarsaanneqarnissaasalu akisunerunerat, kiisalu nunaqarfinni iluarsaassinissamut aningaasartuutissat illoqarfinnut naleqqiulluni 20%-inik qaffasinnerunerat tamatumunnga pissutaavoq.

4. SUNNIINIUTISSAT AJORNANGITSUMIK ATULERSINNEQARSINNAASUT

CO₂-nik appaaniarluni iluarsaassinissanut aningaasartuutissat, matuma siuliani taaneqartut 1 tonsimut qaffasissorujussuupput, taamaattumillu nukimmik sipaarniarluni suliniutissat ajornangitsumik atulersinneqarsinnaasut kissaatigisamik sunniuteqarsinnaanersut matuma kinguliani misissuiffigineqassaaq.

Suliniutissat uku nukimmik sipaarniarnermi ajornanginnerusumik atorneqalersinnaasutut naliliiffigineqarput:

- Qalianik oqorsaaqqinnerit
- Igalaanik matunillu ussiitsunik taarsersuinerit

Sipaartuutissat sunniiniutissallu ajornangitsumik atulersinneqarsinnaasut akikitsut taakku, iikkanik silarlernik qaliallu ilusaannik oqorsaaqqinnissat piffissartorfiunerusut aningaasartuuteqarfiunerusullu atunngikkaluarlugit anguneqarsinnaapput.

4.1 Qaliat oqorsaataasa ilaneqarnissaat kisimi

Allakkiami matumani inissiarsuarni tamani qalianik oqorsaaqqinnermi oqorsaattissat 150 mm-it atorneqarnissaat tunngavigineqarpoq.

Tamatuma peqatigisaanik illuinnaat/illut affarleriit 50%-iisa taamatut qaliaasa oqorsaaqqinneqarnissamat pisariaqartitsissasut isumaqartoqarpoq.

Illuinnaat/illut affarleriit kiisalu illut uiguleriit, nalinginnaasumik ininik quleriinnik ataatsimik affarmillu portussuseqartartut, taamaattumillu qalianik atuiffiusut sinneri sipaarfissanut ajornangitsunut akikitsunullu ilaangillat, qaliani taakkunani oqorsaaqqinnissaq piffissartorfiusussaammat aningaasartuutinillu pisariaqartitsiviusussaalluni.

Takussutissiaq 8-mi matuma kingulianiittumi inissiarsuarni aamma illuinnarni/illuni affarleriinni ajornangitsumik sipaarfiusinnaasunut aningaasartuutissat CO₂-nillu appaaffiusussat takussutissiorneqarput:

Inissiat suussusii	Amerlas-susaat	CO ₂ -pappaatai	Ukiuni talimani CO ₂ -pappaata	Akia	CO ₂ -p tonsimut akia
	[amerl.]	[ukiumut tonsit]	[tonsit]	[mio. kr.]	[kr.]

Illuinnaat/illut affarleriit (EH)	4.048	1.748	8.740	71	8.124
Illut uiguleriit (RH)	-	-	-	-	-
Inissarsuit (BB)	4.155	711	3.555	56	15.752
Nuna tamakkerlugu agguaqatigiissinneri	8.203	2.459	12.295	127	10.329*)

Takussutissiaq 8: Inissarsuarni kiisalu illuinnaat/illut affarleriit 50%-iini qalianik 150 mm-imik oqorsaaqqinneq.

*) Kisitsisini taakkunani CO₂-mut tonsimut akit qulaani taaneqartut katinnerisa agguaqatigiissinneqarneri tunngavigalugit uuttugaapput.

Inissarsuarni aamma illuinnaat/illut affarleriit 50%-iini, iluarsarneqarnissamik pi-sariaqartitsiviusuni oqorsaatissat 150 mm-it atorlugit oqorsaaqqinnermi appaaffiusinnaasunik nukimmillu sipaarfiusinnaasunik iluarsaassinermut aningaasartuutissat naatsorsornerini, aningaasartuutissat katillugit 127 mio. koruuninik amerlassuseqassasut, aammalu ukiumut CO₂-mut appaatissat 2.459 tonsiussasut paasineqarpoq.

CO₂-nik appaataasinnaasut ukiuni tallimani ukiunut tamanut assigiimmik annertussusilerlugit nalilernerqassappata, ukiut tamaasa CO₂-t appaataasinnaasut 12.295 tonsiusapput. Matuma siuliani illoqarfiit nunaqarfiillu immikkoortinneqanngillat.

Qalianik oqorsaaqqinnissaq matuma siuliani taaneqartoq kisiat atorlugu CO₂-nut appaatissanut tonsimut ataatsimut akiusoq tamakkiisumik iluarsaassinermut (34.306 koruunit) naleqqiullugu akigititassat pingajorarterutaasa (10.329 koruunit) missaannaanik annertussuseqartussaagaluartoq, aningaasartuutissat sulii qaffasissorujussuupput.

Inissarsuarni (15.752 koruunit) CO₂-nut appaataasunut tonsimut ataatsimut akiusut, illuinnarnut/illunut affarleriinnut (8.740 koruunit) akiusunut naleqqiullugu marloriaatingajammik annertussuseqarneranut, annertunerusumik inissiat qulliit kisimik annertunerusumik CO₂-nik appaaffiusinnaanerit pissutaavoq.

Qalianik oqorsaaqqinnermut akit kisimik illut/inissiat amerlassusaannut naleqqiunerqassappata, inissarsuarmi inissiamut ataatsimut aningaasartuutissat inissiamut ataatsimut akiusunit 25%-ingajannik ikinnerusussaapput.

4.2 Igalaat matullu pitsaanngitsunik ussisaatillit kisimik taarsersorneqarnissaat

Igalaat matullu pitsaanngitsunik ussisaatillit kisimik taarsersorneqarnissaat isiginiarneqassappat, tamatumunnga aningaasartuutissat CO₂-llu appaatissat takussutissiaq 9-mi takutinneqartutut isikkoqassapput, tassani illunut atortut U-mik nalilikkat

atorneqartussaammata imaluunniit ^0C -mut ataatsimut kissamik annaasassat m^2 -mut 1,8 W-iusussaallutik.

Inissiat suussusii	Amerlas- susaat	CO ₂ -p appaatai	Ukiuni tal- limani CO ₂ -p ap- paata	Akia	CO ₂ -p tonsimut akia
	[amerl.]	[ukiumut ton- sit]	[tonsit]	[mio. kr.]	[kr.]
Illuinnaat/illut affarleriit (EH)	8.095	2.931	14.655	427	29.137
Illut uiguleriit (RH)	4.847	1.892	9.460	218	23.044
Inissiarsuit (BB)	4.155	1.802	9.010	169	18.757
Nuna tamakkerlugu aggua- qatigiissinneri	17.098	6.625	33.125	814	24.574*)

Takusutissiaq 9: Igalaanik matunillu pitsaangitsunik ussissaatilinnik taarsersuinerinnaq

*) Kisitsisini taakkunani CO₂-mut tonsimut akil qulaani taaneqartut katinnerisa agguaqatigiissinneqarneri tunngavilugit uuttugaapput.

Igalaanik matunillu pitsaangitsunik ussissaatilinnik taarsersuinerimi appaaffiusinnaasunik nukimmillu sipaarfiusinnaasunik iluarsaassinnermut nuna tamakkerlugu aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit naatsorsornerini, aningaasartuutissat katilugit 814 mio. koruuninik amerlassuseqassasut, aammalu ukiumut CO₂-mut appaattissat 6.625 tonsiussasut paasineqarpoq.

CO₂-nik appaataasinnaasut ukiuni tallimani ukiunut tamanut assigiimmik annertussu-silerlugit nalilerneqassappata, ukiut tamaasa CO₂-t appaataasinnaasut 33.125 tonsius-sapput. Matuma siuliani illoqarfiit nunaqarfiillu immikkoortinneqanngillat.

CO₂-nut appaattissat akii inissiarsuarnut (18.757 koruunit), appasinnerpaapput, inissiat uiguleriit (23.044 koruunit) tulliuullutik aammalu illuinnarnut/illunut affarleriinnut 29.137 koruuniusut qaffasinnerpaallutik. Aningaasartuutissat agguaqatigiissillugit 24.574 koruuniussapput.

5. INISSIANIK ILUARSAASSINISSAMUT ISATERINISSAMULLU ASSERSUUTIT

5.1 Inissiarsuarnik pioreersunik nutaanillu assersuussineq

“2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisartunik aniatitsineq annikillisinnaarlugu suliniutissat, 2009-mi februaarimi” allaqqaarnerani inissiarsuarnik pisoqqanik isaterilluni inissiarsuarnik nutaanik, BR 2006-imi piumasaqaatinik naammassinniffiusunik sanaartornermi gassinik silaannarmik kissakkiartortitsisunik appaaffiusinnaasut pillugit takussutissiamik pissarsinissaq ajornarsimavoq.

Inissiarsuit 1960-ikkunni sananeqarsimasut aammalu BR 2006-imi illuliornermut malittarisassat malillugit sananeqarsimasut akornanni assersuussiniarluni, inissiarsuarni pioreersuni (Nuummi Tuapannguani Blok Q-mi, R-imi aamma S-imi) aammalu taartaasumik illuliani, illuni immikkoortuni arfineq marlunni nutaani kissamik atuinerit, taamaalillunilu CO₂-nik aniatitsinerit naatsorsorneqarsimasut takutinneqarput.

Assersuussinermi immikkoortuni siulianiittuni pereersutut missiliuilluni naatsorsuinerit tunngavigneqarput, inissiarsuit illullu immikkoortut ukiut ingerlanerini nukimmik atuinerinut paasissutissanik pissarsisoqarsinnaanngimmat.

Takussutissiaq 10-mi matuma siulianiittumi Blok Q, R aamma S illunut immikkoortunut arfineq marlunnut nutaanut naleqqiullugit assersuusionerqarput.

	Inissiat amerlassusaat	m ² -t katillugit	Ukiuumut m ² -mut kiassarnermi atukkat MJ	CO ₂ -t ukiuumut atorneqartut tonsinngorlugit	CO ₂ -t ukiuni tallimani atorneqartut tonsinngorlugit
Blok Q-mi, R-imi aamma S-imi	185	12.651	538	506	2.532
7 Illut immikkoortukkaat	210	19.729	235	343	1.716

Takussutissiaq 10: Blok Q-p, R-ip aamma S-ip illunut immikkoortukkaanut arfineq marlunnut nutaanut assersuunneqarneri.

Inini quleriinni m²-mut ataatsimut ukiuumut kissaq atorneqartoq Blok Q-mi, R-imi S-imi kissamut atorneqartumut naatsorsorneqartumut naleqqiullugu illuni immikkoortuni nutaani affaannanngorsimasinnaasoq misissuinerup takutippaa.

Inissiat amerlassusaat ininilu quleriinni annertussuseq tamakkiisoq eqqarsaatiginagu, inissiarsuarni illunilu immikkoortuni ukiumut CO₂ atorneqartoq 506 tonsinik aamma 343 tonsinik annertussuseqarpoq. Ukiuni tallimani taamatut atuneq 2.532 tonsinik aamma 1.716 tonsinik annertussuseqassaaq, tassalu annikillissut 816 tonsinik annertussuseqassalluni.

Atuneq taanna inissiat annertussusiviinut naleqqiullugu iluarsigaanni, inissiarsuarni CO₂-nik atuneq illunut immikkoortunut naleqqiullugu marloriaat sinnerlugu annertunerussaaq.

Illoqarfinnut uuliamik kiassarneqartunik inissiarsuaqartunut naleqqiussinermi, inissiarsuit pisoqarujussuit isaterlugit inissiarsuarnik nutaanik, BR 2006-imi piumasaqaatinik naammassinniffiusunik sananikkut, gassinik silaannarmik kissakkiartortitsinik aniatitsinermik annertuumik annikillisitsisinnaaneq anguneqarsinnaavoq.

Kissamik atuinerup minnerpaamik affaannangortinneratigut, inissiarsuarnit taamaattunit CO₂ aniatinneqartoq 50%-it sinnerlugit annikillisinneqarsinnaavoq.

5.2 Nuummi illut ilaqutariinnut ataatsinut inissiat pisoqaanerusut assigiinnigitsullu assersuutigineqarnerat

“Typehus 16”-imi pisoqqami aamma “Illu pisoqaanerusoq iluarsaanneqarsimasoq”-mi ilaannaasumik iluarsaanneqarsimasumi, kiisalu illumi “Igdlo 104”-mi kissaq anaaneqartartoq naatsorsorneqarsimavoq, taakkulu tamarmik Nuummiipput.

Igdlo 104 BR 1982-imi illuliornermut malittarisassani piumasaqaatit malillugit 1980-ikkut aallartinnerani sananeqarsimavoq, taamaattumillu illumi BR 2006 naapertorlugu oqorsaanissamut piumasaqaatit sakkortusisat nutaat naammassineqarsimangillat.

Illut ilaat marluk 1950-ikkut naaneranni sananeqarsimassasut ilimagineqarpoq. Illu Type 16 oqorsarnerlutaavoq (illup silataata qalliutai tamarmik 100 mm-inik oqorsaa-teqarluni), kiisalu “Illu pisoqaanerusoq iluarsaanneqarsimasoq” ilaannaasumik oqorsaqqitaavoq, taamaattumillu ilaannaasumik BR 1982/2006-imi piumasaqaatinik mallinniffiulluni.

Typehus 16-imi aamma illumi pisoqaanerusumi ilaannaasumik iluarsaanneqarsimasumi atukkat kisitsisitarpiaannik taamaallaat pigisaqartoqarpoq, Igdlo 104-mit pigisaqartoqarani. Illumi pisoqaanerusumi ilaannaasumik iluarsaanneqarsimasumi pingaartumik ussiiffiit aammalu nillip ikaarfii iluarsaanneqarsimapput, aammalu qaar-sup tungaani naqqit iikkallu oqorsaqqinneqarsimapput.

Takussutissiaq 11-mi illuni assigiinngitsuni pingasuni misissuinerit inernerit allasimapput.

	Ukioq sananeqarfia missiliorlugu	m ² -t amerlassusaat	Ukiumut m ² -mut kiassarnermi atukkat MJ	CO ₂ -t ukiumut atorneqartut tonsinngorlugit	CO ₂ -t ukiuni tallimani atorneqartut tonsinngorlugit
Typehus 16	1950-ikkut	55	801	3,29	16,43
Illut iluarsaatat	1950-ikkut	162	599	7,18	35,92
Igdlo 104	1980-ikkut	104	544	4,19	20,94

Takussutissiaq 11: Illuinnaat pisoqqat assigiinngitsullu akunnerminni assersuunneqarneri.

Igdlo 104 m²-mutkissamik annikinnerpaamik atuffiusarsimasoq misissuinerit inernerisa takutippaat. Illu ilaannaasumik iluarsaanneqarsimasoq m²-mut annertunerulaartumik atuisarsimavoq. Illu pitsaannginnerpaamik kiassarnermut naatsorsuuteqarfiusoq, tassalu m²-mut kissamik atuinerpaasarsimasoq tassaavoq Typehus 16.

Inissiat annertussusaat eqqarsaatiginagit CO₂-mik atuinerit Typehus 16-imi ukiumut 3,29 tonsiupput, illumut pisoqaanerusumut iluarsaatamut ukiumut 7,18 tonsiullutik aammalu Igdlo 104-mut ukiumut 4,19 tonsiullutik. Ukiuni tallimani taamatut atuineri 16,43 tonsit, 35,92 tonsit aamma 2094 tonsit anguneqassapput.

Atuinerit taakku inissiat annertussusiviinut naleqqiullugu iluarsigaanni, Igdlo 104-mi CO₂-mik atuneq minnerpaassaaq. Illumi pisoqaanerusumi iluarsaatamut minnerulaarpoq, aammalu Type 16-imi Igdlo 104-ut naleqqiullugu 50%-ingajannik annertunerulluni.

6. NAJOQQUTARINEQARTUT ALLATTORSIMAFFIAT

1. “2008-miit 2012-imut gassinik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinermik annikillisitsiniarluni suliniutit”-nut missingiuut, Namminersorlutik Oqartussat, 18. februar 2009.
2. 2004-miit 2007-imut Kalaallit Nunaanni nukimmik atuineq, 2008-01-imi nukis-siorneq, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik
3. Inissiat, 2008-mi ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2008, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik
4. BSU-mit taarsigassarsilluni illuliat, Type 16, Grønlands Tekniske Organisation, 25. januar 1957
5. Illut pisoqqat iluarsaanneqarsimasut, B-1325, Saqqarliit 22, Margrethe Sørensen, 30.03.2009
6. Typehus Igdlo 104, INUPLAN aamma TNT, 1982
7. Blok Q, R, S, Grønlands Tekniske Organisation, 1960 (Pilersaarutit titartarneri)
8. Tuapannguani piginneqatigiilluni inissiat, Illut immikkoortut arfineq marluk, Permagreen Grønland A/S, 2006
9. 2008-mi Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit VVS-imik suliallit, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutinik nalunaarsuiffik, 2009

Allakkiami imm. 2 pillugu Atortut uuliatortut taarsersornissaat misissortarnissaallu pillugu aningaasartuutit

Tunngavissat

Inoqtugiit oliefyriilit amerlassusaat 2007-imi ikumattsissanik atuineq ataatsimut katillugu tunngavigalugu missiliugaapput, inoqtugiit annertussusaat kiisalu ukiumut agguaqatigiisillugu m2-imut uuliamik atuineq ilisimaneqarmat. Inissiat oliefyriilit amerlassusaat aammalu 2007-imi inissiat tamarmik amerlassusaat imminut naleqqiullugit inissiat 1989-imi aamma 19094-imi oliefyriilit nassaarineqarput. Tamatumata kingorna naatsorsuutigineqarpoq atortut oliefyriilit 2/3-ili nutaamik taarserneqassasut (naatsorsuutigineqarpoq 1/3 taarserneqareersimasut)

- Aningaasartuutit naatsorsorneqartut:
- 1) Oliefyriinnarnik ukiunit 15-iniit pisoqaanerusunik taarsersuineq
 - 2) Oliefyriinnarnik ukiunit 20-iniit pisoqaanerusunik taarsersuineq
 - 3) Atortunik oliefyriinnik atortunik ukiunit 15-iniit pisoqaanerusunik oliefyrimik nutaamik, annertusaataasivimmik, imermik kissartuusivimmik taarsiineq.
 - 4) Atortunik oliefyriinnik atortunik ukiunit 20-iniit pisoqaanerusunik oliefyrimik nutaamik, annertusaataasivimmik, imermik kissartuusivimmik taarsiineq.
 - 5) Atortunik oliefyriinnik ukiumoortumik misissuisarneq

Nunaqarfiit immikkut nunaqarfinnut tapeqartinneqarput, pissutigalugu nunaqarfinni suliaqarneq min. 20%-imik illoqarfinniit akisunerummat.

Nalunaarsuutit

2007-imi inissiamik kiassaanermi tamakkiisumik kiassarnermut atuineq

	Atuineq [liter/ukiumut]	Agguaqatigiis. [m ²]	Oliemik atuineq [liter/uk./m ²]	uulia inissiami [stk]	By red. m/20% [stk]
Illoqarfiit, gasolie	25.008.000	65,5	40	7.540	6.032
Nunaqarfiit, gasolie	5.253.000	65,5	40	2.005	2.005
Nunaqarfiit, petroleum	4.203.000	65,5	40	1.604	1.604
Katillugit	34.464.000	65,5	40	11.149	9.641

Ikumattsissamik atuinermut najoqqutarisaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Uuliatortunik taarsersuineq	kr.
Qitiusumik kiassaateqarfiit tamakkiisut	35.000
Imermut uunaavik	10.000
Taarsersuineq naleqqusaanerlu	10.000
Aningaasartuutit naatsorsuutigeriinngisat	5.000
Katillugit	60.000

Oliefyriinniinaq taarsersuineq	kr.
Illoqarfiit	7.000
Nunaqarfiit (min. oliefyrit 10)	8.500

Oliefyrit tamarmik ukiumut ataasiarluni misissorneqartarn kr.	
Illoqarfiit	1.500
Nunaqarfiit (min. oliefyrit 10)	2.500

Takussutissiaq 1-imut

Oliefyriniinnaq ukiunit 15-iniit pisoqaarnerusunik taarsersuinermi aningaasartuutit

Illoqarfik	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Aningaasart.	Aningaasart.	Aningaasart.
	Katillugit 2007	Oliefyrillit 2007	Katillugit 1994	Oliefyrillit 1994	udsk./oliefyr 1994	Katillugit	Ukiut Ukiut 5	Ukiut Ukiut 10
	[stk]	[stk]	[stk]	[stk]	2/3 [stk]	[1000 kr.]	[1000 kr.]	[1000 kr.]
Nanortalik	588	233	515	204	136	954	191	95
Taakkunani nunaqarfiit	425	425	372	372	248	2.108	422	211
Qaqortoq	1.313	521	1.180	468	312	2.185	437	218
Taakkunani nunaqarfiit	130	130	102	102	68	578	116	58
Narsaq	751	298	723	287	191	1.339	268	134
Taakkunani nunaqarfiit	75	75	54	54	36	306	61	31
Paamiut	956	379	956	379	253	1.770	354	177
Taakkunani nunaqarfiit	111	111	110	110	73	623	125	62
Nuuk	5.782	1.000	4.643	1.842	1.228	8.597	1.719	860
Taakkunani nunaqarfiit	172	172	165	165	110	935	187	94
Maniitsoq	1.187	471	1.136	451	300	2.103	421	210
Taakkunani nunaqarfiit	320	320	261	261	174	1.479	296	148
Sisimiut	1.913	759	1.679	666	444	3.109	622	311
Taakkunani nunaqarfiit	125	125	67	67	45	380	76	38
Kangaatsiaq	209	83	168	67	44	311	62	31
Taakkunani nunaqarfiit	269	269	255	255	170	1.445	289	145
Aasiaat	1.231	488	1.108	440	293	2.051	410	205
Taakkunani nunaqarfiit	110	110	85	85	57	482	96	48
Qasigiannugit	586	232	568	225	150	1.052	210	105
Taakkunani nunaqarfiit	37	37	31	31	21	176	35	18
Ilulissat	1.580	627	1.392	552	368	2.577	515	258
Taakkunani nunaqarfiit	195	195	138	138	92	782	156	78
Qeqertarsuaq	413	164	362	144	96	670	134	67
Taakkunani nunaqarfiit	30	30	25	25	17	142	28	14
Ummannaq	571	227	506	201	134	937	187	94
Taakkunani nunaqarfiit	504	504	441	441	294	2.499	500	250
Upernavik	384	152	318	126	84	589	118	59
Taakkunani nunaqarfiit	458	458	344	344	229	1.949	390	195
Qaanaaq	259	103	176	70	47	326	65	33
Taakkunani nunaqarfiit	119	119	114	114	76	646	129	65
Tasiilaq	560	222	456	181	121	844	169	84
Taakkunani nunaqarfiit	483	483	422	422	281	2.391	478	239
Illoqqortoormiut	183	73	148	59	39	274	55	27
Taakkunani nunaqarfiit	46	46	46	46	31	261	52	26
Katillugit	22.075	9.641	19.066	9.394	6.262	46.869	9.374	4.687
Taakkunani nunaqarfiit	3.609	3.609	3.032	3.032	2.021	17.181	3.436	1.718

Inissiaqarneranut najoqqutarisaaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 2-imut

Oliefyriinnaq ukiunit 20-iniit pisoqaarnerusunik taarsersuinermi aningaasartuutit

Illoqarfik	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Aningaasart.	Aningaasart.	Aningaasart.
	Katillugit 2007	Oliefyriilit 2007	Katillugit 1989	Oliefyriilit 1989	udsk./oliefyri 1.989	Katillugit	Ukiut 5	Ukiut 10
	[stk]	[stk]	[stk]	[stk]	2/3 [stk]	[1000 kr.]	[1000 kr.]	[1000 kr.]
Nanortalik	588	233	486	193	129	900	180	90
taakkunani nunaqarfiit	425	425	352	352	235	1.995	399	199
Qaqortoq	1.313	521	1.124	446	297	2.081	416	208
taakkunani nunaqarfiit	130	130	96	96	64	544	109	54
Narsaq	751	298	662	263	175	1.226	245	123
taakkunani nunaqarfiit	75	75	49	49	33	278	56	28
Paamiut	956	379	925	367	245	1.713	343	171
taakkunani nunaqarfiit	111	111	106	106	71	601	120	60
Nuuk	5.782	1.000	4.220	1.674	1.116	7.813	1.563	781
taakkunani nunaqarfiit	172	172	160	160	107	907	181	91
Maniitsoq	1.187	471	1.037	411	274	1.920	384	192
taakkunani nunaqarfiit	320	320	240	240	160	1.360	272	136
Sisimiut	1.913	759	1.607	638	425	2.975	595	298
taakkunani nunaqarfiit	125	125	62	62	41	351	70	35
Kangaatsiaq	209	83	133	53	35	246	49	25
taakkunani nunaqarfiit	269	269	224	224	149	1.269	254	127
Aasiaat	1.231	488	1.082	429	286	2.003	401	200
taakkunani nunaqarfiit	110	110	80	80	53	453	91	45
Qasigiannugit	586	232	531	211	140	983	197	98
taakkunani nunaqarfiit	37	37	29	29	19	164	33	16
Ilulissat	1.580	627	1.275	506	337	2.361	472	236
taakkunani nunaqarfiit	195	195	129	129	86	731	146	73
Qeqertarsuaq	413	164	313	124	83	580	116	58
taakkunani nunaqarfiit	30	30	24	24	16	136	27	14
Uummannaq	571	227	427	169	113	791	158	79
taakkunani nunaqarfiit	504	504	376	376	251	2.131	426	213
Upernavik	384	152	277	110	73	513	103	51
taakkunani nunaqarfiit	458	458	267	267	178	1.513	303	151
Qaanaaq	259	103	147	58	39	272	54	27
taakkunani nunaqarfiit	119	119	102	102	68	578	116	58
Tasiilaq	560	222	360	143	95	667	133	67
taakkunani nunaqarfiit	483	483	376	376	251	2.131	426	213
Illoqqortoormiut	183	73	108	43	29	200	40	20
taakkunani nunaqarfiit	46	46	46	46	31	261	52	26
Katillugit	22.075	9.641	17.432	8.556	5.704	42.645	8.529	4.265
taakkunani nunaqarfiit	3.609	3.609	2.718	2.718	1.812	15.402	3.080	1.540

Inissiaqarneranut najoqqutarisaaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 3-imut

Atortunik oliifyrilinnik ukiunit 15-imit pisoqaanerusunik taarsersuinermi aningaasartuutit

Illoqarfik	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Aningaasart.	Aningaasart.	Aningaasart.
	Katillugit 2007	Oliifyrillit 2007	Katillugit 1994	Oliifyrillit 1994	udsk./centralv. 1994	Katillugit	Ukiut Ukiut 5	Ukiut Ukiut 10
	[stk]	[stk]	[stk]	[stk]	2/3 [stk]	[1000 kr.]	[1000 kr.]	[1000 kr.]
Nanortalik	588	233	515	204	136	8.173	1.635	817
taakkunani nunaqarfiit	425	425	372	372	248	17.856	3.571	1.786
Qaqortoq	1.313	521	1.180	468	312	18.727	3.745	1.873
taakkunani nunaqarfiit	130	130	102	102	68	4.896	979	490
Narsaq	751	298	723	287	191	11.474	2.295	1.147
taakkunani nunaqarfiit	75	75	54	54	36	2.592	518	259
Paamiut	956	379	956	379	253	15.172	3.034	1.517
taakkunani nunaqarfiit	111	111	110	110	73	5.280	1.056	528
Nuuk	5.782	1.000	4.643	1.842	1.228	73.685	14.737	7.368
taakkunani nunaqarfiit	172	172	165	165	110	7.920	1.584	792
Maniitsoq	1.187	471	1.136	451	300	18.028	3.606	1.803
taakkunani nunaqarfiit	320	320	261	261	174	12.528	2.506	1.253
Sisimiut	1.913	759	1.679	666	444	26.646	5.329	2.665
taakkunani nunaqarfiit	125	125	67	67	45	3.216	643	322
Kangaatsiaq	209	83	168	67	44	2.666	533	267
taakkunani nunaqarfiit	269	269	255	255	170	12.240	2.448	1.224
Asiaat	1.231	488	1.108	440	293	17.584	3.517	1.758
taakkunani nunaqarfiit	110	110	85	85	57	4.080	816	408
Qasigiannugit	586	232	568	225	150	9.014	1.803	901
taakkunani nunaqarfiit	37	37	31	31	21	1.488	298	149
Ilulissat	1.580	627	1.392	552	368	22.091	4.418	2.209
taakkunani nunaqarfiit	195	195	138	138	92	6.624	1.325	662
Qeqertarsuaq	413	164	362	144	96	5.745	1.149	574
taakkunani nunaqarfiit	30	30	25	25	17	1.200	240	120
Uummannaq	571	227	506	201	134	8.030	1.606	803
taakkunani nunaqarfiit	504	504	441	441	294	21.168	4.234	2.117
Upernavik	384	152	318	126	84	5.047	1.009	505
taakkunani nunaqarfiit	458	458	344	344	229	16.512	3.302	1.651
Qaanaaq	259	103	176	70	47	2.793	559	279
taakkunani nunaqarfiit	119	119	114	114	76	5.472	1.094	547
Tasiilaq	560	222	456	181	121	7.237	1.447	724
taakkunani nunaqarfiit	483	483	422	422	281	20.256	4.051	2.026
Illoqqortoormiut	183	73	148	59	39	2.349	470	235
taakkunani nunaqarfiit	46	46	46	46	31	2.208	442	221
Katillugit	22.075	9.641	19.066	9.394	6.262	399.997	79.999	40.000
taakkunani nunaqarfiit	3.609	3.609	3.032	3.032	2.021	145.536	29.107	14.554

Inissiaqarneranut najoqqutarisaaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 4-imut

Uuliatortunik ukiunit 20-iniit pisoqaanerusunik taarsersuinermi aningaasartuutit

Illoqarfik	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Inissiat amerl.	Aningaasart.	Aningaasart.	Aningaasart.
	Katillugit 2007	Oliefyrillit 2007	Katillugit 1989	Oliefyrillit 1989	udsk./centralv 1.989	Katillugit	Ukiutum ukiut 5	Ukiutum ukiut 10
	[stk]	[stk]	[stk]	[stk]	2/3 [stk]	[1000 kr.]	[1000 kr.]	[1000 kr.]
Nanortalik	588	233	486	193	129	7.713	1.543	771
taakkunani nunaqarfiit	425	425	352	352	235	16.896	3.379	1.690
Qaqortoq	1.313	521	1.124	446	297	17.838	3.568	1.784
taakkunani nunaqarfiit	130	130	96	96	64	4.608	922	461
Narsaq	751	298	662	263	175	10.506	2.101	1.051
taakkunani nunaqarfiit	75	75	49	49	33	2.352	470	235
Paamiut	956	379	925	367	245	14.680	2.936	1.468
taakkunani nunaqarfiit	111	111	106	106	71	5.088	1.018	509
Nuuk	5.782	1.000	4.220	1.674	1.116	66.972	13.394	6.697
taakkunani nunaqarfiit	172	172	160	160	107	7.680	1.536	768
Maniitsoq	1.187	471	1.037	411	274	16.457	3.291	1.646
taakkunani nunaqarfiit	320	320	240	240	160	11.520	2.304	1.152
Sisimiut	1.913	759	1.607	638	425	25.503	5.101	2.550
taakkunani nunaqarfiit	125	125	62	62	41	2.976	595	298
Kangaatsiaq	209	83	133	53	35	2.111	422	211
taakkunani nunaqarfiit	269	269	224	224	149	10.752	2.150	1.075
Aasiaat	1.231	488	1.082	429	286	17.171	3.434	1.717
taakkunani nunaqarfiit	110	110	80	80	53	3.840	768	384
Qasigiannugit	586	232	531	211	140	8.427	1.685	843
taakkunani nunaqarfiit	37	37	29	29	19	1.392	278	139
Ilulissat	1.580	627	1.275	506	337	20.234	4.047	2.023
taakkunani nunaqarfiit	195	195	129	129	86	6.192	1.238	619
Qeqertarsuaq	413	164	313	124	83	4.967	993	497
taakkunani nunaqarfiit	30	30	24	24	16	1.152	230	115
Uummannaq	571	227	427	169	113	6.777	1.355	678
taakkunani nunaqarfiit	504	504	376	376	251	18.048	3.610	1.805
Upernavik	384	152	277	110	73	4.396	879	440
taakkunani nunaqarfiit	458	458	267	267	178	12.816	2.563	1.282
Qaanaaq	259	103	147	58	39	2.333	467	233
taakkunani nunaqarfiit	119	119	102	102	68	4.896	979	490
Tasiilaq	560	222	360	143	95	5.713	1.143	571
taakkunani nunaqarfiit	483	483	376	376	251	18.048	3.610	1.805
Illoqqortoormiut	183	73	108	43	29	1.714	343	171
taakkunani nunaqarfiit	46	46	46	46	31	2.208	442	221
Katillugit	22.075	9.641	17.432	8.556	5.704	363.977	72.795	36.398
taakkunani nunaqarfiit	3.609	3.609	2.718	2.718	1.812	130.464	26.093	13.046

Inissiaqarneranut najoqqutarisaaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 5-imut

Uliatortunut tamanut ukiumoortumik misissuisarneq

Illoqarfik	Inissiat amerl. Katillugit 2007	Inissiat amerl. oliefyriilit 2007	Aningaasart. Sullissineq 2007
	[stk]	[stk]	[1000 kr.]
Nanortalik	588	233	350
taakkunani nunaqarfiit	425	425	1.063
Qaqortoq	1.313	521	781
taakkunani nunaqarfiit	130	130	325
Narsaq	751	298	447
taakkunani nunaqarfiit	75	75	188
Paamiut	956	379	569
taakkunani nunaqarfiit	111	111	278
Nuuk	5.782	1.000	1.500
taakkunani nunaqarfiit	172	172	430
Maniitsoq	1.187	471	706
taakkunani nunaqarfiit	320	320	800
Sisimiut	1.913	759	1.138
taakkunani nunaqarfiit	125	125	313
Kangaatsiaq	209	83	124
taakkunani nunaqarfiit	269	269	673
Asiaat	1.231	488	733
taakkunani nunaqarfiit	110	110	275
Qasigiannugit	586	232	349
taakkunani nunaqarfiit	37	37	93
Ilulissat	1.580	627	940
Taakkunani nunaqarfiit	195	195	488
Qeqertarsuaq	413	164	246
Taakkunani nunaqarfiit	30	30	75
Uummannaq	571	227	340
Taakkunani nunaqarfiit	504	504	1.260
Upernavik	384	152	229
Taakkunani nunaqarfiit	458	458	1.145
Qaanaaq	259	103	154
Taakkunani nunaqarfiit	119	119	298
Tasiilaq	560	222	333
Taakkunani nunaqarfiit	483	483	1.208
Illoqqortoormiut	183	73	109
Taakkunani nunaqarfiit	46	46	115
Katillugit	22.075	9.641	18.071
Taakkunani nunaqarfiit	3.609	3.609	9.023

Inissiaqarneranut najoqqutarisaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Imm. 2.3 pillugu

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit VVS-it amerlassusaannik missiliukkat, maj 2009

Illoqarfik nunaqarfiilu	VVS-it amerl. stk
Nanortalik	3
Qaqortoq	5
Narsaq	1
Paamiut	2
Nuuk	12
Maniitsaq	3
Sisimiut	5
Kangaatsiaq	2
Aasiaat	4
Qasigiannuit	2
Ilulissat	5
Qeqertarsuaq	1
Uummannaq	1
Upernavik	1
Qaanaaq	1
Tasiilaq	2
Illoqqortoormiut	1
Katillugit:	51

Najoqqutarisaq: Kalaallit Nunaanni Inuussutissarsiutinut nalunaarsuut (GER)

Tunngavissat

Inissiat ukununga agguataarneqarput: Illuinnaat imaluunniit affarleriit (EH)
 Illut uiguleriit (RH)
 Inissiorsuit (BB)

Inissiat 01.01.2007 tamakkiisumik amerlassusaat ilisimaneqarpoq, kisianni suussutsit pingasut taakkua akornanni agguataanera ilisimaneqarani.

Illuinnaat imaluunniit affarleriit (EH):

Nalilerneqarpoq inissiat 35% -ii illuinnaasut imaluunniit affarleriillullutik. Nunaqarfinni inissiat tamarmik illuinnaasut nalilerneqarpoq.
 Taakkunanga 25% iluarsaaneqarsimasut missiliorneqarpoq, taamaalillutik iluliornermi malittarisassat eqquatsinneqarlutik (BR2006GR). Nunaqarfinni tamanna 10%-iussagatinneqarpoq.
 Illut sinneri 75% missiliorneqarpoq illuusut quleriunngitsut imaluunniit 1½-imik quleriuisut

Illut uiguleriit (RH):

Inissiat 35%-ii illut uiguleriuisut nalilerneqarpoq. 25%-ii iluarsaassimasut naatsorsuutigineqarpoq.

Inissiorsuit (BB):

Inissiat 30%-ii inissiorsuarni inissiaasut nalilerneqarpoq. 25%-ii iluarsaassimasut naatsorsuutigineqarpoq.

Allat:

Illoqarfiit 4-it erngup nukinganic nukissiorfeqarput (Nuuk, Qaqortoq, Narsaq, Tasilaq, Sisimiut tullinnguuppoq).
 Qaqortumi, Narsami, Tasilami aamma Sisimiuni naatsorsuutigineqarpoq erngup nukinganic nukissiorfimmit nukissiuutit inissiani kiassarnermut annikitsuinnarmik atorneqartut.
 Nuummi illut 60%-ii aamma illut uiguleriit 80%-ii innaallagissamik kiassarneqartut nalilerneqarpoq, inissiorsuarniilii tamani ungasianiit kiassarneqartut nalilerneqarluni.
 Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanit erngup nukingata 60%-ia innaallagissamik kiassarnermut atorneqarnera aallavigalugu nalliisoqarpoq.

Ilusilersuineri pissutsit allat soorlu ussiittoqarnera, kiassarneqanngitsut il.il. CO₂-annikillitsinissamat naatsorsuineri ilaatinneqanngillat,
 aammalu iluarsaassinnginnermi kingornalu silaannarissarfitsigut annaasat allanngunngitsut naatsorsuutigineqarluni.

Nalunaarsuutit

Illut, illut uiguleriit inissiorsuilli %-inngorlugu agguataarnerannik naliineq

	Illoqarfiit	Nunaqarfiit
Illut (EH)	35%	100%
Illut uiguleriit (RH)	35%	0%
Inissiorsuit (BB)	30%	0%

BR2006GR-imut naleqqiullugu iluarsaassisimaneq:

Illut iluarsaassat (EH)	25%	10%
(RH) iluarsaassat	25%	0%
(BB) iluarsaassat	25%	0%

Piffissami 1997-2007 agguagaqatigiisillugu kiassuseq

Illoqarfiit	Kiassuseq	Illoqarfiit	Kiassuseq	Illoqarfiit	Kiassuseq
Nanortalik	5.922	Sisimiut	7.889	Uummannaq	8.194
Qaqortoq	6.340	Kangaatsiaq	8.269	Upernavik	8.868
Narsaq	6.134	Aasiaat	7.800	Qaanaaq	9.839
Paamiut	6.765	Qasigiannuit	8.015	Tasilaq	7.002
Nuuk	7.018	Ilulissat	7.946	Illoqqortoormiut	8.823
Maniitsoq	7.144	Qeqertarsuaq	7.637		

Nukimmik sipaarniutit:

Igalaat/iniss. taarsiineq	7	stk
Matut/iniss. taarsiineq	1,2	stk
Silataani oqorsaaqqinneq	50	mm
Illup qaavani oqorsaaqq.	100	mm
Qilaami oqorsaaqqinneq	150	mm
Natermi oqorsaaqqinneq	100	mm

Ataatsimut suliniutini agguagaqatigiisillugu akia (illoqarfinni): Nalinginnaasumik aniatitat CO₂

Inissiamut akia	3.000	kr/m ²	0,074	kg/MJ	for olie
-----------------	-------	-------------------	-------	-------	----------

Ataatsimut suliniutini agguagaqatigiisillugu akia (nunaqarfiit):

Inissiamut akia	3.600	kr/m ²
-----------------	-------	-------------------

Takussutissiaq 7-mut

Kalaallit Nunaanni inissiat 01.01.2007 amerlassusaat

Illoqarfik	Inissiat amerlas	Agguaqatig. angit	Illut amerl.	M ² amerlass.	Illut iluars.	M ² amerlass.	Illut uiguleriit	M ² amerlass.	Iniss. Iluars.	M ² amerlass.	Inissarsuit	M ² amerlass.	Iniss. Iluars.	M ² amerlas
	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]	[stk]	[m ²]
Nanortalik	588	57,4	206	11.813	51	2.953	206	11.813	51	2.953	176	10.125	44	2.531
Taakkunani nunaqarfiit	425	57,4	425	24.395	43	2.440	0	0	0	0	0	0	0	0
Qaqortoq	1.313	64,2	460	29.503	115	7.376	460	29.503	115	7.376	394	25.288	98	6.322
Taakkunani nunaqarfiit	130	64,2	130	8.346	13	835	0	0	0	0	0	0	0	0
Narsaq	751	68,4	263	17.979	66	4.495	263	17.979	66	4.495	225	15.411	56	3.853
Taakkunani nunaqarfiit	75	68,4	75	5.130	8	513	0	0	0	0	0	0	0	0
Paamiut	956	62,6	335	20.946	84	5.236	335	20.946	84	5.236	287	17.954	72	4.488
Taakkunani nunaqarfiit	111	62,6	111	6.949	11	695	0	0	0	0	0	0	0	0
Nuuk	5.782	73,7	2.024	149.147	506	37.287	2.024	149.147	506	37.287	1.735	127.840	434	31.960
Taakkunani nunaqarfiit	172	73,7	172	12.676	17	1.268	0	0	0	0	0	0	0	0
Maniitsoq	1.187	63,3	415	26.298	104	6.574	415	26.298	104	6.574	356	22.541	89	5.635
Taakkunani nunaqarfiit	320	63,3	320	20.256	32	2.026	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisimiut	1.913	67,9	670	45.462	167	11.366	670	45.462	167	11.366	574	38.968	143	9.742
Taakkunani nunaqarfiit	125	67,9	125	8.488	13	849	0	0	0	0	0	0	0	0
Kangaatsiaq	209	64,9	73	4.747	18	1.187	73	4.747	18	1.187	63	4.069	16	1.017
Taakkunani nunaqarfiit	269	64,9	269	17.458	27	1.746	0	0	0	0	0	0	0	0
Aasiaat	1.231	64,8	431	27.919	108	6.980	431	27.919	108	6.980	369	23.931	92	5.983
Taakkunani nunaqarfiit	110	64,8	110	7.128	11	713	0	0	0	0	0	0	0	0
Qasigiannuit	586	65,4	205	13.414	51	3.353	205	13.414	51	3.353	176	11.497	44	2.874
Taakkunani nunaqarfiit	37	65,4	37	2.420	4	242	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilulissat	1.580	68,4	553	37.825	138	9.456	553	37.825	138	9.456	474	32.422	119	8.105
Taakkunani nunaqarfiit	195	68,4	195	13.338	20	1.334	0	0	0	0	0	0	0	0
Qeqertarsuaq	413	74,6	145	10.783	36	2.696	145	10.783	36	2.696	124	9.243	31	2.311
Taakkunani nunaqarfiit	30	74,6	30	2.238	3	224	0	0	0	0	0	0	0	0
Uummannaq	571	64,2	200	12.830	50	3.208	200	12.830	50	3.208	171	10.997	43	2.749
Taakkunani nunaqarfiit	504	64,2	504	32.357	50	3.236	0	0	0	0	0	0	0	0
Upernavik	384	63,6	134	8.548	34	2.137	134	8.548	34	2.137	115	7.327	29	1.832
Taakkunani nunaqarfiit	458	63,6	458	29.129	46	2.913	0	0	0	0	0	0	0	0
Qaanaaq	259	60,9	91	5.521	23	1.380	91	5.521	23	1.380	78	4.732	19	1.183
Taakkunani nunaqarfiit	119	60,9	119	7.247	12	725	0	0	0	0	0	0	0	0
Tasiilaq	560	65,3	196	12.799	49	3.200	196	12.799	49	3.200	168	10.970	42	2.743
Taakkunani nunaqarfiit	483	65,3	483	31.540	48	3.154	0	0	0	0	0	0	0	0
Illoqqortoormiut	183	64,3	64	4.118	16	1.030	64	4.118	16	1.030	55	3.530	14	883
Taakkunani nunaqarfiit	46	64,3	46	2.958	5	296	0	0	0	0	0	0	0	0
Katillugit	22.075	65,5	10.072	659.723	1.977	129.472	6.463	423.333	1.616	105.833	5.540	362.857	1.385	90.714

Najoqqutarisaq: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 7-mut

Illuinnaat imaluunniit affarlerii

Illoqarfik	Illut pisoqqat	Kiass. annaasat	Illut iluars.	Kiass. annaasat	Assigiinngiss	Angissuseq	CO ₂ -annikillinerat	Katillugu akia
	[stk]	[MJ/m ² ukioq]	[stk]	[MJ/m ² ukioq]	[MJ/m ² ukioq]	[m ²]	[tons/ukioq]	[kr]
Nanortalik	154	678	51	507	171	8.860	112	26.579.070
Taakkunani nunaqarfiit	383	678	43	507	171	21.956	278	79.039.800
Qaqortoq	345	726	115	543	183	22.127	300	66.381.998
Taakkunani nunaqarfiit	117	726	13	543	183	7.511	102	27.041.040
Narsaq	197	702	66	525	177	13.484	177	40.452.615
Taakkunani nunaqarfiit	68	702	8	525	177	4.617	61	16.621.200
Paamiut	251	774	84	579	195	15.709	227	47.128.410
Taakkunani nunaqarfiit	100	774	11	579	195	6.254	90	22.513.464
Nuuk	1.518	803	506	601	203	111.860	671	134.232.021
Taakkunani nunaqarfiit	155	803	17	601	203	11.409	171	41.071.536
Maniitsoq	312	818	104	611	206	19.723	301	59.170.466
Taakkunani nunaqarfiit	288	818	32	611	206	18.230	278	65.629.440
Sisimiut	502	903	167	675	228	34.097	575	102.290.501
Taakkunani nunaqarfiit	113	903	13	675	228	7.639	129	27.499.500
Kangaatsiaq	55	946	18	708	239	3.561	63	10.681.729
Taakkunani nunaqarfiit	242	946	27	708	239	15.712	278	56.564.244
Aasiaat	323	893	108	668	225	20.939	349	62.817.930
Taakkunani nunaqarfiit	99	893	11	668	225	6.415	107	23.094.720
Qasigiannuit	154	917	51	686	231	10.060	172	30.180.465
Taakkunani nunaqarfiit	33	917	4	686	231	2.178	37	7.840.152
Ilulissat	415	909	138	680	229	28.369	482	85.106.700
Taakkunani nunaqarfiit	176	909	20	680	229	12.004	204	43.215.120
Qeqertarsuaq	108	874	36	654	220	8.088	132	24.262.718
Taakkunani nunaqarfiit	27	874	3	654	220	2.014	33	7.251.120
Uummannaq	150	938	50	701	237	9.623	168	28.868.333
Taakkunani nunaqarfiit	454	938	50	701	237	29.121	510	104.836.032
Upernavik	101	1.015	34	759	256	6.411	121	19.232.640
Taakkunani nunaqarfiit	412	1.015	46	759	256	26.216	497	94.377.312
Qaanaaq	68	1.126	23	842	284	4.140	87	12.421.316
Taakkunani nunaqarfiit	107	1.126	12	842	284	6.522	137	23.480.604
Tasiilaq	147	801	49	599	202	9.599	144	28.797.300
Taakkunani nunaqarfiit	435	801	48	599	202	28.386	425	102.189.276
Illoqqortoormiut	48	1.010	16	755	255	3.089	58	9.266.434
Taakkunani nunaqarfiit	41	1.010	5	755	255	2.662	50	9.583.272
Katillugit	8.095		1.977			538.586	7.524	1.539.718.477
Taakkunani nunaqarfiit	3.248		361			208.847	3.385	751.847.832

Takussutissiaq 7-mut

Inissiarsuarni inissiat

Illoqarfik	Inissiat		Iniss. iluarss.		Assigiingiss [MJ/m ² ukioq]	Anggissuseq [m ²]	CO ₂ -annikilliner [tons/ukioq]	Katillugu akia [kr]
	[stk]	[MJ/m ² ukioq]	[stk]	[MJ/m ² ukioq]				
Nanortalik	132	474	44	227	246	7.594	139	22.782.060
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qagortoq	295	507	98	243	264	18.966	370	56.898.855
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Narsaq	169	491	56	235	255	11.558	218	34.673.670
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Paamiut	215	541	72	260	282	13.465	281	40.395.780
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Nuuk	1.301	561	434	269	292	95.880	0	0
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Maniitsoq	267	571	89	274	297	16.906	372	50.717.543
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisimiut	430	631	143	303	328	29.226	710	87.677.573
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Kangaatsiaq	47	661	16	317	344	3.052	78	9.155.768
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Aasiaat	277	624	92	299	325	17.948	431	53.843.940
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qasigiannuit	132	641	44	307	334	8.623	213	25.868.970
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilulissat	356	636	119	305	331	24.316	595	72.948.600
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qeqertarsuaq	93	611	31	293	318	6.932	163	20.796.615
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Uummannaq	128	655	43	314	341	8.248	208	24.744.285
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Upernavik	86	709	29	340	369	5.495	150	16.485.120
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qaanaaq	58	787	19	377	410	3.549	108	10.646.843
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Tasiilaq	126	560	42	269	291	8.228	177	24.683.400
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Illoqqortoormiut	41	706	14	338	367	2.648	72	7.942.658
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Katillugit	4.155		1.385			282.634	4.285	560.261.678

Takussutissiaq 7-mut

Illuni uiguleriinni inissiat

Illoqarfik	Inissiat		Iniss. iluarss.		Assigiingiss [MJ/m ² ukioq]	Anggissuseq [m ²]	CO ₂ -annikilliner [tons/ukioq]	Katillugu akia [kr]
	[stk]	[MJ/m ² ukioq]	[stk]	[MJ/m ² ukioq]				
Nanortalik	154	576	51	367	209	8.860	137	26.579.070
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qaqortoq	345	616	115	393	223	22.127	366	66.381.998
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Narsaq	197	596	66	380	216	13.484	216	40.452.615
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Paamiut	251	658	84	419	238	15.709	277	47.128.410
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Nuuk	1.518	682	506	435	247	111.860	409	67.116.011
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Maniitsoq	312	695	104	443	252	19.723	368	59.170.466
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisimiut	502	767	167	489	278	34.097	702	102.290.501
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Kangaatsiaq	55	804	18	512	291	3.561	77	10.681.729
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Aasiaat	323	758	108	483	275	20.939	426	62.817.930
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qasigiannuit	154	779	51	497	282	10.060	210	30.180.465
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilulissat	415	772	138	492	280	28.369	588	85.106.700
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qeqertarsuaq	108	742	36	473	269	8.088	161	24.262.718
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Uummannaq	150	797	50	508	289	9.623	206	28.868.333
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Upernavik	101	862	34	550	313	6.411	148	19.232.640
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Qaanaaq	68	956	23	610	347	4.140	106	12.421.316
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Tasiilaq	147	681	49	434	247	9.599	175	28.797.300
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Illoqqortoormiut	48	858	16	547	311	3.089	71	9.266.434
Taakkunani nunaqarfiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Katillugit	4.847		1.616			329.740	4.643	720.754.634

Allakkiami imm. 4 pillugu Sunkiiniutit piviusunngortikkuminartut

Ikkani silarlarni aamma illup qaavata ilusilersornerani oqorsaaqqinneq piffissaajarnarlunilu akisuujuvoq pissutigalugu taakkua illup sannaata ilaannik annertuunik taarsersuinissaq pisariaqarmat.

Akerlianilli qilaavinik oqorsaaqqinneq kiisalu igalaanik matunillu ussiitsunik taarsersuineq akikinneruvoq suliariuminarnerulluni aallartikkuminarnerullunilu.

Taamaattumik annikillisamik suliniuteqarnissamik periarfissaq takutinneqarpoq. Taamatuttaaq periarfissaq nukissamik sipaarniuteqarluni suliniutini allani aningaasartuutissanut tunngasoq takutinneqarpoq.

Illut 50%-ii qaliaqanngitsuusut naatsorsuutigineqarpoq, taakkunani oqorsaasersuutit ilassutissaat qilaavani ajornanngitsumik siaarneqarsinnaallutik. Illut sinneri qaliani initalit annertunermik iluarsaattariaqassapput.

Illut uiguleriit taamatuttaaq qilaavini oqorsaasersuutit taarsersornissaat ajornarnerusoq naliliisoqarpoq, taamaattumik taakkua ilanngunneqangillat.

Takussutissiaq 8-mut

Inissiarsuarni tamani aamma illuinnaat/affarleriit 50%-iini 150 mm-imik qilaap oqorsaaqqinnera

Inissiap suussusaa	Tamaasa katill.	CO ₂ -annikillissut	kiuni 5-ini CO ₂ -annikillissut	Akia	Akia tons CO ₂
	[stk]	[tons/ukioq]	[tons]	[mio. kr]	[kr]
Illuinnaat / affarleriit (EH)*	4.048	1.748	8.740	71	8.124
Illut uiguleriit (RH)	-	-	-	-	-
Inissiarsuit (BB)	4.155	711	3.555	56	15.752
Katillugit	8.203	2.459	12.295	127	10.329

Kalaallit Nunaanni annikill. periusissat

Kiassarn. sunniiniiniutissanut aningaasartuutissat

ILANNGUSSAQ C

06-08-2009

Qupp.2 qupp. 2-ni

Takussutissiaq 9-mut**Illuinnarni/affarleriinni, uiguleriinni inissiarsuarnilu igalaat/matut taarsersorneri**

Inissiap suussusaa	Tamaasa katill.	CO ₂ -annikillissut	kiuni 5-ini CO ₂ -annikillissu	Akia	Akia tons CO ₂
	[stk]	[tons/ukioq]	[tons]	[mio. kr]	[kr]
Illuinnaat / affarleriit (EH)*	8.095	2.931	14.655	427	29.137
Illut uiguleriit (RH)	4.847	1.892	9.460	218	23.044
Inissiarsuit (BB)	4.155	1.802	9.010	169	18.757
Katillugit	17.098	6.625	33.125	814	24.574

**Allakkiami imm. 5.1 pillugu
 Blok Q, R & S aamma illut immikkoortut 7 akornanni assersuussineq
 Tuapannguit, Nuuk**

Takussutissiaq 10-imut

		Blok Q	Blok R	Blok S	Blok QRS	Illu imm. 1	Illut imm. 7
Inissiat amerlassusaat	[stk]	47	62	76	185	30	210
Katillugit m ² amerlassusaat	[m ²]	3.373	4.217	5.060	12.651	2.818	19.729
Aqqusersuutini annaasat	[W]	124.632	149.644	177.156	451.431	43.697	305.878
	[kW]	125	150	177	451	44	306
Immikkut kiassarnermi annaasat	[W/K]	3.116	3.741	4.429	11.286	1.092	7.647
Nuummi ulloq unnuarlu kiassuseq	[°C døgn]	7.018	7.018	7.018	7.018	7.018	7.018
Kiassarnermi atukkat ilanngaasikkat	[kWh]	524.799	630.119	745.967	1.900.885	183.999	1.287.991
Kiassarnermi atukkat ilanngaasikkat	[GJ]	1.889	2.268	2.685	6.843	662	4.637
M ² -imut kiassarnermut atukkat	J/m ² ukioq]	0,56	0,54	0,53	0,54	0,24	0,24
	[MJ/m ² ukioq]	560	538	531	541	235	235
CO ₂ -aniatitaq	[tons/ukioq]	140	168	199	506	49	343
Ukiuni tallimani CO ₂ -aniatitaq	[tons]	699	839	994	2.532	245	1.716

Allakkiami imm. 5.2 pillugu Typehus 16, Illu pisoqaq iluarsaassaq aamma Igdlo 104 assersuunneqarnerat

Typehus-imi aqqusersuutini annaasat 55 m ²	2.929 W
Illumi nutaami/iluarsaassami aqqusersuutini annaasat 162 m ²	6.403 W
Igdlo 104-imi aqqusersuutini annaasat	3.734 W

Takussutissiaq 11-mut

		Typehus 25	Illu iluarsaassaq	Igdlo 104
Aqqusersuutini annaasat	[W]	2.929	6.403	3.734
	[kW]	2,9	6,4	3,7
Immikkuullarissumik kiassarnermi annaasaq	[W/K]	73	160	93
Nuummi ulloq unnuarlu kiassuseq	[°C døgn]	7.018	7.018	7.018
Kiassarnermi atugaq ilanngaasereerlugu	[kWh]	12.332	26.964	15.722
Kiassarnermi atugaq ilanngaasereerlugu	[GJ]	44	97	57
Amerlassusai m ²	[m ²]	55	162	104
M ² -imut kiassarnermi atuineq	GJ/m ² ukioq]	0,80	0,60	0,54
	[MJ/m ² ukioq]	801	599	544
CO ₂ -nik aniatitat	[tons/ukioq]	3,29	7,18	4,19
CO ₂ -nik aniatitat ukiut tallimat ingerlaneranni	[tons]	16,43	35,92	20,94